Colecţia *Ego*

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Copou nr. 4, P.O. BOX 266, 6600
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, P.O. BOX 1-728, 70700

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

POPESCU, CRISTIAN TUDOR

Nobelul românesc / Cristian Tudor Popescu –
Iași: Polirom, 2002.

168 p.; 18 cm (Ego)

ISBN: 973-683-924-9

821.135.1-32

Printed in ROMANIA

Cristian Tudor Popescu

Nobelul românesc

POLIROM
2002

Au venit securiştii, au plecat turnătorii

La alegerile din noiembrie 2000, au plecat de la putere turnătorii şi au venit securiştii – aşa aş fi început acest text în mod normal. E o observaţie care se impune după lectura listelor de colaboratori ai Securităţii făcute publice de CNSAS : la PDSR şi PRM predomină ofiţerii de Securitate, la PNŢCD şi PNL – turnătorii la Securitate. Puterea şi opoziţia de astăzi şi de ieri colaborau deci, cât se poate de constructiv, înainte de decembrie ’89…

Însă, la aflarea veştii că seniorul liberal Dan Amedeu Lăzărescu a fost turnător calificat al Securităţii, năuceala mi-a spulberat rezervele de sarcasm. În general, am pretenţia că, fără să cercetez vreo arhivă, pot să intuiesc cine ar fi putut fi şi cine nu turnător. Domnul Lăzărescu a fost eroul unui editorial scris astă-toamnă de subsemnatul, în care îl numeam „fost puşcăriaş politic, intelectual de rasă, liberal pursânge”. Îl consideram un simbol viu al anticomunismului feroce şi anacronic, dar admirabil, un păzitor al

tradiţiilor celor 150 de ani de liberalism românesc. După ce, de 11 ani încoace, îmi sfredeleşte timpanele cu vocea lui de pterodactil răcit, intonând : „ţarul rus, tancurile sovietice… liberalii aruncaţi în puşcării… majestatea sa, regele Mihai I… comunismul asiatic care ne-a cotropit” etc. etc., se dovedeşte că marele anticomunist Amedeu era turnător, şi nu unul oarecare : pe bani, plătit în lei şi valută, şi cu sistemă, turna pe toată lumea, democratic. Un membru CNSAS pe care l-am întrebat ce conţine dosarul Lăzărescu mi-a spus cu voce joasă : imaginaţi-vă tot ce poate fi mai rău…

„Explicaţiile” pe care le oferă bătrânul Amedeu pus în faţa faptului sunt şi mai năucitoare. „După revoluţia gorbaciovistă din ’89, nu s-a exercitat nici un şantaj împotriva mea pe baza acestui dosar. Mi s-a îngăduit (sic !) să fiu unul dintre cei mai hotărâţi adversari ai neocomunismului”. Antineocomunism cu voie de la Securitate ! Tare iubit de Diavol a mai fost acest Amedeu – cel iubit de Dumnezeu. „Am fost chemat în noiembrie la Comisie şi am arătat toată problema mea şi mi s-a spus că o parte din Comisie era de acord să nu se publice numele meu”, mai zice dl Lăzărescu. Deci omul făcea demersuri la CNSAS pentru ca activismul său la Securitate să fie muşamalizat. Asta nu fără a pretinde că a colaborat cu Securitatea în mod „onest”, fiind trimis pe la diverse congrese prin

străinătate unde îi urmărea pe duşmanii României, făcând rapoarte, contra cost, fireşte – şi atunci ce mai era de ascuns, dle Lăzărescu? Şi ce deosebire mai e între discursul dvs. şi cele ale colonelului Merce sau ale generalului Pleşiţă?

De fapt, problema nici măcar nu e colaborarea cu Securitatea a dlui Lăzărescu. Dacă a făcut-o, a făcut-o, nu l-aş întreba niciodată de ce – puşcăria, teama, disperarea, izolarea, pot fi atâtea… Problema e că omul acesta a candidat pentru Parlamentul României şi a fost ales fără să spună un cuvinţel despre nuanţele de albastru din cravatele sale boiereşti. Problema e că nu s-a retras în tăcerea în care îl auzi pe Dumnezeu, ci a continuat să clănţăne. Nicolae Steinhardt povesteşte că în puşcăria politică deţinuţii erau siliţi de gardieni să-şi mănânce excrementele. Întregul discurs anticomunist fundamentalist de după '89 al lui D.A. Lăzărescu arată că există intelectuali care pot, de bună voie şi nesiliţi de nici o Securitate, să mănânce căcat în cantităţi impresionante, inaccesibile omului de rând. Cu aceeaşi acurateţe şi fervoare cu care îşi scria delaţiunile pentru uzul braţului înarmat al comunismului, dl Lăzărescu vitupera peste ani împotriva alipirii la PNL a comuniştilor şi securiştilor din partidul lui Meleşcanu. În loc să se ducă în singurătate şi să-şi scrie operele complete, incluzând şi delaţiunile, dl Lăzărescu a ţinut să fie în luminile rampei cât s-o putea. Puţin i-a păsat, ca

şi lui Quintus şi Paleologu, că poate mânji astfel ideea liberală, că poate justifica ceauşismul, că poate compromite definitiv despărţirea acestei ţări de comunism. Ce n-au reuşit gloanţele trase de Armată, Securitate şi Miliţie în piepturile tinerilor, în decembrie ’89, iată că reuşesc acum domnii reprezentanţi ai partidelor istorice – să distrugă orice reper moral pe teritoriul României. Ce mai poate face un simplu cetăţean român, care n-a avut nici o treabă cu Securitatea şi a vrut să scape de comunism, când vede, după 11 ani de „libertate”, că toată politica, la stânga, la dreapta şi, oricum, deasupra capului lui e o împerechere a Diavolului cu slugile sale ? Ce să facă, lasă dracului slugile şi-l votează pe dracul însuşi, conştient că rămâne, în felul acesta, fără nici un Dumnezeu.

Cerul de deasupra noastră e acum complet gol. Firmele strălucitoare din centrul Capitalei şi maşinile de lux nu pot să înşele : trăim într-o Românie ucronică, în care, moral vorbind, Revoluţia din ’89 n-a avut loc niciodată. Moralitatea, ca şi orice alt concept care face apel la spiritul colectiv, cu excepţia strigatului pe stadioane, nu mai interesează pe nimeni. Majoritatea românilor nu mai încearcă decât soluţii individuale, animalice, de supravieţuire : păcălesc sau jefuiesc statul, omoară, fură, se droghează sau pleacă în Occident. Când nu aleg calea cea mai directă de a-l regăsi pe Dumnezeu : rata sinuciderilor la

100.000 de locuitori a crescut de la 15,6 în 1999 la 17,4 în 2000. Iar mie nu-mi rămâne decât să le urez venerabililor octogenari Quintus, Paleologu şi Amedeu Lăzărescu să trăiască liniştiţi, ani mulţi şi fericiţi.

Leul la circ

De când eram mic nu mi-a plăcut circul. Dincolo de lumini, muzici şi paiete, şi animalele, şi oamenii din arenă mi se părea că respiră un aer chinuitor şi trist. Gura cu colţurile căzute a clovnului semăna izbitor cu gura leului pus să stea în două labe ca un pudel. Cam asta am simţit privind la îndelung trâmbiţata gală Hagi. Un show multicolor şi strident, plin de zâmbete forţate, de vorbe de complezenţă, copiat prost după panaramele occidentale similare. Nu ţin să-i contrazic şi încerc să-i înţeleg pe cei, mulţi probabil, cărora le-a plăcut. Îmi îngădui să cred însă că un mare fotbalist profesionist cum a fost Gheorghe Hagi merita o altfel de retragere. Hagi a fost întotdeauna un luptător, nu s-a făcut niciodată că joacă, a dus încleştarea până la ruperea oaselor adversarilor sau ale lui personale. N-a făcut niciodată fiţe de amorul artei pe teren, artisticării pentru fotoreporteri, toată tehnica lui superbă a fost pusă fără rezerve la bătaie numai şi numai pentru victorie, pe care a dorit-o mereu cu ardoare şi pentru care s-a bătut ca un leu. Or, marţi

seara, leul a dansat ca la circ într-un meci mimat şi inutil. E prima dată în atâţia ani când mi se pare că locul lui Hagi nu era pe gazonul mângâiat, nu sfâşiat de crampoane.

Nu înţeleg de ce Hagi nu s-a retras într-un meci oficial, adevărat şi important, cum a fost recentul meci cu Italia de la Bucureşti. Ar fi putut juca în prima repriză împotriva necruţătorilor azzuri, ar fi dat, sunt sigur, totul din el ca să facă uitată trista amintire a meciului cu Italia de la Campionatul European, ar fi fost înlocuit de un tânăr, iar sfertul de oră al pauzei, în care ar fi făcut turul de onoare al stadionului şi ar fi vorbit publicului, mie, unul, mi-ar fi rămas în minte cu mult mai dens şi emoţionant decât lălăiala publicitară exploatată la maximum de Mircea Sandu *et co*. Şi poate că nu l-am mai fi văzut pe Hagi vociferând şi înjurând, incredibil, şi de ziua lui, de data asta pe fotoreporteri şi cameramani.

Contrar expresiei repetate papagalic de unii şi alţii, eu nu cred că Hagi e un model din toate punctele de vedere pentru generaţia tânără. E un model de dăruire pentru fotbal, de „câinoşenie” în acest joc, ca să nu mai vorbim despre valoarea sa creativă de referinţă în faţa mingii. Dar pentru cine mai este el un model atunci când scuipă, înjură, loveşte, răneşte, jigneşte adversari, arbitri, coechipieri, presă, spectatori, aşa cum a făcut-o de nenumărate ori de-a lungul carierei sale strălucite şi

nu s-a putut stăpâni nici în ultimele clipe, pe stadionul „Lia Manoliu" ?

De multe ori, Hagi a spus că momentele sale în care „nu mai e om" sunt pricinuite de tensiune, de dorinţa victoriei. Îl cred, deşi n-o să cred niciodată că o victorie îşi poate păstra noima şi strălucirea intacte atunci când e obţinută prin *orice* mijloace. Ce explicaţie mai poate oferi însă Hagi pentru ce-a făcut tocmai la sfârşit, marţi seara, când lupta din teren fusese o parodie şi toată lumea de pe stadion, de la arbitru la ultimul om de ordine, nu voia decât să-l aclame ? Nu există decât una singură : spre deosebire de alţi mari jucători, de pildă Beckenbauer, Cruyff, Pele, Gullit, Matthäus, care au fost şi nişte domni ai gazonului, marele Hagi crede că unei vedete trebuie să i se accepte orice mârlănie. Şi atunci, tot vedetă rămâne, dar model nu.

Noroc că a intervenit salvator Cristian Ţopescu spunând ceea ce simt şi eu, alături de atâţia microbişti din România şi din lumea largă : „Dragă Gică, adio, dar rămâi cu noi ! ".

Ilie n-are nevoie de o gală Năstase

Mulţi oameni de tenis, inclusiv subsemnatul, au vorbit despre Ilie Năstase şi jocul lui fabulos fie la televizor, fie la o bere. I-au fost disecate mişcările, loviturile, tacticile de joc. Eu mi-am îngăduit tot felul de metafore şi imagini pe care le-am crezut sugestive în a descrie acest fenomen al naturii. La sfârşitul săptămânii trecute am avut ocazia extraordinară de a înţelege că nu ştiam despre ce vorbesc, pentru că am trăit o experienţă unică, pe care o doresc oricărui comentator de tenis : am jucat un turneu alături de Ilie Năstase, în proba de dublu 45 de ani plus a Internaţionalelor României la Veterani.

Ar fi fost mai simplu să joc împotriva lui. A fi lângă Ilie înseamnă să fii cufundat într-un câmp de tensiune greu de suportat. Nu numai racheta, tot aerul din jurul lui vibrează atunci când loveşte mingea. După ce mâna care ţine racheta şi-a început mişcarea, totul e terminat deja, Ilie poate începe să vorbească cu publicul – o şi face adesea – întrucât pare că ştie cu precizie

milimetrică unde se va duce mingea şi că adversarul n-o s-o mai ajungă. Dacă la adânci bătrâneţi Ilie va ajunge, Doamne fereşte, să orbească, în jocul lui nu cred că se va vedea vreo diferenţă. La 55 de ani, Ilie Năstase joacă aidoma unui puşti de geniu care mişcă o rachetă virtuală pe ecranul unui joc de tenis electronic. Ridurile de pe faţa lui par puse cu mâna de un machior prost, nu se potrivesc nicidecum cu mişcările de pisică pe vârfuri de gard. La 55 de ani, mingea servită de Ilie îţi şuieră pe lângă ureche cu peste 180 km/h şi se duce, imparabil, fix în colţurile careului de serviciu. Te uiţi uluit peste umăr şi parcă aştepţi să-şi scoată râzând masca de pe faţă şi să rămână acel Ilie de vis al tinereţii noastre…

Mai buimăcitoare decât toate e însă pofta lui de a juca tenis. După o jumătate de veac cu racheta în mână, Ilie se bucură la fiecare minge. „Fii atent, să vezi cum o dau pe asta”, îţi şopteşte, şi chiar o dă : cu spatele la fileu, loburi de 20 m care pică la o palmă dincoace de linie, sau prin răsucire fulgerătoare, „orbească”, de pe dreapta pe rever. Uiţi că mai ai, totuşi, şi tu de dat în minge, de teamă să nu pierzi vreo minune a Sf. Ilie. Şi trebuie să dai, pentru că Ilie vrea victoria, nu s-a săturat de ea după atâtea Roland Garrosuri, Wimbledonuri şi Forest Hillsuri, vrea să o aibă şi în parcul Herăstrău… La fel ca mulţi alţi mari sportivi români, Ilie Năstase nu a beneficiat la

retragere de o gală Năstase. Tuturor celor care consideră asta o nedreptate, pot să le spun acum să stea liniştiţi : Ilie Năstase nu s-a retras şi n-o să se retragă din tenis nici când va sări dincolo de ochiurile negre ale fileului.

Securist şi ziarist

Ziaristul este o varietate de securist. Materia primă pentru producţiile ziaristului sunt tot delaţiunile, executate fie contra cost, fie din dorinţa pură şi sinceră de a-l beli prin presă pe cel cu care ai ceva de împărţit. Am stat de vorbă cu nenumăraţi turnători. Foarte rare sunt cazurile în care insul ţi-o zice scurt şi verde : am marfa asta, costă atât sau nu costă nimic, dar n-o ai de la mine. Majoritatea au ceva feciorelnic în glas la primul telefon, încep cu o anume sfială : „Ştiţi, domnule Popescu, v-am sunat pe dvs., care sunteţi un om deosebit, o să mă înţelegeţi, atâta vreme am tăcut, eu sunt un om la locul meu, dar acum nu mai pot, e vorba de ţară, domnule Popescu…”. Sau de minister, sau de întreprindere, sau de partid. Când îi dai banii, nu-i ia din prima, îi mai lasă o vreme pe masă, sporovăind, apoi ia plicul ca pe un şerveţel murdar şi îl bagă absent în buzunar. Trebuie să înghiţi uneori zeci de minute de monolog în care turnătorul îşi construieşte felurite justificări pentru ce face, mai ales atunci când nu ia bani. Turnătorul

e o fiinţă sensibilă, are nevoie să se convingă continuu de îndreptăţirea gestului său. E o mare greşeală să-l întrerupi, să grăbeşti procesul : se crispează şi nu mai dă tot ce poate.

Aşa s-au petrecut lucrurile şi pe vremea lui Ceauşescu : fiecare turnător la Securitate se considera patriot, ca să poată lovi în voie pe X sau Y, ori să obţină casă peste rând, ori să plece în străinătate ori, pur şi simplu, să câştige un ban cinstit. Mulţi chiar ajungeau să creadă că nu fac nimic rău, dimpotrivă, deoarece capacitatea de automistificare, de a se minţi pe sine, de a întoarce capul în faţa unei oglinzi murdare e deosebit de mare la români.

Aşa cum face şi turnătorul de azi, cel de odinioară putea să mintă (să „intoxice”) din motive de ură personală faţă de cineva. Ca şi ziaristul, securistul putea recurge la verificarea încrucişată a informaţiilor folosind mai multe surse.

Turnătorul e deci neschimbat. Dar ziaristul ? Există totuşi o deosebire esenţială între securistul de ieri şi ziaristul de azi ? Depinde de ziarist. De cum foloseşte informaţiile pe care nu importă cum le-a obţinut. Dacă produce cu ele, după ce le-a verificat, un articol de ziar, atunci componenta securistă dispare. O dată făcute cunoscute, informaţiile respective sunt supuse judecăţii publicului, pot fi amendate sau contestate, inclusiv în Justiţie – totul se desfăşoară la vedere. Există însă destui ziarişti care *nu publică*, dar

dau în schimb un telefon persoanei pe care o privesc informaţiile : „Domnu'… dvs. sunteţi un om de mare valoare, ar fi păcat să fiţi târât în mocirla presei, eu vă apreciez în mod deosebit, aş avea nevoie de vreo zece mii de dolari sau de nişte pagini de publicitate…". Regula subterană a şantajului funcţionează, iată, şi la ziarist, şi la securist.

S-ar mai putea enunţa o diferenţă : ziaristul foloseşte azi metode ale Securităţii, dar în scop propriu şi personal, nu serveşte neapărat un regim opresiv. Nu serveşte azi, dar l-a servit ieri. Majoritatea factorilor de decizie din presa de azi sunt foşti angajaţi de nădejde ai presei ceauşiste. Lăsând la o parte ce s-ar putea găsi pe lista CNSAS privind colaborarea presei cu Securitatea, pe care o bănuiesc luxuriantă, chiar dacă n-a fost turnător sau ofiţer acoperit, respectivul ziarist a slujit regimul în multe alte moduri, fiind recompensat pe măsură cu o leafă consistentă, plecări în străinătate, portbagaje umplute în teritoriu. Şi un astfel de om înfierează acum în presă pe nu ştiu care turnător nenorocit, dovedit de CNSAS… Sau publică într-un cotidian de mare tiraj o listă, adresată CNSAS, de o sută de persoane mai mult sau mai puţin publice pe care le consideră, după propriul cherem, susceptibile de a fi colaborat cu Securitatea, încălcând astfel două reguli morale elementare : nimeni nu poate fi afişat public pe nici o listă atâta vreme cât nu

s-a dovedit încă nimic în legătură cu el şi numele nimănui nu poate fi alăturat în mod arbitrar altor nume. Dar ziaristul nostru n-are nici o treabă cu morala, el urmăreşte astfel o denigrare indirectă, în cel mai autentic stil securist, a inşilor pe care nu-i are la stomac.

Este încă una dintre anomaliile groteşti pe care le creează parţialitatea acţiunii Legii aşa-zisei deconspirări a Securităţii. A pune în lumină răul din comunism numai în relaţia cu Securitatea, lăsând la o parte Partidul Comunist şi structurile sale de presiune şi propagandă, înseamnă *a mistifica falsul*. Mai exact, cum spunea Nicolae Ceauşescu, *minciună în falş*. A aduce la cunoştinţa publicului constatările cu intenţie morală ale CNSAS trecute prin teascurile nespălate cu anii ale presei româneşti poate înjuga adevărul la carul bălţat al minciunii. Zisa heideggeriană „Das Wesen der Wahrheit ist die Freiheit”, „Esenţa adevărului este libertatea”, poate fi pusă la index nu numai într-un sistem totalitar.

Puloverul destrămat

Acum 11 ani, doi oameni le apăreau românilor ca o stea dublă pe cerul încă întunecat al ţării. Sub semnul bun al perechii zâmbitor-poliglote, venind după hârâielile agramate ale aspidei şi vasiliscului, părea că un pod luminos leagă România de viitor. Mai toţi românii îi vedeau pentru lungă vreme pe Iliescu şi Roman în fruntea unei Românii mărşăluind victorioasă spre un timp al făgăduinţei. Tânărul şi vigurosul premier îşi avea locul firesc la dreapta înţeleptului Iliescu…

Acum 11 ani, fostul suveran al României, Mihai I, era întors de pe autostrada Bucureşti--Piteşti, suit în avion ca un colet şi trimis de unde venise, în răsufletul de uşurare al unei populaţii care vedea în asta respingerea unei invazii monstruoase de către viteazul guvern Roman.

După 11 ani, Petre Roman nu mai e prim--ministru, nu mai e preşedintele Senatului, nu mai e ministru de Externe, iar de ieri nu mai e nici preşedintele PD. Don Pedro nu mai e nimic, iar la dreapta lui Ion Iliescu stă Mihai I.

Fiecare dintre cele două evenimente are semnificaţia lui profundă. În ciuda afirmaţiilor optimiste

ale feluriţilor „analişti”, Petre Roman e terminat ca om politic. Electoratul, în toamnă, şi acum propriul său partid au respins nu atât un om, cât un tip de politician. Roman a fost şi rămâne un produs al comunismului. Născut în Primăverii, trimis în Vest de comunism, educat în stil occidental tot ca vlăstar al aristocraţiei comuniste, el s-a străduit din răsputeri să facă uitate rădăcinile sale roşii. În acest scop, şi-a pus tot soiul de măşti, făcând-o când pe naţionalistul („năframa Transilvaniei”, „osul de ardelean”), când pe creştin-ortodoxul fervent, când pe democratul. În fapt, toate acestea nu erau decât modalităţi de a-şi împinge în faţă propria persoană, singura care-l interesează. Cum însă nimeni nu-şi poate nega natura profundă, „democratul” Roman s-a comportat în partidul său ca un *autocrat comunist tipic*, reprimând dur orice „fracţionism”, considerându-se deasupra tuturor, deasupra regulilor partidului. Modul în care a părăsit sala după ce a fost învins democratic în alegerile de partid te face să te gândeşti cu un fior la posibilitatea ca acest om să fi ajuns preşedintele României. Cât a fost la guvernare, a practicat o combinatorică politică zăpăcitoare, ba ieşind, ba intrând, cu unicul scop de a rămâne la putere. Electoratul a fost pierdut pe drum în această politică de biliard, de cabinet, un joc cu forme goale care a ţinut ţara pe loc. Ca şi Valeriu Stoica, alt mare maestru combinagiu al cărui timp a trecut, Petre Roman

e o fotografie mişcată, în ale cărei contururi difuze oamenii ghicesc ceva foarte neplăcut la vedere. E greu să te creadă cineva când vorbeşti despre patrie, despre Dumnezeu şi despre cei mulţi şi sărmani, iar fiicele tale bat barurile de noapte la remorca unor gigălăi…

Ceea ce-l deosebeşte net pe Ion Iliescu de Petre Roman este faptul că e identic cu sine. Iliescu n-a încercat niciodată să pară altceva decât este : un comunist ce încearcă să facă faţă situaţiilor politice neaşteptate în care l-a aruncat istoria. Ieşirile gen Focşani, dincolo de efectele nocive pe plan internaţional, au şi o parte bună : Iliescu ţine să-şi păstreze, cu orice risc, identitatea umană, are idei, bune-proaste, dar ale lui, şi nu renunţă la ele în ruptul capului. Ceea ce nu-l împiedică, spre deosebire de infailibilul Petre Roman, să pronunţe cuvintele : am greşit. În el se regăseşte, necontrafăcută, o jumătate din trecutul secol de istorie politică românească.

Cealaltă jumătate îşi are depozitarul într-un personaj la fel de autentic : Mihai I. În 1996, poporul român a vrut să scape de amintirea comunismului şi nu l-a mai votat pe Iliescu. A trebuit să voteze în schimb două caricaturi ale comunismului, secretarul de partid Emil Constantinescu şi beizadeaua nomenclaturistă Petre Roman, în roluri de mari anticomunişti. Spre deosebire de cei doi, Mihai I este, dincolo de orice caracteristici

ale sale ca om, prin însăşi fiinţarea sa, expresia cea mai pură a *necomunismului*. Anticomunişti sunt destui pe la noi, dar cei mai mulţi dintre ei nu sunt decât comunişti întorşi pe dos sau şi mai puţin decât atât. Necomuniştii, cei care privesc cu linişte în faţă comunismul ca pe ceva cu totul străin, sunt rari. Prezenţa permanentă în ţară a fostului rege poate fi o sursă de necomunism necesară în condiţiile în care o bună parte din Parlament e ocupată de pachidermul naţional--comunist PRM, plus simpatizanţii lor din PDSR. Evocat adesea de Ion Iliescu, celebrul pact de la Moncloa, în care duşmanii politici au descoperit reconcilierea printre mormintele lăsate în urmă de istoria Spaniei, îşi poate găsi echivalentul în România.

O altă sursă importantă de necomunism în peisajul românesc poate fi Traian Băsescu. Tentat uneori de histrionismul politic, încercând – ca să fie şi el politician – să joace fără prea mult talent nişte roluri ce nu i se potrivesc, Băsescu n-a dus niciodată mascarada până la capăt. În momentele--cheie, când ajunge cu spatele la zid, redevine el însuşi, apărându-şi cu îndârjire structura sa umană de bază, aceea de şef de echipă cam din topor. Curajul de care dă dovadă în administraţie trebuie transpus acum, de când e şef de partid, şi în politică. Zicerea cu care şi-a marcat victoria, „PD nu va mai face politică printre partide şi

politicieni, ci pentru cetăţeni”, este bine venită, numai că există un loc unde Băsescu va trebui să facă politică de partid, şi acela e propriul partid. Om al reuşitei de unul singur, bun în funcţii de tehnocrat şi administrator, Băsescu primeşte acum pe umeri, prin victoria de vineri, o sarcină grea şi neobişnuită pentru el, aceea de contragreutate la blocul pedeserist atotstăpânitor, de lider informal al opoziţiei. Ca să se descurce în această situaţie politică, Băsescu nu mai poate fi un lup de mare singuratic – are nevoie de un partid. Şi un partid nu se reconstruieşte cu înjurături, obscenităţi, dat cu pumnul în masă şi interviuri în reviste porno…

Pentru mine, înfrângerea lui Roman mai înseamnă ceva : destrămarea puloverului revoluţionar. Ani de zile, acel pulover a fost o armură pentru liderul PD : cine dintre pedişti, băieţi şmecheri fără trecut revoluţionar, ar fi îndrăznit să se atingă de *el lider maximo* ? Ei, uite că acum au îndrăznit. Votul din toamnă, faptul că în chestionare Ion Iliescu apare apreciat pentru altele, nu pentru meritele sale revoluţionare, căderea lui Roman, întoarcerea lui Mihai I, care nu e nici disident, nici revoluţionar, conturează un adevăr dureros pentru un supravieţuitor al Pieţei Universităţii din noaptea de 21 decembrie 1989 : *marea iluzie care a fost Revoluţia, aducând apoi un deceniu de iluzii deşarte în toate direcţiile, nu mai contează, practic, în conştiinţa majorităţii*.

Oamenii nu mai vor eroi, nu mai vor fotografii, vor oameni vii, autentici, chiar şi saşii, numai să facă ceva. Ca întotdeauna, poporul are dreptate : numai destrămând iluziile putem ieşi din acest unghi mort în care putrezim de vii.

O ofensă pentru dna Stănoiu

Între două deplasări prin capitalele europene scrise pe flacoane de parfum de mii de dolari chilu, doamna Stănoiu, ministru al Justiţiei din România, rezolvă probleme arzătoare. Cunoaştem cu toţii natura sensibilă a celor mai înalte autorităţi în stat : preşedintele, premierul, preşedintele Curţii Constituţionale etc. C-o floare să-i atingi şi se ofilesc pe dată. Dând dovadă de un curaj admirabil, mai ales la o femeie, doamna Stănoiu le ia apărarea acestor năpăstuiţi, mai cu seamă în faţa jivinelor de presă care n-au nimic sfânt. Până la cinci ani de puşcărie pentru ofensă adusă înaltei autorităţi vrea doamna Stănoiu. Întrucât o jivină de presă sunt şi eu, o întreb pe doamna ministru : scade nivelul de trai din ţara asta şi mai jos decât este dacă sunt înjuraţi preşedintele şi premierul ? Hoţiile vor fi mai multe şi mai groase decât oricum sunt ? Nu mai suntem băgaţi în NATO şi UE, unde oricum n-avem loc ? Eu credeam că preşedintele şi premierul au acceptat să fie ce sunt ştiind că vor fi înjuraţi, denigraţi, dar şi taxaţi – intră în fişa postului. Iar

pe preşedintele Curţii Constituţionale, Lucian Mihai, cum l-am ofensat dezvăluind în *Adevărul* că şi-a tras trei case de lux prin fals şi uz de fals ? Într-un singur fel, dacă omul avea de fapt cinci.

Dacă tot vorbim despre ofensarea autorităţii, nu cred că şeful de partid şi guvern al d-nei Stănoiu are probleme în acest sens, ci mai degrabă simplii poliţişti dacă nu omorâţi, atunci bătuţi în exerciţiul funcţiunii – cunoscutul filosof dinamovist Cornel Dinu tocmai a dat pildă naţiei întregi pălmuind public un poliţist în uniformă. Ce să mai spunem de colegele de breaslă ale dnei ministru, judecătoarele bătute în plină stradă ?

În cele două emisiuni televizate în care am fost alături de dna ministru, am crezut că înţelege, dincolo de politică şi vorbele mari, problemele „mărunte”, dar devastatoare pentru cei săraci şi lipsiţi de apărare. M-am înşelat. Sunt nevoit deci să-i pun eu întrebarea pe care ar fi trebuit să şi-o pună singură : dacă un ziarist sau simplu cetăţean ia 5 ani de puşcărie pentru că ofensează din vorbe autoritatea reprezentată de preşedinte sau primul-ministru, *câţi ani de puşcărie ar trebui să facă autorităţile care-l ofensează zi de zi pe simplul cetăţean* ? La ghişee, la administraţiile financiare, la plata pensiilor, în sălile tribunalelor, la cheremul poliţiştilor mârlani, la graniţă, acolo unde e tratat ca un vierme câtă vreme nu dă ciubuc, bacşiş, şpagă,

mită? Dna Stănoiu se agită să ia pâinea de la gura sepepiştilor prinzători de muşte care păzesc preşedinţii în România, în schimb, pe simplul cetăţean, în numele căruia se află în guvern, nu se grăbeşte nicidecum să-l *defenseze*…

Indiferent dacă ministrul Justiţiei figurează pe lista scurtă a autorităţilor cu onoare de îndată reperabilă pe care o propune dna Stănoiu, o rog să considere acest articol o ofensă.

Preşedinţia României sau palatul Cotroceni ?

După numărul de la Focşani al domnului Iliescu, îl compătimeam pe Adrian Năstase pentru situaţia idioată în care era pus la Bruxelles, fiind nevoit să justifice în faţa occidentalilor cugetările engelsiene ale preşedintelui – ceea ce nu dovedeşte altceva decât sechelele de naivitate ale sussemnatului. Am uitat o clipă că dl Năstase este un animal politic pursânge, care ar putea justifica pe loc, în termeni social-democraţi, chiar şi brusca apariţie a soţiei sale goală, la o recepţie. Am uitat o clipă că pentru dl Năstase nu există vechi şi nou, convergent şi contradictoriu, alb şi negru, există doar ce face bine la imaginea sa şi ce nu. Miercurea asta, d-sa m-a trezit din amnezie dând cu măciuca într-un TIR de oale : „Nu avem nevoie în realitate de un acord cu FMI. România a depăşit această etapă de dificultate şi rezervele BNR sunt suficiente…”.

În 11 ani de tranziţie, cu excepţia lui C.V. Tudor şi a PSM-ului lui Ilie Verdeţ, fie-i ţărâna uşoară, nici un lider sau formaţiune politică notabilă nu a îndrăznit să pronunţe o asemenea

propoziţie. Până când vom atinge lejeritatea economică a Ungariei, care s-a dispensat cu ani în urmă de serviciile FMI, uşierul nostru la poarta capitalismului este Fondul. Or, s-a schimbat ceva în mod decisiv în economia românească în cele câteva luni de mandat Năstase? S-a privatizat avantajos, s-a restructurat vreun colos industrial? S-au redus pierderile, a crescut productivitatea? „România a depăşit această etapă de dificultate"? Nici gând, asistăm doar la o vertiginoasă „rotaţie de cadre" şi la ciocniri politice din ce în ce mai dure. Rezerva BNR, acumulată sub Isărescu, e folosită la finanţarea încăierării pedeseriste. Întrucât opoziţia „de dreapta" este practic inexistentă, PDSR se sfâşie în interior, urmând tradiţia de fier a partidelor de sorginte comunistă. Nu spun că dl Năstase mai e comunist, dacă a fost vreodată, e capitalist, dar tipul de capital care îl preocupă este cel politic, nu cel economic. *Capitalismul politic al lui Năstase se încontrează cu comunismul economic al lui Ion Iliescu*, iată ecuaţia stearpă a acestei noi primăveri pe vechile dureri. E cât se poate de firesc ca ambii lideri ai puterii să crească în sondaje: ei oferă poporului, obosit de atâtea „reforme" îndurate în anii din urmă, liniştea stagnării, a iluziei că ţara „merge" de la sine sau învârtită pe degete de înţelepţii conducători.

Şi, în aceste condiţii, hotărâm să dăm papucii Fondului. FMI nu a acceptat deficitul bugetar de

3,75% propus de guvern, nu a acceptat facilităţi pentru IMM-uri, nu a acceptat creşteri salariale la bugetari şi continuă să croncăne cu încăpăţânare doi parametri : arieratele şi inflaţia. Vesticii ştiu ce ştiu : arieratele sunt cangrena comunistă din inima economiei şi nimic nu se poate construi pe găuri putrede. Dar chiar dacă guvernul ar avea dreptate şi FMI ar fi Gică Contra, gestul lui Năstase tot de neînţeles este, în plan extern. În mod normal, negocierile fiind blocate, oamenii FMI părăseau Capitala şi premierul îşi manifesta regretul, sperând în întâlniri mai fructuoase în aprilie. De ce să trânteşti uşa după ei ? *Simplu, pentru că vrei să te audă ţara, nu Bruxellesul sau Washingtonul*.

Adrian Năstase trebuia musai să nu se lase mai prejos în meciul său cu Ion Iliescu. C.V. Tudor fiind căzut prin sondaje şi ocupat să nu-i fugă partidul de sub fund, Năstase consideră că a sosit momentul să închidă gura celor care zic printre dinţi „alegerile le-a câştigat Iliescu, nu Năstase”. *Calea pe care a ales-o premierul ca să lupte cu fostul său şef este însă fatală pentru România*. De la Focşani încoace, preşedintele o ţine întruna cu declaraţiile oţărâte la adresa Occidentului, adunând procente de la umiliţi şi obidiţi. Adrian Năstase are bine înfiptă în minte păţania lui Petre Roman pe post de premier reformist sub Iliescu. Liderul scăpătat de azi al PD a încercat atunci să-l dea peste cap pe Ion Iliescu

slujindu-se de reformă şi a fost călcat în picioare de experimentatul politician populist. Năstase a ales să se confrunte cu Ion Iliescu pe terenul acestuia : burzuluire la Occident, ieşiri patriotice în materie de economie, sprijinirea falimentelor naţionale gen Tractorul, Rocar şi cine-o mai ţipa la interval, anunţarea unui calendar de creşteri salariale garantate pentru bugetari, care vor induce aceeaşi schemă în economia privată, alimentând inflaţia. Pune Iliescu la punct Uniunea Europeană, spunând că „UE nu dă resurse, aşa că nu poate să ne impună un venit minim garantat”, hop şi Năstase cu mucii pe reverul FMI. Îl mai ajută şi secretarul general al guvernului, „Bebe” Mihăilescu : „Investitorii străini n-au decât să plece”. Iliescu încearcă o mişcare surprinzătoare de imagine invitându-l pe fostul suveran Mihai I în România, Năstase vine şi el la surprize-surprize cu adversarul său din sondaje, Băsescu, de mână. Năstase şi Tănăsescu se sforţează să anunţe un buget de stat, Iliescu îi trimite pe Văcăroiu şi Florin Georgescu să verifice dacă „e bun bugetul”. Şi, în fine, ciocnirea frontală UM 0962 – SRI, care demonstrează cât de grăbit e Năstase, de parcă el ar avea 70 şi ceva de ani. În acest peisaj de circ trist, Cozmâncă şi ministrul Agriculturii, „popa” Ilie Sârbu, au ajuns vârfuri de lance ale reformei cu privatizarea spaţiilor comerciale şi a IAS-urilor…

Aburiţi de răbdarea milostivă a Occidentului, de ratingul pozitiv acordat României de Standard and Poor's, de speranţa că, după Iugoslavia, noua erupţie de sânge care se pregăteşte în Macedonia ne va aduce noi transfuzii financiare din Vest, domnii Năstase şi Iliescu reeditează înfricoşător de repede convulsiile care zgâlţâiau răposata coaliţie. Şi primul care e de condamnat pentru asta este Adrian Năstase. Preşedintele Iliescu e sincer : mintea sa pluteşte prin Engels, a ajuns alaltăieri la Hegel şi coboară pe firul apei probabil spre Feuerbach. Eu, unul, nu m-aş mai certa cu d-sa, l-aş lăsa pur şi simplu să-şi depene amintirile, pentru cine vrea să-l asculte. Primul-ministru însă, omul de care depinde scoaterea ţării din mlaştină, omul politic tânăr Adrian Năstase, în loc să rişte reforma, încercând să câştige în 2004 preşedinţia unei ţări demne numite România, vrea doar să cucerească cu orice preţ un palat numit Cotroceni.

Romanian graffiti

De vineri noaptea, pereţii dinspre Piaţă ai Universităţii şi Arhitecturii sunt albi. Primăria de sector a dat cu bidineaua peste istorie, spun unii. Aidoma autorităţilor ceauşiste în dimineaţa de 22 decembrie 1989, când s-au spălat de sânge carosabilul şi gura metroului, spun aceiaşi. Primarul Gherasim zice că istoria nu se scrie pe pereţi şi că s-a făcut pur şi simplu curăţenie. Aşa să fie, dar rămâne o întrebare : dacă eu mă duc şi scriu la noapte pe albul ăla pur, cu un cărbune gros, *Trăiască Iliescu !* sau *Năstase ne dă case !* , nu paralizează mâine primarele înainte să ridice iarăşi mâna ca să dea cu bidineaua ?

Ca şi oamenilor, inscripţiilor din Piaţa Universităţii le venise vremea să dispară. Primarul pesedist nu e decât unealta oarbă a timpului deraiat care trece peste noi. După 11 ani, ce rost mai au lozincile pe zid, când doar ele mai amintesc de Revoluţie, şi asta numai celor câţiva care au fost în Piaţă în noaptea de 21 decembrie ’89 ? Astăzi, dacă sângele celor ucişi atunci ar fi rămas neşters, n-ar însemna mai mult decât o grămadă de roşii

strivite pe pavaj. După 11 ani, Revoluţia ar fi trebuit să se citească în zidurile noi ale ţării, pe chipurile românilor, în aerul serilor… După 11 ani, ziduri noi au vilele hoţilor şi vardiştilor, şi sunt albe cum e acum zidul Universităţii ; chipurile a milioane de români şi-au regăsit obrajii cenuşii, cuta chinuită de deasupra buzelor, privirea fără ţintă. Pentru ei, Revoluţia a fost o gură de iad care a lăsat să iasă ciurde de diavoli pestriţi şi vorbicioşi ; creaturile întunericului li s-au căţărat în spinare în plină zi şi i-au mânat cu zbierete spre nicăieri. Iar serile acestei veri, în nesfârşita lor obscenitate şi stridenţă, sunt parcă mai triste ca niciodată.

De 11 ani încoace nu facem decât să smângălim ziduri construite sub Ceauşescu. România e un uriaş graffito desenat cu sprayuri strălucind livid pe un zid vechi şi murdar. Şi n-are partidul atâta vopsea încât să acopere tot ce au oamenii de scris cu litere de un metru.

De 11 ani, ce scriu unii azi pe pereţi, mâine şterg alţii. Ne vom hotărî vreodată să punem cărămidă peste cărămidă şi să facem măcar un zid muncit, pe care să ne fie ruşine tuturor să-l mâzgălim ?

Mihai I şi Donald Rumsfeld – gând la gând cu bucurie

M-am abţinut să enunţ cauza schimbării de atitudine a lui Ion Iliescu faţă de Mihai I. Mi-am zis că, din direcţia aceasta, problema trebuie privită operaţional : o reconciliere cu fostul rege e oricum folositoare subconştientului colectiv românesc, atâta vreme tensionat în această privinţă. Mai interesantă este cealaltă întrebare, care formulată brutal sună aşa : de ce acceptă fostul suveran să cadă la învoială cu comuniştii ?

Pentru că vrea să dea o mână de ajutor unei Românii aflate într-un moment critic, atât intern, cât şi internaţional. Pentru că opoziţia „de dreapta" din România e praf şi pulbere, şi e necesară o voce credibilă în această zonă a spectrului politic. Pentru că regele Mihai poate să însemne ceva mai mult în materie de anticomunism decât alde Ciorbea, Valerică Stoica sau Neluţu Mureşan. Pentru că ar putea fi un reper ferm în marea de nesiguranţă şi neîncredere care înconjoară clasa politică.

Acestea ar fi fost nişte răspunsuri potrivite pentru un rege. Din păcate, ultimul gest al

maiestăţii sale, revendicarea Peleşului, constituie un alt răspuns, care ţine de tejghea, nu de monarhie. Una dintre cele mai revoltătoare tâmpenii pe care le-am auzit în ultima vreme este afirmaţia : „Regele are dreptul, *ca orice cetăţean* (s.m.), să-şi revendice proprietăţile". În stupiditatea mea republicană, eu credeam că regele nu e orice cetăţean, nu e nici măcar un om ca toţi oamenii. Regalitatea este în legătură directă cu Dumnezeu, este funcţia de transfer între divinitate şi muritorii de rând, zic monarhiştii şi liber-schimbiştii. În nici o situaţie, un rege nu are dreptul să se scuze că e şi el om, tocmai pentru că e rege. Un simplu cetăţean, da, poate să vrea înapoi aeroportul din Bacău, clădirea Inspectoratului de Poliţie, spitale, grădiniţe, blocuri întregi, bulevarde. Nu i se poate cere simplului cetăţean să se gândească la problemele pe care le creează prin astfel de revendicări. E de înţeles : românul nu e sud-coreean, să-şi dea bijuteriile pentru redresarea economiei naţionale, el vrea bucata lui, chiar dacă o va mânca apoi paragina într-o ţară falimentară. Dar regele ?…

Pentru rege nimic nu e mai important decât ţara, decât interesul naţional. Aşa e, domnilor monarhişti de mai veche şi mai nouă extracţie ? Păi, atunci, maiestatea sa trebuia pur şi simplu să se abţină de la a revendica Peleşul, chiar dacă *are dreptul*. Un rege mare este cel ce ştie să nu facă uz de *toate* drepturile pe care le are. Să se

oprească la castelul Săvârşin sau Palatul Elisabeta, clădiri fără semnificaţie pentru milioanele de români trăiţi decenii în Republica Populară. Dar Peleşul ! … Generaţii de-a rândul au crescut cu acest castel ca fanion al ideii de „bun al întregului popor”. Toţi cei care, văzându-l pe rege lângă Iliescu, şi-au zis că aşa o fi bine, că ştie tovarăşul ce face, au tresărit acum ca muşcaţi de şarpe. Or, tocmai faţă de aceştia, fostul suveran trebuia să manifeste infinita grijă de a nu-i arunca din nou în braţele lui C.V. Tudor *et co.*, acolo unde apelativul maiestăţii sale este Mişu Bâlbâl. Ce-l costa să se instaleze la Elisabeta, să trăiască în România, să-i lase pe români să se obişnuiască cu el şi să încerce să-şi pună prestigiul în slujba patriei ? Avea un exemplu la doi paşi : Simeon n-a cerut decât vreo două imobile statului bulgar, în schimb, s-a implicat cu totul în salvarea ţării, prestaţia lui ca premier putând fi chiar soluţia-miracol pentru vecinii noştri. Aşa, reintrarea lui Mihai I în viaţa românească în calitate de spirit echidistant, aflat deasupra patimilor de tot felul, este compromisă.

Dar chiar a dorit maiestatea o astfel de reintrare ? Mă tem că nu. Mi se pare că România este pentru cetăţeanul de la Versoix ceea ce ministrul de război al Americii, Donald Rumsfeld, a declarat că reprezintă pentru el Europa : o bucată de teren imobiliar. Pe Mihai I îl doare în sceptru chiar şi de Peleş. Ce dracu să facă cu

un asemenea mamut, a cărui întreţinere costă zilnic o avere? Maiestatea sa vrea doar niscai dolari de la stat, în rest sănătate şi fericire la toţi cei de faţă şi viitori. Legea îi dă dreptul, ba chiar bătrânul utecist Tavi Cosmâncă e dispus să-i facă şi o lege de uz personal tovarăşului rege.

Înţeleg, deşi nu mă pot abţine să rânjesc. Ce-i viaţa… A ajuns un republican ca subsemnatul să-şi dorească un rege capabil să se ridice mai presus de lege, în aerul rarefiat al bunului-simţ şi bunei conştiinţe.

Filigranul legitimaţiei de maghiar

De luni de zile, înalţi oficiali unguri nu obosesc explicând cât de nejustificată şi, în fond, ridicolă e îngrijorarea majorităţii românilor faţă de legitimaţia de maghiar. Patalamaua asta e tot ce poate fi mai firesc, mai modern, mai european, iar cei care nu pricep acest lucru nu pot fi decât nişte tâmpiţi, nişte neciopliţi, nişte naţionalişti barbari, incapabili să se pătrundă de spiritul vremurilor noi. Asta se aplică, desigur, în primul rând românilor, căci slovenii, croaţii, ucrainenii, ba chiar şi „flexibilii" slovaci, în chestiunea legitimaţiei de maghiar se dovedesc „deştepţi", după aprecierea premierului Orban. Dar chiar şi englezii, dacă au avut nesăbuinţa, într-un editorial al prestigiosului *Financial Times*, să considere că legitimaţia de maghiar nu e tocmai un paşaport al păcii şi prieteniei între popoarele din zonă, sunt calificaţi drept tendenţioşi şi falsificatori de către honvezii de la Budapesta, care se simt călare pe caii cei mai mari de după război.

Ce se ascunde în spatele acestei vorbării superior-împăciuitoare s-a putut vedea zilele

acestea, la… fotbal. Întrucât la Cupa Mondială din 2002 nu te poţi califica numai pe baza legitimaţiei de maghiar, Ungaria trebuie să joace pe 5 septembrie, la Budapesta, un meci decisiv pentru barajul de calificare cu România. Federaţia ungară a găsit de cuviinţă să transmită *un fax* federaţiei române, anunţând că ziariştii maghiari *din Transilvania* vor primi acreditările direct de la Budapesta, fără să mai fie necesară solicitarea FRF în acest sens. Potrivit reglementărilor FIFA şi UEFA, acreditările de presă la meciurile interţări se fac numai prin intermediul federaţiilor naţionale. Ungurii spun că ştiu şi ei asta, dar în pix îi doare, aşa că vor da respectivele acreditări, întrucât au „mari obligaţii morale" faţă de ziariştii maghiari din Transilvania.

Iată deci cum arată privit în zare filigranul încă neştanţatei legitimaţii de maghiar. Nişte cetăţeni ai României sunt scoşi din cadrul reglementărilor unui organism oficial românesc. În interiorul unei bresle se practică o discriminare grosolană, venită din afară. Federaţia Română de Fotbal este împiedicată să-şi aplice criteriile de selecţie, numerice, calitative, morale sau ce-o crede de cuviinţă asupra unor ziarişti care mănâncă pâine în această ţară. În esenţă, *Budapesta nesocoteşte o formă a autorităţii româneşti*. Azi federaţia de fotbal, mâine poliţia română, poimâine Guvernul României. Orice cale este bună pentru ca maghiarii din România să nu se simtă simpli cetăţeni. *Ţinta*

politicii Budapestei este ca maghiarii din România să constituie o castă privilegiată, nesupusă legilor statului naţional unitar român. Finalmente, mai ales dacă România rămâne în afara structurilor euroatlantice, se va ajunge ca infractori maghiari de drept comun din România să se plângă la Budapesta, declarându-se persecutaţi etnic sau politic. Având în spate Occidentul, Ungaria va putea exercita presiuni greu de contracarat asupra oricărui guvern de la Bucureşti. Ungurii din Transilvania vor învăţa în Ungaria, vor face afaceri cu Ungaria, vor sărbători anul nou după ora Budapestei, până şi alimentele, mai bune şi mai ieftine, vor fi tot ungureşti. Doar la closet vor fi totuşi nevoiţi să meargă, din când în când, pe teritoriul României…

Şi, după toate acestea, Budapesta pomeneşte de „obligaţii morale". Eu, unul, nu văd decât o singură obligaţie morală: ziariştii maghiari din România să refuze „facilitatea" oferită de federaţia ungară şi să se acrediteze prin intermediul federaţiei române, în semn de solidaritate cu ziariştii români. Ziaristica de sport este considerată o ramură „curată" a acestei meserii, necontaminată de politic şi etnic. Dacă sunt cu adevărat ziarişti sportivi, colegii noştri pot dovedi că ştiu ce înseamnă fair play.

Comportamentul dispreţuitor al federaţiei ungare de fotbal, jignirea făţişă a românilor reprezintă *o defecţiune* în planurile de propagandă ale

Budapestei din ultima vreme. S-ar putea chiar ca respectivii să fie chemaţi „la partid” şi să li se spună „ce dracu faceţi, încă nu e momentul”. Fotbalul n-a făcut decât să pună scurt în lumină adevăratele intenţii ale guvernului Orban, în vreme ce aparenţele împinse spre România sunt altele. Recent, la Slănic-Moldova, premierul Năstase făcea o observaţie importantă : *propaganda autonomistă în Transilvania nu mai e centrată pe grupuri etnice minoritare, se încearcă influenţarea populaţiei majoritare*. Dificultăţile economice şi sociale ale României sunt argumente puternice în sprijinul acestei noi manipulări. Românii transilvăneni şi aşa zboară mai degrabă de pe Aeroportul din Budapesta, decât de pe Otopeni şi mulţi cumpără imobile şi terenuri în Ungaria, viitoare membră UE. Mesajul insidios al aparatului de influenţă unguresc este : nu v-ar fi mai bine, vouă, românilor ardeleni, într-o Transilvanie autonomă, conectată la Occident prin intermediul Ungariei prospere, decât agăţaţi de cârligul păgubos care rămâne din România dacă dăm la o parte Ardealul ? Este un mesaj mult mai potrivit cu actuala situaţie „boierească” a Ungariei, membră NATO, care nu mai cadrează cu balivernele mestecate ani de-a rândul – asuprirea minorităţii maghiare, purificare etnică, genocid…

Pentru injecţia acestui mesaj, UDMR reprezintă un instrument inadecvat. Iată de ce în Ardeal vor apărea formaţiuni transetnice, pedalând pe

opoziţia faţă de Bucureştiul „Miticilor”. Prima dintre ele, Partidul Transilvania, al cunoscutului personaj Sabin Gherman, tocmai se înjghebează. Cântecul de sirenă nu trebuie să înşele. Budapesta îi tratează acum pe români ca „tovarăşi de drum”, în sensul tradiţiei politice bolşevice. Idealul oricărui guvern unguresc rămâne refacerea Ungariei Mari, fie şi una *virtuală*, dacă tot suntem în era simulărilor computerizate. Îndată ce nu va mai avea nevoie de românii ardeleni ca faţadă, Ungaria îşi va expune din nou imuabilul rânjet de dispreţ la adresa „valahilor împuţiţi”.

Fireşte, Adrian Năstase a făcut declaraţiile de la Slănic-Moldova cu scopuri politice precise. El vrea să-şi asigure un câştig de imagine în plan personal pe terenul mănos al luptei politice cu Ungaria, în vreme ce în domeniul reformei economice lucrurile stau cât se poate de prost, nici una dintre cerinţele lăsate în urmă de FMI la precedenta întâlnire cu guvernul nefiind îndeplinită. Limitele politicianului şi ale guvernului Năstase se văd în soluţia pe care premierul o avansează după ce identifică corect problema. Preşedintele PSD crede că propaganda trebuie contracarată cu contrapropagandă, că trebuie iniţiate dezbateri publice, că ar fi un „semnal bun” ca deschiderea anului universitar să se facă în Harghita-Covasna… Ce simplu ar fi dacă ar fi aşa, domnule prim-ministru ! Din păcate, un raţionament deloc sofisticat arată că soluţia reală e exact acolo de

unde fuge premierul : în economie. Ridicarea calităţii mediului economic, îmbunătăţirea situaţiei economice pe întregul teritoriu al României poate trimite în neant partidele tip Gherman şi preface legitimaţia de maghiar într-o bucată de plastic nefolositoare, cu mult mai rapid şi eficient decât nu ştiu câte ministere ale propagandei conduse de alde Dâncu.

Anestezia locală

„Domnilor, permiteţi-mi să consider că întâlnirea dumneavoastră este un prilej minunat pentru a vă expune câteva elemente esenţiale în legătură cu modernizarea, descentralizarea, debirocratizarea administraţiei locale. Aveţi mulţi funcţionari slab pregătiţi, incompetenţi, care nu cunosc sau nu aplică legile.” Insul subţiratec şi spelb vorbeşte englezeşte rar şi cu dicţie, pentru translator. În tăcerea holbată se face auzit glasul grunjos şi apăsat al celui care, alături de Coloana fără sfârşit, este stâlpul Gorjului – Nicolae Mischie : „Cine mă-sa mai e şi naşparliu ăsta ? ”. O voce din apropiere : „E consilieru englez a lu Nătase, unu Zigfrid, dom preşedinte”. Mandibula lui Mischie se deplasează înainte a mirare : „Păi, dacă şi-a tras Bombonel englez, să-l pună să-i alerge vulpile, să i le-aducă în bătaia puştii, nu să ne mitocosească pe noi de cap”. Râsete groase.

E greu să nu-ţi imaginezi o astfel de scenă după ce premierul Năstase l-a angajat pe britanicul Ken Sigrist ca să-i facă studii privind administraţia publică în diverse ţări europene

prin comparaţie cu România. Ce termeni de comparaţie o să găsească în Europa Mr. Sigrist pentru Nicolae Mischie şi ceilalţi „tovarăşu prim” e greu de spus. O asemenea cruntă şi „europeană” naivitate din partea şefului PSD dă de gândit. Suit în turnul sondajelor, nu se ştie câte puse cu mâna, Adrian Năstase îşi îngăduie luxul să creadă că masele sunt la picioarele sale. Până la mase, structuri masive din propriul partid sunt departe de a fi sub controlul său. Spuneam astă-iarnă, cu ocazia alegerii în unanimitate a dlui Năstase în fruntea PDSR, că e vorba despre o unanimitate *nu a consensului, ci a complicităţii* : noi te votăm, tu ne laşi în pace să ne vedem fiecare de terenul lui de vânătoare. Acum, premierul, ca să mai câştige ceva la public, „să dăm un semnal”, cum îi place să spună, le-a cerut preşedinţilor de Consilii Judeţene nu să-şi spargă conturile personale din bănci pentru creşe, şcoli şi handicapaţi, nu să-şi transforme vilele în aziluri pentru săraci şi să îmbrace rasa călugărească, Doamne fereşte, le-a cerut doar niţică austeritate : mai puţine limuzine şi mai puţină benzină consumată. Răspunsul adresat „centrului” a fost de la ameninţător – „Chiar vreţi să ne puneţi să facem prostii ? ” – până la devastator – „Noi i-am pus pe ei acolo, nu ei pe noi la judeţ”. În faţa mârâielilor sălbatice, temutul Cozmâncă însuşi, căpcăunul lui Năstase în teritoriu, s-a lepădat fulgerător de stăpânul său. „S-a greşit”, a spus el fără să

clipească şi i-a asigurat pe răzvrătiţi că aranjează să se modifice ordonanţa în Parlament. Vechiul activist a înţeles instinctiv ceea ce dl Năstase nu pare să priceapă : în 11 ani, tiparele ierarhice moştenite de PDSR de la PCR s-au dizolvat. Înainte de '89, nu putea fi decât rodul unei fantezii bolnave ca nişte tovarăşi de la judeţ să se răstească la Biroul Politic. Astăzi, *transcendenţa comunistă nu mai funcţionează*, puterea înseamnă bani, găşti, zone de influenţă, ca la marile clanuri mafiote, unde naşul stăpâneşte numai prin forţă, nevoit să demonstreze mereu că e cel mai tare. Singurul care mai păstrează ceva din vechea aură este Ion Iliescu : nici măcar Mischie n-ar îndrăzni să-i râdă în nas Tovarăşului. Oricât de puternic s-ar crede, Năstase nu va avea niciodată autoritatea metafizică a lui Ion Iliescu.

Conştient poate de handicap, dl prim-ministru a încercat în compensaţie multe acte de autoritate în cele 8 luni de guvernare. Hoţi de maşini, hoţi din conducte, vânzarea de haine second hand, judecători trimişi în judecată, poliţişti căutaţi de vile, maşini româneşti la guvern, cravate stas pentru miniştri etc. Lăsând la o parte caracterul episodic şi de imagine al acestor campanii, care cum au venit, aşa s-au dus, ele n-aveau sorţi de izbândă nici dacă ar fi fost făcute susţinut şi în adâncime.

Aproape în acelaşi timp cu „răscoala de la Târgu-Jiu", s-a mai produs o scurtă convulsie la

guvern : purtătorul de cuvânt Claudiu Lucaci a prezentat un mesaj dur al premierului în legătură cu necesitatea controlării tranzacţiilor financiare ale hoţilor care conduc SIF-urile. În sfârşit ! ne-am spus noi, cei de la *Adevărul*. La scurtă vreme, a apărut însă o mesageră a premierului care a încercat să înmoaie lucrurile. Explicabil : e vorba despre banca lui Nicolae Văcăroiu, care urmează să fie cumpărată cu mult mai mult decât face de către SIF-uri, e vorba despre şefii SIF Muntenia, Theodor Horia Mihăescu, şi SIF Transilvania, Mihai Fercală, pesedişti de frunte, e vorba despre celebrul Ristea Priboi, membru în CA al SIF Oltenia, e vorba despre o întreagă reţea financiară ocultă în care PSD îşi are partea leului. Din noul act de autoritate al premierului se va alege ce s-a ales din anchetarea poliţiştilor cu vile – SIF-urile vor ieşi întărite. Sau poate că vodă Năstase asta şi doreşte : să arate poporului cum vrea el să stârpească hoţia, dar nu-l lasă boierii.

În cazul disponibilizărilor din regii, dl Năstase chiar a apăsat puternic pe pedală. Întrucât era vorba despre o condiţie esenţială pentru încheierea acordului cu FMI şi părerea premierului vizavi de acest acord s-a mai schimbat din primăvară, când zicea că n-avem nevoie de el, dl Năstase i-a cerut în mod imperios ministrului Dan Ioan Popescu s-o facă. După o şarjă de declaraţii în presă Popescu-Năstase, primul ameninţând chiar

cu demisia, discursul s-a schimbat : vorbim despre reformă „cu tact”, despre „constrângeri sociale” etc. Baronii gazului şi electricităţii nu pot fi nici ei deranjaţi, nici măcar de un prim-ministru.

Demersurile lui Adrian Năstase nu au şanse de reuşită pentru că atacă doar consecinţe, nu cauza principală. Reforma nu poate fi doar un program, oricât de bun, făcut la Palatul Victoria. El trebuie aplicat pe întreg teritoriul ţării. Şi acolo, în fiecare judeţ, orice zvâcnet reformist este anesteziat pe loc, cu o doză pentru cai, sub atenta supraveghere a castei politice. Peste tot există poliţişti corupţi, judecători corupţi, administratori corupţi, funcţionari corupţi, peste tot hoţii şi escrocii înfloresc în primul rând pentru că *structurile politice locale sunt putrede până în măduvă*. Cei care au pârghiile prin care pot impulsiona schimbarea climatului economic şi moral dintr-o zonă sunt politicienii aleşi şi executivii puşi de partidul de guvernământ. Oamenii PSD-ului, de multe ori aliaţi întru gheşeft cu „adversari politici”, n-au însă nici un interes să reformeze ceva. Banii pe care urmăresc să-i strângă folosindu-şi poziţia politică rezultă tocmai din acest ţesut malign care proliferează în absenţa reformei : întreprinderi de stat moarte şi pompate de la buget, firme-căpuşă care sug şi varsă banul unde trebuie, exploatarea sălbatică a resurselor (păduri, pământ, ape) urmată de poluări criminale, hoţii cu produse petroliere, evaziune fiscală şi

contrabandă, escrocherii financiare şi comerciale cu înaltă protecţie. Puşi într-un mediu concurenţial capitalist autentic, cu reguli şi sancţiuni pe măsură, tartorii pesedişti ar ajunge la sapă de lemn.

Prima şi cea mai intensă campanie a lui Năstase ar fi trebuit să fie îndreptată nu împotriva hainelor second hand, ci împotriva stratului gros de politicieni second hand din partid lăsaţi moştenire de ceauşism. Câtă vreme nu îşi reformează partidul, în loc să-l umfle cu traseişti flămânzi, Adrian Năstase n-o să poată schimba nimic cu adevărat nici în fabrici, nici în poliţie, nici în administraţia României.

Piatra şi computerul

America a fost lovită cu piatra. În vreme ce administraţia Bush face un tapaj enorm în jurul supertehnologicului scut antirachetă MD, menit să asigure securitatea absolută a Statelor Unite în faţa unor inamici cât se poate de sofisticaţi, într-un moment în care lumea crede în mitul muştei care, dacă violează spaţiul aerian al SUA, este instantaneu reperată şi pedepsită de electronicăria infailibilă, cineva a ridicat o piatră de pe jos şi a aruncat-o în imensul ecran de computer care înseamnă în primul rând America. Şi, ca într-un film prost, piatra, neoprită de nimeni şi nimic, a făcut ecranul ţăndări. Mulţi şi-au manifestat uluiala faţă de „planificarea formidabilă" a atacurilor. Mi se pare că ucigaşii n-au făcut exces de deşteptăciune, acţiunea a fost de o simplitate brutală, cheile succesului ei fiind piloţii şi teroriştii sinucigaşi, precum şi *cu adevărat incredibila incapacitate de reacţie a sistemului de apărare american*. Să recapitulăm. Într-un anumit moment din dimineaţa zilei de 11 septembrie, cel puţin 6 avioane de pasageri sunt deturnate şi

părăsesc rutele standard, luând-o razna peste teritoriul Americii. Zeci de minute în şir, în spaţiul aerian al SUA, nişte avioane se deplasează în afara oricărui control, spre ţinte necunoscute, şi de la sol nu se ia nici o măsură de intervenţie.

La 15,47, ora României, un avion deturnat loveşte unul dintre „Gemeni". Până când al doilea avion străpunge literalmente cel de-al doilea turn trec 18 minute. *Optsprezece minute*, stimaţi cititori. Deci, la nivelul sistemului nervos central pe care se presupune că îl are America, la ora 15,50 se găseau sau ar fi trebuit să se găsească informaţiile : mai multe avioane deturnate se îndreaptă spre ţinte necunoscute, un avion a lovit WTC. Cum să nu te aştepţi ca, în mai puţin de 5 minute, o escadrilă de elicoptere de atac Supercobra sau Apache să fie în aer în jurul „Gemenilor", cu rachetele armate şi ordinul de a trage în orice obiect aerian care s-ar apropia ? Nu numai că nu s-a întâmplat asta, dar nici măcar un elicopter al poliţiei sau pompierilor nu s-a ridicat ca să mai culeagă din nenorociţii care au strigat minute în şir în cadrele ferestrelor din WTC înainte de a se arunca în gol. Singura instituţie ce a reacţionat prompt a fost CNN. Pe asta au mizat şi teroriştii, care au calculat a doua lovitură astfel încât să fie transmisă în direct în întreaga lume. Mai departe : trece aproape *o oră* până când Pentagonul, miezul militar al Americii, este lovit şi el din aer. Ca unul care a văzut zeci

de filme SF şi de acţiune americane, nu pot să cred că, *într-o oră*, Pentagonul n-a fost acoperit de solzi imenşi de oţel, de câmpuri energetice protectoare, că Superman nu şi-a făcut apariţia deasupra lui salutând publicul, că nici măcar nişte „amărâte" de avioane de vânătoare nu s-au ridicat ca să patruleze pe lângă el. Marele Pentagon a fost lovit ca ţinta-vacă no. 3.

Nu există încă o estimare a numărului total de morţi. Sunt probabil zeci de mii. În ce s-ar fi transformat acest măcel demenţial dacă ar fi fost detonată şi o încărcătură atomică? De fapt, la nivelul psihicului colectiv american s-a petrecut ceva echivalent cu o explozie atomică. Urmele în timp vor fi la fel de persistente ca radioactivitatea remanentă. Statele Unite n-au fost niciodată bombardate din aer. De un secol şi ceva, pe teritoriul lor n-a avut loc nici un război. De-a lungul deceniilor, cetăţenii americani au privit din fotoliu, la televizor, scene de bombardament din alte ţări, cu alte fiinţe, întâmplător tot oameni, cu liniştea că asta e „la ei, acolo". Şi-ar fi imaginat spectatorii americani acum doi ani, când priveau Belgradul incendiat de bombele USA, că vor ajunge foarte curând să trăiască pe viu o teroare mai mare? Ce ar simţi rudele şi prietenii celor morţi la New York şi Washington dacă aceştia ar fi numiţi „pagube colaterale"?

Ticăloşia, cruzimea, proporţiile monstruoase ale crimelor înfăptuite în 11 septembrie asupra

Americii, de fapt asupra umanităţii, le fac nerevendicabile de vreun stat sau vreo grupare. Aşa ceva nu suportă nici o umbră de justificare, în numele nici unei cauze şi nici unei religii. Pe de altă parte, ucigaşii diabolici vor prefera probabil să rămână necunoscuţi, lăsând teroarea să plutească lungă vreme de-acum înainte asupra Americii şi întregii lumi civilizate. Teroristul cel mai eficient va fi Alah. Nici un cetăţean civilizat şi responsabil al planetei nu trebuie să considere că asta s-a întâmplat doar Americii, să privească din fotoliu, la televizor, cu liniştea că asta e „la ei, acolo”. Ca român, îmi pun în minte Intercontinentalul în locul World Trade Center, Palatul Parlamentului în locul Pentagonului, Palatul Victoria în locul Departamentului de Stat…

Un cataroi în deşert

Pentru ceea ce se numeşte lumea civilizată, Osama bin Laden este în clipa de faţă întruchiparea diavolului, a răului absolut. Nici n-ar putea fi altfel când ruinele fumegânde din inima Americii arată ca o parte a regatului Satanei. Dincolo însă de acest monstru pokemon, imagine bidimensională, de desen animat, aceeaşi lume nu mai vrea să vadă nimic. De ce a ajuns un multimilionar saudit, un bărbat frumos – după opinia acelor conaţionale ale noastre dornice să-şi „aducă aportul” la analiza fenomenului –, tânăr, instruit, cu un viitor de vis în faţă, un ucigaş în masă care se consideră el însuşi un mort viu?

Acesta nu este şi nu trebuie să fie un război al civilizaţiilor. Dar cauza lui profundă o reprezintă desconsiderarea civilizaţiei islamice de către America. Bivolul politic Silvio Berlusconi, acest Cataramă al Italiei, a fost cât se poate de sincer în primitivismul lui „de dreapta” când a afirmat că Islamul reprezintă o civilizaţie inferioară Occidentului. Păcat că nu s-a găsit un arab care

să-i răspundă că, atunci când îşi socoteşte banii, magnatul italian foloseşte flexibilele cifre arabe, şi nu greoaiele cifre romane inventate de strămoşii lui. Scuzele ulterioare ale lui Berlusconi nu conving pe nimeni : dispreţul faţă de o civilizaţie care nu dispune de mijloacele înaltei tehnologii este înrădăcinat în Occident şi acest dispreţ a dus la intrarea trupelor americane în Arabia Saudită în 1990, în timpul războiului din Golf. Atunci, Osama bin Laden a suferit, potrivit relatării prietenului său din excelentul documentar prezentat de Pro Tv, un adevărat şoc psihic. Renegatul saudit este în mod limpede un credincios autentic, un idealist gen Che Guevara, în stare să moară pentru o idee, total dezinteresat de banii şi de poziţia socială care i-au stat la dispoziţie. Chiar dacă în Saudia nu au murit oameni, prezenţa bocancului american pe nisipul Meccăi şi Medinei, al sfintei pietre negre Kaaba, unde Mahomed a primit mesajul lui Alah, a săpat în sufletul lui Osama şi al atâtor credincioşi fervenţi acelaşi peisaj devastator ca priveliştea „Gemenilor" prăbuşiţi pentru americani. Acesta este momentul în care Osama, aliat şi creaţie militară a Americii, jură război pe viaţă şi pe moarte dinastiei conducătoare a Saudiei şi invadatorului american. S-o fi găsit atunci la Casa Albă vreo minte limpede şi suficient de cultivată care să-i atragă atenţia lui Bush senior că, păşind pe pământurile sfinte ale Islamului, armata

americană calcă pe o megabombă cu ceas ? Că e mai bine să se evite Arabia Saudită, folosindu-se alte zone pentru bazele de operaţiuni ? Bănuiesc că da, dar omul a fost taxat probabil drept un intelectual şovăielnic şi trimis la reciclare. Cum să se împiedice Aliotmanul american de un cataroi în deşert ?

Irakul naţionalist şi antifundamentalist, precum şi problema palestiniană sunt motive „lipite" ca să dea bine pe discursul lui Osama – sediul urii lui se află în nobila Arabie Saudită, în inima religiei islamice. Arogantei supertehnologii americane, bin Laden i-a opus oameni înarmaţi cu bricege, dar dispuşi să se autosuprime pentru credinţa lor. Mi-e teamă că nici după ce vor păsoci cu bombe şi rachete tot Afganistanul, nici după ce îl vor lichida pe Osama bin Laden, un ucigaş pregătit să părăsească această lume în orice clipă, şi vor sfărâma reţeaua Al Qaeda, americanii nu vor înţelege de unde li s-a tras şi nu vor accepta ideea că nu poţi să reduci contactul cu o altă civilizaţie la preţul barilului de petrol. Şi că, în afară de tehnologie, mai există şi omul…

Adevăratul duşman

Împotriva cui au fost lansate primele bombe şi rachete din acest prim război al mileniului trei? Împotriva artileriei şi a celor câtorva avioane prăpădite ale talibanilor? Împotriva taberelor de barăci răspândite prin munţii Hinducuş? Împotriva lui Osama bin Laden, doar, doar l-or nimeri? În ultimă instanţă, împotriva terorismului? Dincolo de aceste ţinte mai mult sau mai puţin vizibile, cred că duşmanul împotriva căruia se duce acest război, care nu este şi nu trebuie să fie doar al Americii şi al Marii Britanii, este altul.

Cuvântul cel mai des rostit şi scris pe planetă de o lună încoace este *terorism*. El capătă astfel o greutate specifică de axiomă, de lucru care nu mai trebuie explicat, trecând drept fundamental şi independent. Or, terorismul, în ciuda sinistrei sale spectaculozităţi, este un concept derivat. Matca din care se nasc monştri ca aceia care au acţionat în 11 septembrie este *totalitarismul*. Terorismul sinucigaş este forma ultimă şi totodată primă, esenţa malignă care ţâşneşte spărgând pântecul ideii totalitare.

Osama bin Laden există pentru că există talibanii, pentru că există extremismul islamist, care nu este altceva decât o formă de totalitarism. Neoplasma totalitară este dincolo de religii, ideologii, tradiţii. Ea poate să ia fiinţă în orice cultură şi civilizaţie. În Afghanistan, ea foloseşte religia musulmană ca pe o unealtă, deformând-o şi exacerbând-o după nevoile dictaturii. În Japonia jumătăţii de secol trecut, s-a folosit de tradiţiile războinice seculare ale societăţii nipone. În Rusia, unealta a fost ideologia comunistă. În Germania, nazismul. În Italia, fascismul. Pe 11 septembrie, am trăit cu toţii sentimentul nemaivăzutului, al cruzimii absolute în premieră mondială. Dar, totuşi, cine sunt „strămoşii" lui Mohammed Atta şi ai tovarăşilor săi? Nu sunt japonezii kamikaze, năpustindu-se cu avioanele în vasele mari ale inamicului? Nu sunt acei *hitlerjugend* mergând să ucidă şi să fie ucişi până la unul în ultimele zile ale Germaniei învinse? Nu sunt asasinii lui Stalin cutreierând globul ca să omoare cu orice preţ pe cine aveau de omorât? Nu este americanul alb Timothy McVeigh, ucigaşul a 168 de concetăţeni în atentatul din Oklahoma City, cu conştiinţa relaxată până în clipa injecţiei letale?

Indiferent de forma lui exterioară, totalitarismul atacă direct fibra umanului. Omul totalitar, în forma sa paroxistică teroristul sinucigaş, trebuie să fie complet depersonalizat, dezumanizat, lipsit de instinctul familiei, al speciei, al vieţii, un ins

cu ochii albi şi goi, fără amintiri şi fără viitor, înger exterminator trimis de un Dumnezeu crud. Aşa cum am bănuit, crimele din 11 septembrie nu sunt revendicate de nimeni, iar Osama bin Laden a făcut exact ceea ce era de aşteptat, transformându-l pe Alah în teroristul nr. 1 al planetei şi ameninţând Statele Unite că nu vor mai avea de-acum nici o clipă de linişte sub ameninţarea morţii fără chip şi nume.

Ce ne privesc pe noi toate astea? ar putea întreba mulţi dintre români. Ce treabă avem noi cu Osama, cu talibanii, cu americanii? Pe noi ne doboară preţurile şi corupţia, nu teroriştii. Îmi îngădui să le spun conaţionalilor mei care sunt de această părere că avem o treabă. Că, de duminică, România, cu poliţia ei fără benzină pentru echipaje, dar măcinată de vilele ofiţereşti crescând pe tot întinsul ţării, cu serviciile ei secrete care se calcă degeaba pe picioare de 11 ani încoace, cu armata prost plătită şi echipată primitiv, se află în război. O dată cu America, lumea luptă acum cu propriul ei coşmar, care până a se întrupa în munţii arizi ai Afghanistanului a bântuit, de o sută de ani încoace, întreaga planetă. Şi România. Coşmarul românesc de secol XX înseamnă legionarii, echipele morţii trimise de Garda de Fier să ucidă şi să moară, înseamnă comuniştii şi securiştii care împingeau mii de români în puşcărie şi moarte – nu pentru că jucau şah sau creşteau porumbei, cum e la

talibani, ci pentru că oamenii aceia citeau cărţi burgheze – cu conştiinţa limpede a faptului că mâine maşinăria îi poate ronţăi şi pe ei. Înseamnă clovnii graşi care-i maimuţăresc astăzi. Avem şi noi coşmarurile noastre.

Cu ochii holbaţi

Ultima operă înainte de moarte a unui mare creator. Nu poţi să nu cauţi în ea semnele sinelui artistului ieşind la suprafaţă aidoma scheletului pe cale să se nască, semnele eternităţii scânteind în urzeala timpului profan. În opera ultimă nu mai percepi idei, imagini şi personaje evoluând liber, toate sunt umbre ale autorului.

Zeci de minute am privit cu ochii larg deschişi, ba chiar holbaţi, curgerea imaginilor din *Cu ochii larg închişi* (*Eyes wide shut*), cuprinzându-mă treptat disperarea. Stanley Kubrick e unul dintre Dumnezeii mei cinematografici. Văzând *2001 – o odisee spaţială*, *Portocala mecanică* sau *The Shining*, am trăit în noaptea americană a sălii de cinema clipe pe care viaţa nu mi le-ar fi putut oferi niciodată. *The Killing*, *Cărările gloriei*, *Lolita*, *Dr. Strangelove*, *Full metal jacket*… – filmele lui Kubrick au creat în mine un continent inconfundabil – era unul dintre regizorii pe care am pretenţia că-l pot recunoaşte după câteva imagini. Şi totuşi, *Eyes wide shut* reuşeşte incredibilul : Kubrick nu este nicăieri

în acest film, puţin spus prost – o culme a nonsensului kicios. E de neînţeles cum de un regizor, care a lucrat cu nişte *Chipuri* răvăşitoare ca Jack Nicholson în *The Shining* sau Malcom McDowell în *Portocala mecanică*, poate să-l distribuie într-un rol cu pretenţii freudiene pe plăvanul pitic Tom Cruise. Acest Ştefan Bănică jr. al Americii, jucând ca la brigada artistică de la Uzinele Boeing, se screme să compenseze prin gesturi de frizer expresivitatea de umeraş de haine cu care este înzestrat. Dar nici dacă era scos din mormânt şi distribuit în rol unul dintre marii pitici erotici ai cinematografului, Charles Boyer, de pildă, tot nu ieşea nimic pe acest scenariu lipsit de orice originalitate sau noimă. Imaginaţi-vă că avem la modul serios, fără ironie, fără postmodernism, o scenă în care berbantul căsătorit Cruise se lasă agăţat de o prostituată, cu care până la urmă nu şi-o pune (vorbesc în limbajul filmului), deoarece în sufletul lui se dă o luptă, dar îi dă totuşi 150 $ la sfârşit şi pleacă nobil – într-un film de Kubrick, Dumnezeule! Momentul cel mai obscen în această peliculă plină de trupuri goale şi obscenităţi verbale este acela în care Cruise şi Kidman (ceva mai actriţă) filosofează între două fuckuri despre viaţă ca vis şi vis ca viaţă – jena îţi face pielea de găină.

Ca să rezum, *Eyes wide shut* e omotetic cu un banc despre calul verde. El vrea să i-o tragă ei. Ea e boieroasă, cu nasul pe sus. El primeşte un

sfat : angajează-te la grajdurile ei şi vopseşte într-o zi un cal în verde. Ea va întreba : cine a vopsit calul în verde ? Tu vei spune : eu. De ce ? va zice ea. Pentru că verdele e transcendenţa însăşi, fervoarea întunericului trecut prin apă, viaţă, vis şi verde, vei zice fără să clipeşti. Ea va fi impresionată, vă veţi plimba pe pajişti, îţi va lăsa capul pe umăr şi eşti pe calea cea bună. Omul se duce, vopseşte calul, şi insa îl întreabă : Cine a vopsit calul în verde ? Eu. Bine, hai să ne fuck.

Se poate ca la 70 de ani dintr-un mare creator să nu mai rămână nimic ? Să devină de nerecunoscut, până la ultima celulă ? *Eyes wide shut* e trista dovadă că se poate. Că Dumnezeu poate să retragă harul cu care a blagoslovit la naştere o fiinţă omenească şi să lase în faţa morţii doar omul, cochilie stearpă şi tristă, mai urâtă decât hârca.

Sărăcuţul

Nenumărate sunt cuvintele lipite pe numele lui Borges în deceniile care au trecut de când Roger Caillois a înfăţişat intelighenţiei franceze un bătrân sfielnic şi ciudat, pe cale să orbească. Ernesto Sabato a proiectat asupra compatriotului său un jet de adjective : arbitrar, genial, duios, meticulos, debil, uriaş, triumfător, temerar, copilăros, nemuritor… şi, înainte de toate, Mare Poet. Ramón Gómez de la Serna şi-l aminteşte „înnegurat, docil, îndepărtat, lansând doar din când în când câte o poezie ca o pasăre exotică şi elegantă”. Marin Preda al nostru îl numeşte „acest bizar scriitor idealist reacţionar”. Ceea ce nu-i împiedică pe mulţi să-l considere pe argentin „maestrul naraţiunii fantastice”. În ultimele zile ale anului trecut însă, cineva a rostit despre Jorge Luis Borges o vorbă care face să se zbârcească şi să tremure epitetele exegeţilor ca un maldăr de frunze în foc : „Sărăcuţul…”.

Potrivit unei ştiri din revista *Loft*, care apare la Miami, aşa l-a pomenit cu duioşie servitoarea lui, Epifania Uveda de Robledo, care face, la 15 ani

după moartea stăpânului, dezvăluiri care va să zică de senzaţie. Epifania afirmă despre Borges că a fost îndrăgostit năprasnic şi platonic la 17 ani de o anume Estela Canto şi că nu a avut, în toată lunga sa viaţă, relaţii sexuale cu vreo femeie. A murit virgin, spune Fanny Robledo, şi adaugă aproape matern : „Pobrecito…" – „Sărăcuţul…".

Orice mare creator îşi are şoferul, servitoarea, doctorul, soţia, concubina, confratele care să facă „dezvăluiri" după moartea lui sau, uneori, chiar în timpul vieţii. Nu ştiu dacă a apucat să i-o spună lui Borges, dar „dragului şi îndepărtatului" său tânăr din *Abbadon Exterminatorul* Sabato îi scria trist : „Ţi-ai pierdut încrederea în tine pentru că nu ştiu cine ţi-a spus nu ştiu ce. Dar acest prieten sau cunoscut (cât de înşelător este cuvântul acesta !) e prea aproape de tine pentru a te putea judeca, simţindu-se înclinat să creadă că, dacă mănânci precum o face el, îţi este egal. Sau desconsiderându-te, cum se pare că o face, într-un fel se crede superior. Este o purtare uşor de înţeles : dacă cineva stă la masă cu o persoană care a escaladat Himalaia, observând cu superficialitate modul în care ţine cuţitul, e tentat să i se considere egal sau superior, uitând (sau încercând să uite) că ceea ce contează în această judecată este Himalaia, şi nu cuţitul".

Un mediocru poate să simtă că există pentru câteva clipe încercând să stropească genunchii unui geniu cu noroiul minţii lui. Servitoarea lui

Borges nu e cu siguranţă un Salieri, e mai degrabă o reprezentantă a sfintei simplităţi, care n-a citit sau n-a priceput o iotă din Borges în cei 40 de ani cât l-a slujit, dar ce cutremurare de plăcere trebuie să fi procurat ea mediocrilor acestei lumi ! Toţi cei striviţi până acum de geometria supraumană, de monocristal decupat cu laserul, de vasta nobleţe a textului borgesian atins de răceala perfecţiunii, vor fi izbucnit cu ziarul în mână : „Ai văzut, domnule, Borges ăsta nu regula ! ". În fine, o explicaţie pentru apariţia geniului : la fel de bună ca sifilisul, beţia, nebunia, schilozenia din naştere. Geniul devine astfel un accident biologic, un mutant. Cutare povestire a lui Borges nu mai e produsul extraordinarei sale forţe imaginative, ci al frustrărilor resimţite din pricina absenţei sexului. Nu mai e un rezultat al spiritului, care poate umili.

Normalitatea mediocrului se simte astfel pusă în valoare. El, care are 5-6 amante şi publică în 5-6 reviste texte care ridică o singură întrebare celui care le citeşte – de ce nu s-a dus autorul să reguleze în loc să scrie ? –, ar putea acum să recomande cu un vag surâs dispreţuitor o metodă nouă de lectură a textelor borgesiene : nu mai citeşti singur şi în tăcere, pui o femeie să ţi le citească cu glas tare, aşezată pe coate şi genunchi, în vreme ce tu o posezi viguros în poziţia aceasta a animalului shakespearian cu două spinări. Gemetele respectivei, inserate în fraza borgesiană,

vor furniza textului ceea ce îi lipseşte... Din păcate însă pentru mediocru, o asemenea batjocură nu poate fi imaginată de un mediocru.

Dincolo de această treaptă joasă de ecou al cuvântului servitoarei Fanny, care ar putea fi, borgesian vorbind, şi o neadevărată minciună, el reverberează puternic în opera rigurosului fantast. Fraza care declanşează scenariul metafizic al splendidei *Tlön, Uqbar, Orbis Tertius*, datorată de Borges conjuncţiei dintre o oglindă şi o enciclopedie, este : „Oglinzile şi paternitatea sunt abominabile pentru că multiplică fiinţele omeneşti". În *Ruinurile circulare*, un om creează un altul visându-l „în integritatea lui minuţioasă", de la unghiile picioarelor până la ultimul fir de păr din cap, trecând prin inima visată „vie, caldă, tainică, de mărimea unui pumn şi de culoare roşiatică în penumbra unei siluete umane fără chip şi fără sex". Fiul născut din mintea tatălui îi trezeşte acestuia sentimente paterne abia acum justificate : „Pe oricare tată îl preocupă copiii pe care i-a procreat (pe cei ce i-a îngăduit) dintr-o simplă confuzie sau fericire ; era natural ca magul să se teamă pentru viitorul acelui fiu, gândit bucată cu bucată şi trăsătură cu trăsătură, într-o mie şi una de nopţi secrete".

Două sunt întrebările pe care mi le naşte în minte conjuncţia dintre servitoare şi Borges. Cum ar arăta societatea omenească în cazul în care conceperea unui copil nu ar fi propulsată de

plăcere fizică, ci, dimpotrivă, actul ar necesita un efort psihic uriaş, însoţit de durere, atât pentru femeie, cât şi pentru bărbat ? În ce măsură un om care n-a procreat biologic poate avea fii şi fiice ?

Arhitectul-şef al acestei lumi (sau, mă rog, inginerul-şef, în nici un caz filosoful-şef, căci, dacă Dumnezeu ar fi fost aşa ceva la bază, universul ar fi rămas în stare de proiect speculativ) a prevăzut bulionul uman cu un mecanism de multiplicare pe care îl poate utiliza şi o pereche de oligofreni. De mii de ani, sexualitatea umană face obiectul unei colosale mistificări, fiind inclusă în ceea ce se cheamă *iubire*. Folosesc acest termen, şi nu *dragoste*, întrucât se poate spune a face dragoste, *dar nu şi a face iubire* – iubirea e protejată faţă de sex. Dragostea suportă verbul a face, iubirii i se poate alătura doar a fi sau a nu fi, sub semnul ontologicului pur. Mă întreb câte fiinţe omeneşti realizează ce umilinţă imensă înseamnă sexul. Spune-i cuiva că e manipulat, că e doar o păpuşă trasă de sfori, şi o să sară în sus de furie. În schimb, faptul că are înfipte în structura intimă, încă înainte de a se naşte, nişte subrutine imposibil de controlat, care se declanşează automat – libido, erecţie, orgasm –, nu-l deranjează, dimpotrivă, îl încântă. Cineva vrea să te înmulţeşti, te-a programat pentru asta, într-un scop care îţi va rămâne veşnic necunoscut. Eşti ca un animal dresat care îşi face numărul fără să înţeleagă nimic şi îşi primeşte bucăţica de

zahăr. Dar omul e mai mult decât un animal, prin urmare nu se mulţumeşte să-şi ronţăie plăcerea în tăcere. El înalţă ode împerecherii, o proslăveşte, o poetizează, o dramatizează. De ce face asta cu aparatul reproducător, cu organele genitale, şi nu şi cu celelalte organe, e de neînţeles formal, logic vorbind : lipsesc poemele închinate trăirilor pe care le dă învecinatul aparat urinar, elegiile hepatice, teatrul pulmonar.

E uimitor cum oameni inteligenţi nu realizează ceea ce Borges formula în una dintre (tra)vestitele sale note de subsol : „Toţi oamenii, în vertiginosul moment al orgasmului, sunt aceiaşi om" (*Tlön*, *Uqbar*, *Orbis Tertius*). Drumul spre orgasm înseamnă tocmai suprimarea spiritului şi eliberarea instinctului primar. Tot ceea ce reprezinţi în planul fiinţării, cultură, morală, sensibilitate, inteligenţă, se şterge şi nu rămâne decât privirea goală a plăcerii, egală cu cea a unui borfaş, ucigaş, cretin, lichea, gorilă. Priviţi faţa unei fiinţe umane în orgasm : nu seamănă cu cele ale pământenilor „locuiţi" de extratereştrii invadatori din filmele SF proaste ?

Nu vreau să spun prin toate acestea că nu există iubire. Numai că ea nu e posibilă decât *dincolo* şi *dincoace* de sex. Casanova a ajuns, în amurgul vieţii, după o traversare grea, dincolo de sex. Borges a rămas toată viaţa, potrivit servitoarei sale, dincoace de sex. Iată doi bărbaţi care au în comun altceva decât orgasmul atotstăpânitor.

Cerul

În Japonia anilor 800, sărăntocii nu aveau bani să-şi plătească un mormânt. Cadavrele lor erau lăsate să zacă sub cerul liber. Le descărnau păsările bucată cu bucată. Privind rotirea câtorva cocori deasupra luciului unui lac de munte, stăpânul şopteşte concubinei sale preferate că sufletul acestor sărmani, scăpat de temniţa pământului, e dus cu siguranţă în cer de ciocurile păsărilor.

Iadul

Când îţi moare cineva drag, ajungi să înţelegi, cu claritate şi forţă, că universului nu-i pasă de om. Până acum nu-ţi puteai imagina lumea de după moartea lui. Acum poţi. Cu violenţa unei imagini de coşmar, ţi se încheagă în suflet priveliştea *aceleiaşi lumi*. Fiecare câine, fiecare casă, fiecare porţiune de asfalt rămâne înspăimântător de *la fel*. Soarele nu se topeşte şi nu curge pe pământ, vântul nu încremeneşte fără ţintă. Ar trebui ca măcar apa unei bălţi să se încreţească atunci când îţi dai sufletul, ca să poţi crede că faci parte, că te primeşte în braţe cineva

atotcuprinzător. Dar pixul din mâna ta rămâne un mic monstru drept şi nepăsător, cu capul galben.

Cicatricea de pe fruntea pe care ai mângâiat-o de atâtea ori nu se face nevăzută, unghiile şi părul continuă să-i trăiască.

Aşa arată iadul.

Un socotitor de ceapeu la Palatul Victoria

De câţiva ani încoace, ne-am obişnuit ca România să fie ultima în diverse clasamente economice europene. Anul acesta, guvernul Năstase a găsit o metodă autohtonă prin care mai îndulceşte hapurile amare ale străinătăţii : stăm bine acum, în toamnă, în raport cu unele dintre prevestirile făcute de guvern la început de an. Creşterea PIB e mai mare, producţia industrială şi exporturile aşijderea. Lăsând la o parte pârdalnica problemă a importurilor, care cresc ştiu ele de ce, rupând balanţa comercială, dacă ne uităm dincolo de aceşti frumoşi parametri, chiar găsim un clasament în care România este nici mai mult, nici mai puţin decât lider mondial. *Nimeni nu ne întrece când e vorba ca guvernul să îi jupoaie de bani pe oamenii muncii*. Aşa cum rezultă din graficul publicat ieri în premieră de *Adevărul*, peste 70% din cheltuielile salariale ale unei societăţi se duc la stat prin impozitul pe salariu şi contribuţiile la Fondurile de asigurări sociale, sănătate şi şomaj. În Ungaria,

acest procent nu depăşeşte 50%, în Cehia şi Polonia e în jurul lui 40%, în ţări cu tradiţie în materie de impozitare-protecţie socială, cum sunt Belgia, Danemarca, Suedia sau Olanda, procentul se învârte în jurul lui 50%, în vreme ce în SUA abia trece de 30%. Ce exprimă de fapt acest procent? *În cazul României, nimic altceva decât impotenţa tuturor guvernelor postdecembriste, sfârşind cu guvernul Năstase, în a conduce în mod capitalist această ţară*. Nu întâmplător economia cea mai liberală din lume, cea americană, percepe taxele cele mai mici pentru ca un loc de muncă să existe. În cazul ţărilor cu componentă socială puternică în economie, cum e Suedia, aceste taxe sunt mai mari, dar ele se regăsesc într-o calitate deosebită a asistenţei sociale şi medicale, în infrastructură, în domeniul public. În România e cum se poate mai rău: taxele respective sunt uriaşe, în schimb asistenţa socială şi medicală sunt la pământ, cât despre drumuri, amenajări, curăţenie etc. – ce să mai vorbim... La un asemenea raport între banii luaţi direct de la oameni şi rezultatele utilizării lor publice, nu e nevoie de un guvern, e suficient un socotitor de ceapeu ca să „managerizeze” ţara.

Ministerul Muncii zice că situaţia este cauzată de existenţa celor 6 milioane de pensionari, faţă de numai 4,4 milioane salariaţi. Nu este aşa, pentru că şi alte ţări europene au probleme, chiar mai mari decât noi, cu îmbătrânirea forţei de

muncă, şi nu recurg, după cum se vede, la impozitări directe sălbatice. Acolo, banii vin la stat din impozitarea mişcării economice : impozit pe profit, TVA, tranzacţii, accize, taxe vamale. Ca să se poată asta şi la noi, ar trebui să existe suficient dinamism economic şi, mai ales, *ca aceste taxe să fie încasate*. Or, în vreme ce, de 10 ani încoace, impozitul pe salariu este colectat nesmintit în proporţie de 100%, restanţele la TVA, accize, taxe vamale sunt de mii de miliarde. Ca să nu mai vorbim despre escrocheriile cu returnări de TVA şi scutiri de taxe vamale. Ca să nu mai vorbim despre întreprinderile de stat care refuză să-şi plătească taxele de pensie, sănătate sau şomaj, în vreme ce salariaţii şi privaţii corecţi plătesc fără crâcnire. Din câte aud, FMI a avertizat deja guvernul că gradul scăzut (56,8) de colectare a veniturilor la bugetul asigurărilor sociale, precum şi la TVA şi accize (60,9%) va fi un punct dur al discuţiilor.

Cât priveşte dinamismul economic, există o singură zonă a economiei care este stimulată de un asemenea sistem de impozitare şi colectare – *economia subterană*. Iar munca la negru nu va putea fi lichidată nici cu miliţia câtă vreme eşti pur şi simplu amendat pentru înfiinţarea unui loc de muncă legal.

Unde sunt totuşi banii încasaţi de la salariaţi, de vreme ce asupra calităţii vieţii publice n-au efect ? Nu sunt greu de găsit dacă ne uităm la

ce-a făcut cu precădere guvernul Năstase anul acesta : scutiri de plată la majorări, reeşalonări de datorii la buget, ştergeri de datorii, subvenţii pentru bolnavii incurabili ai economiei. Totul, ca să nu fie „convulsii sociale”, iar Adrian Năstase şi PSD să rămână sus în sondaje, pe baza impresiei induse populaţiei „cu noi la putere, nu se poate întâmpla nimic grav de la o zi la alta”. E adevărat, nu de la o zi la alta, dar de la un an de zile pesediste la altul…

Prin urmare, puterea îşi face campanie electorală pe banii contribuabilului. Că asta împiedică economia să devină mai capitalistă, adică mai eficientă decât anul trecut, nu pare să-i deranjeze pe guvernanţi şi, mai grav, *nici pe guvernaţi* : sondajul CURS pe care îl publicăm arată că doar 31% dintre români sunt pentru închiderea întreprinderilor cu pierderi, în vreme ce 45% vor ca ele să fie subvenţionate de guvern pentru a se păstra locurile de muncă.

Groapa dintre Iliescu și Năstase poate înghiți România

Numai cine nu cunoaşte istoria comunismului a putut să vânture prin mass-media melancolica idee că preşedintele Iliescu, aflat la ultimul mandat, este în plină desprindere de cele lumeşti, că pasiunea pentru putere şi politică îl părăseşte, că vrea să se împace cu toată lumea pregătindu-se pentru opere de binefacere şi partide de şah în Cişmigiu. Cine a supt lapte de la ţâţa roşie are în sânge instinctul păstrării puterii până la moarte sau, mai exact, până la „încetarea din viaţă" – fostul „copil de suflet" al lui Iliescu, Petre Roman, tocmai a demonstrat-o cu vârf şi îndesat. Pentru asta nici măcar nu e nevoie de funcţie – Ion Iliescu a rămas nea Nelul naţiunii şi cât a fost în opoziţie şi vrea să fie şi după 2004 – un Deng Xiaoping fără funcţie, la care vine toată conducerea superioară.

Prin urmare, departe de a fi fost izolat la Cotroceni, ca să taie panglici şi să dea medalii, cum prevesteau unii înainte de alegeri, dl Iliescu face nişte declaraţii „angajate" de cade cucuveaua

de pe creangă. De câtăva vreme, între d-sa şi Adrian Năstase se desfăşoară un soi de slalom paralel, în care premierul evită cât poate jaloanele de pe traseu, în vreme ce preşedintele le dă jos voiniceşte. După raportul baroanei Nicholson, care cerea suspendarea negocierilor de aderare cu România, reacţia dlui Iliescu a fost pe cât de promptă, pe atât de eronată politic. „Raportul dnei Nicholson n-are importanţă”, a spus preşedintele cu tot atâta îndreptăţire ca a lu’ Parizianu. „Dânsa e o persoană mai deosebită, cu un spirit imprevizibil.” O fi, dar dl preşedinte nu înţelege că tocmai *asta* n-are nici o importanţă. Părerea d-sale despre baroană şi importanţa raportului ei e cu mult mai puţin ascultată la Bruxelles decât părerea baroanei înseşi. A explica Bruxelles-ului de către dl Iliescu ce are importanţă şi ce n-are poate trezi acolo reacţii inverse, dacă nu chiar adverse. Atitudinea premierului Năstase a fost mult mai bine gândită politic: el n-a trimis-o după seminţe pe reprezentanta Vestului, dimpotrivă, i-a scris personal, în modul cel mai serios, apărând poziţia guvernului şi argumentând că „raportul are multe erori, interpretări greşite şi este incorect faţă de eforturile guvernului”. Năstase a găsit şi o poziţie comună cu dna Nicholson, stoparea adopţiilor internaţionale de copii din România, baroana acuzând pe faţă implicarea unor oficiali români în traficul cu copii pe sume uriaşe.

A venit apoi scandalul art. 238, înăsprirea pedepselor pentru ofensa adusă autorităţii. Poziţia preşedintelui Iliescu a fost ambiguă – pe de-o parte, d-sa a spus că ziariştii nu trebuie băgaţi la puşcărie, pe de alta, că „uneori crima prin presă e mai amplă decât crima prin glonţ”. Ce spuneţi, dle preşedinte? Adică dvs. ce aţi prefera: o dezinformare scandaloasă apărută în presă cum că preşedintele a fost împuşcat în vreme ce se afla la amantă sau să fiţi împuşcat în mod real, sub privegherea arnăuţilor dvs. de speriat ciorile? Un pamflet sau un glonţ în cap? După umila mea părere de gazetar, ce face un pix, alt pix poate desface, ce face glonţul rămâne bun făcut. Acum, dl Năstase e cel care-l citează, nimerit însă, pe celebrul personaj al lui Marin Preda, spunând că „n-are importanţă” acum nici calomnia, nici ultrajul, că altele sunt priorităţile guvernului. Şi n-a făcut asta din iubire faţă de ziarişti, ci pentru că ştie câtă nevoie are de presă în lunile care vin.

Oricât de zeflemist ar fi, şi când trebuie, şi când nu, Adrian Năstase nu şi-a permis niciodată glume proaste cu privire la democraţie. „E cam enervantă democraţia asta”, declară preşedintele Iliescu, plasând şi cunoscutul său zâmbet. “Să faci astfel de „glume” într-o ţară cu un Parlament infestat de extremişti, cu greu opriţi din marşul spre putere la ultimele alegeri şi de către presa aceea „mai amplă decât

glonţul”, e o dovadă de frivolitate politică bizară, având în vedere vârsta şi experienţa dlui Iliescu.

Vorbind despre agricultura germană, preşedintele spune că „Estul este superior Vestului, pentru că în Est s-au păstrat cooperativele agricole de producţie”. Fireşte, dl preşedinte poate „explica”, prin gesturi largi, minute în şir această afirmaţie, dar văd că nu vrea să ţină seama de un sfat de gazetar pe care, cu tot respectul, mi-am îngăduit să i-l dau la o întâlnire cu presa de la Cotroceni : dintr-un discurs se reţine în mass-media şi percepţia publică ce este mai şocant şi pitoresc, restul se pierde în ceaţă. În cazul de mai sus : Estul este superior Vestului – punct. Afirmaţie pe care o face preşedintele într-o ţară care şi aşa îl regretă pe Ceauşescu în proporţie de 57% şi este pe ultimul loc în drumul spre Vest…

În fine, dl preşedinte a rupt inima târgului susţinând iniţiativa sinistrelor reptile pedeseriste Iorgovan şi Predescu de amnistiere angro a faptelor comise de persoane implicate în mişcări sociale după ’89. Fără a ţine seama o clipă de devălmăşia juridică revoltătoare pe care o conţine o astfel de propunere, lansată interesat de avocatul Iorgovan, „tatăl hoţilor”, dl Iliescu a sărit pe loc cu „intrarea în normalitate” şi „ştergerea reziduurilor”. Care reziduuri? Revoluţia? Mineriadele? Poate în creierii dlui preşedinte acestea vor fi fiind reziduuri, pentru mulţi

români ele sunt amintiri dureroase, care nu se vor şterge toată viaţa. Amnistiind faptele lui Miron Cozma, sunt invitaţi la treabă toţi cei care au de gând să pună în pericol siguranţa şi autoritatea statală românească. Amnistiind faptele lui Stănculescu şi Chiţac de la Timişoara, revoluţionarul Iliescu trage pământ peste sicriul Revoluţiei române, care şi-aşa e coborât în groapă. Poate că ar fi bine, ca să intrăm în normalitate până peste cap, să fie amnistiate şi faptele soţilor Ceauşescu – numai că după aceea s-ar putea să-i vină cuiva ideea să-l bage pe Ion Iliescu la puşcărie…

PRM, unde o astfel de idee n-ar fi deloc de neluat în seamă, tocmai a organizat, împreună cu fostul legionar I.C. Drăgan, o comemorare a mareşalului Ion Antonescu. Lăsând la o parte locul lui Antonescu în istorie şi în amintirea românilor, de unde nu poate fi şters, cu bune şi cu rele, de nimeni, o astfel de manifestare, în condiţiile în care încercăm cu disperare să prindem trenul occidental, este o provocare în toată regula. Provocare căreia Adrian Năstase i-a răspuns decis, cu preţul pierderii de popularitate în rândurile unui anumit electorat, sancţionând participarea ciudatului general Chelaru, ca reprezentant al MApN, la o manifestare de natură să trezească reacţii cât se poate de negative în Statele Unite, adică în NATO-ul spre care ne zbatem. Preşedintele Ion Iliescu, în calitate de comandant

suprem al Armatei Române, a tăcut chitic până în prezent, deşi premierul ar fi avut categoric nevoie de susţinerea d-sale într-o chestiune atât de delicată, când C.V. Tudor cere destituirea ministrului Apărării.

La numai o jumătate de an de la instalarea noii puteri, fractura dintre taberele Iliescu şi Năstase se cască tot mai mult. Or, acesta este un semn rău care dă deoparte toţi parametrii economici. *Guvernul Năstase nu va putea să facă reformă dacă, în ochii populaţiei, nu are sprijinul preşedintelui Iliescu*. Oricât de deştept şi de bun ca prim-ministru s-ar crede Adrian Năstase, el trebuie să înţeleagă că, fără capitalul de imagine al lui Ion Iliescu, guvernul va fi înfrânt în confruntările sociale inerente reformei. Dar şi mai important este ca preşedintele Iliescu, din înălţimea prestigiului şi vârstei sale, să înţeleagă că a-şi torpila primul-ministru în momentele critice prin care trece România echivalează cu o condamnare ca popor a noastră, a celor neamnistiaţi de nimeni.

Locul mareşalului Antonescu e în cărţile de istorie

În conflictul acutizat de vizita premierului Năstase în SUA, dintre „fanii” şi „duşmanii” politici ai lui Ion Antonescu, mareşalul cu acelaşi nume e o statuie de carton mutată de colo-colo. Pentru unii, el reprezintă un criminal de război, deoarece aşa a hotărât America şi tot ce vine de la Washington e literă de lege. Alţii îl declară erou al neamului românesc, simbol al demnităţii naţionale şi vor musai să-i facă statui. Nici „duşmanilor”, nici „fanilor” nu le pasă de realitatea complicată a istoriei personajului. Aşa se face că, ironie a destinului, portretul adversarului neîmpăcat al comunismului, care a fost Ion Antonescu, e purtat azi de cei mai râncezi comunişti naţionalişti, de nostalgicii lui Nicolae Ceauşescu, membru al echipei Pauker-Dej, care l-a condamnat la moarte, din ordinul Moscovei, pe mareşal. Iar cei care se dau drept anticomunişti feroce, fundamentaliştii occidentalişti, se leapădă de el fără jenă, fiindcă „nu dă bine”.

Aud acum că se vehiculează ideea unui referendum cu privire la statuile lui Antonescu.

Asta n-ar însemna decât o proastă înţelegere a democraţiei, după 11 ani de când trăim în ea. Referendumul nu e o operaţiune cu justificare *raţională*, ci simplu *opţională*, da sau nu, votantul nu e obligat nici să-şi dezvăluie, nici să-şi justifice votul. Or, e absurd să faci referendum pe o chestiune spinoasă de Istorie – ea reclamă, ca orice problemă ştiinţifică, un răspuns deschis, justificat raţional, complex, pe baza unei documentări solide. Prin urmare, ce facem, poporul lasă tot şi se cufundă în studiul perioadei antonesciene ? Sau îl punem să răspundă pe loc, pe bază de „ce simte" ? Atunci s-ar putea să obţinem un procentaj în favoarea lui Antonescu la fel de mare ca acela al opţiunii pentru NATO. Bun, şi ce facem cu procentajul ăsta ? Îl trântim pe masă la summit-ul de la Praga ? Mai declarăm o dată război Statelor Unite, cum a făcut Antonescu ?

Absurdul situaţiei e generat de obturarea prin demagogie istoricist-patriotardă a unei decizii politice la zi. Aici nu e vorba despre Antonescu şi despre sculptură, e vorba despre politică reală. N-am auzit pe nimeni să se scandalizeze pentru că, de pildă, România de azi întreţine multiple relaţii politice, economice şi sexuale cu Turcia – asupritorul nostru de veacuri. Iar chestiunea de politică reală la zi e că România vrea să nu mai rămână pe dinafara NATO. Washingtonul, lobby-ul evreiesc de acolo, dar nu numai, îl consideră pe Antonescu un aliat al lui Hitler şi

criminal de război. Au destule argumente pentru asta. Ar avea şi unii dintre noi contraargumente – mare militar, mare patriot –, dar are altă noimă decât ridicolul să discutăm aşa ceva cu cei cărora le batem la uşă? Orice român lucid trebuie să recunoască un lucru: americanii nu ne cer să dărâmăm, de pildă, statuia lui Mihai Eminescu, un făcător de bine al României tuturor timpurilor. *Despre Ion Antonescu e greu de afirmat că răul pe care l-a făcut României n-a fost mai mare decât binele*. Fără să cad şi eu în greşeala „istoricismelor" sterile, cred că un lucru trebuie spus. În ultimele săptămâni în care s-a aflat la putere, mareşalul a refuzat sistematic să înceapă el însuşi tratativele secrete de armistiţiu cu aliaţii, motivând că este militar şi nu îşi poate călca cuvântul dat lui Hitler. Aruncând mereu povara acestei mişcări hotărâtoare către Maniu şi ceilalţi politicieni, Antonescu comitea o dublă eroare, logică şi morală. De ani de zile el nu mai era un simplu ofiţer, îşi asumase rolul de şef politic al statului, mai mult, era un dictator în toată puterea cuvântului, căruia i se închinau poezii în manualele şcolare. Cum să mai pretinzi într-o astfel de postură că eşti doar militar şi laşi altora o decizie politică majoră? Apoi, ca patriot ce era, mareşalul ar fi trebuit să ştie că *onoarea personală a unui român nu face doi bani în faţa interesului naţional*. Dacă e vorba despre salvarea ţării, eşti dator să te dezonorezi, să te târăşti,

să te acoperi de ruşine tu şi neamul tău până la a şaptea spiţă. Altfel, onoarea militară e doar orgoliu sec.

Locul lui Ion Antonescu e, fără îndoială, în manualele de istorie, pe care trebuie să le citească orice român, dar nu în stradă, nici ca statuie, nici ca nume de bulevard, nici ca soluţie de stadion pentru problema „ciorilor". E un lucru pe care trebuie să-l acceptăm pentru că e raţional, nu pentru că ni-l impun americanii. Teamă mi-e însă că după ce vor fi înlăturate statuile românului tragic Ion Antonescu, va rămâne în văzul americanilor şi al lumii civilizate un alt monument, viu, de astă dată al porciei omeneşti, al brutei cu bani şi în găoază, care se pretinde român : este domnul „Gigi" Becali, cel care a găsit potrivit nu numai să-i pomenească de morţii şi de gura mamei lui unui băiat de culoare de la Pro Tv, pe nume Malonga Parfait, care încerca să-şi facă meseria de gazetar sportiv, dar şi să-i zbiere în faţă, într-un final apoteotic, „Cioroiule ! ". Găsim vreun loc unde să-i punem pe cei de teapa domnului Becali când ne vom duce la Praga ?

C.V. Tudor – imun la propria-i prostie

A încerca să-i răspunzi lui C.V. Tudor aşa cum merită e ca şi cum ai da cu pumnul în mlaştină. De-a lungul anilor, am evitat cât am putut să reacţionez la insultele, minciunile monstruoase şi ameninţările debitate la adresa mea de această creatură. În ultimul număr al foii sale, care nici igienică nu se poate numi, apare însă un aspect interesant, care transcende obişnuitul atac la persoană, exemplificând cu limpezime funcţionarea în general a flaşnetei retorice din encefalul lui C.V. Tudor. Dintr-un editorial recent al subsemnatului, intitulat „Locul Mareşalului Antonescu e în cărţile de istorie", aşa-zisul gazetar piguleşte o singură frază referitoare la faptul că mareşalul Antonescu a declarat război SUA. *„Unde e gafa pe care o comite Chelioja ? Aici e gafa : el afirmă că mareşalul Antonescu a declarat război SUA*! *Zbang cu mămăliga-n window*! *Realitatea istorică este că nici Mareşalul, nici România n-au declarat nici un război Americii, fiindcă ţara noastră a intrat în cea de-a doua conflagraţie mondială la 22 iunie*

1941, iar America a intrat abia după atacul japonez de la Pearl Harbor, din 7 decembrie 1941. Nu Mareşalul Antonescu a declarat război Americii, ci America a declarat război României. Ai băgat la căpăţână, Popiescule ? Mai faci ? Să nu mai faci, băiatule, fiindcă prostia a început să doară al naibii" etc. Pe ce mizează clănţăul livrând un astfel de text ? Pe faptul că aceia dintre suporterii săi mai sărăcuţi cu duhul, uşor de prostit, cei prea obişnuiţi cu idei mestecate de-a gata, vor şuiera cu bucurie : „Ai văzut, domne, ce bine i-a zis-o ! Om mare, om deştept Vadim al nostru, are cultură, nu ca nenorocitul ăla de Popescu ! ". Automat, tot articolul numitului Popescu e considerat maculatură, cât despre Popescu însuşi, dacă spune prostii despre Antonescu, musai să fie adevărat şi faptul că „îşi bătea nevasta evreică în gură, ca pe coasă", cum mai relatează savantul C.V. Tudor în acelaşi text. Iar Gigi Becali e cu siguranţă „simpatic", citat tot din C.V. Tudor. Fanii „tribunului" nu au prostul obicei de a şi verifica înainte de a se pune pe hăhăit şi batjocură. Mai bine, căci altfel le-ar pieri probabil cheful să mai ceară un rând…

E greu de clasificat ce-a făcut „sociologul" C.V. Tudor în textul de mai sus – imbecilitate sau minciună ordinară ? Există în PRM cel puţin o persoană pe care ar fi putut s-o întrebe înainte de a se repezi să-şi sufle mucii pe rever : istoricul Gh. Buzatu. Aşa ar fi putut afla că Popiescu,

Chelioja ş.a.m.d. ştie foarte bine ce spune. În virtutea tratatelor încheiate cu Germania nazistă şi Italia fascistă, *România, condusă de mareşalul Antonescu, a declarat război SUA pe 12 decembrie 1941*, la câteva zile deci după atacul de la Pearl Harbour, din 7 decembrie 1941.

A rămas anecdotică reacţia preşedintelui Roosevelt care, primind comunicatul privind declaraţia de război, a cerut să se aducă o hartă a Europei ca să vadă unde se află exact această belicoasă Românie. A fost nevoie de nu mai puţin de 6 luni de zile până când, la insistenţele lui Molotov, SUA să-şi aducă aminte să declare la rândul lor război României, pe 6 iunie 1942.

Produs tipic al maşinii de propagandă ceauşiste, imun la propria-i prostie, C.V. Tudor nu se va împiedica nici această dată de „intelectualisme” ca adevăr, realitate, date istorice. El va zbiera că, chiar dacă Popescu are dreptate, asta nu înseamnă că nu e chel, nebun, alcoolic, incult, că nu-şi bate nevestele, copiii, ca n-are vilă la Breaza etc. etc. Iar dureros de mulţii români care se uită-n gura lui ca în gura raiului vor zice din nou cu un fior de plăcere în suflet : „Ce bine i-a zis-o ! ”. Dacă, totuşi, măcar unul dintre aceştia va încerca de-acum înainte să gândească şi cu capul lui când vorbeşte sau scrie „marele om”, atunci articolul de faţă n-a fost în zadar.

Vis şi prostie

Unul dintre paradoxurile existenţei mele este generat de dorinţa năvalnică a numeroase persoane de ambe sexe de a-mi împărtăşi experienţe paranormale, ufoistice, astrologice, halucinatorii sau, cel mai adesea, de a-mi povesti visele lor. Se pare că faciesul meu sugerând vag demenţa, coroborat cu faptul că am scris într-o vreme ceva încadrabil drept SF, îndeamnă la astfel de confesiuni. În faţa mutrei mele rămase de piatră, de care se loveşte frenezia lor fierbinte, respectivii sunt cuprinşi de o nedumerire tristă. Dacă ar putea ghici ce gândesc în acele clipe ar fi cuprinşi de groază.

Pentru mine, vis înseamnă prostie. Fantezie înseamnă prostie. Cineva care îşi povesteşte visele sau cineva care fantazează *sans rivages* e cu siguranţă foarte puţin capabil să înţeleagă realul. Formula stas este *se făcea că…*, după care poate urma *orice*: câini care zboară mâncând pietre, cruci vorbitoare unse cu gem, lumină ca apa, o casă cu ochi. Sunt lucruri nesupuse nici unei legităţi, secreţii mentale goale de sens, gaze de

eşapament ale creierului. Cei mai mulţi dintre povestitorii de vise, fără să le-o ceară nimeni, sunt şi pasionaţi interpreţi de vise, fie ale lor, fie ale altora. Aceştia au făcut posibilă una dintre cele mai mari escrocherii intelectuale din istoria umanităţii, psihanaliza lui Freud.

Tot din ideea de vis se trage şi o bună parte a literaturii proaste a lumii. Prozatorii şi poeţii despre care se spune îndeobşte că *au fantezie* sunt cei care au nesimţirea de a pune pe hârtie tot felul de împreunări de imagini sau cuvinte, pe principiul să nu se înţeleagă nimic, să şocheze, să nu aibă nici o legătură cu realitatea. Întrebat de ce a scris aşa, şi nu altfel, un astfel de „creator" îţi răspunde zâmbind superior că asta e *viziunea* lui, alimentată de şuvoiul imaginaţiei, căruia nu trebuie să i se pună stavilă.

Rar o utilizare mai nelegitimă, de-a dreptul penală, a cuvântului *imaginaţie*. Una e fantezia, şi alta, cu totul alta, imaginaţia. A imagina presupune recompunerea unui univers suprareal pornind însă de la fragmente de real, pe baza unei logici care poate fi ad-hoc, poate fi sui generis, dar care este, în straturile ei adânci, coerentă şi consecventă.

Nobelul românesc

Detest jurnalul ca formă a literaturii. Mai ales jurnalul produs de un scriitor – mai degrabă îl citesc pe al unei merceoloage cu permanent. Cu cât se vrea mai mult o expresie sinceră, dincolo de literatură, a existenţei scriitoriceşti, cu atât e mai aproape nu de literatură, ci de literaturizare. Jurnalul de scriitor e un travesti unsuros, un deghizament inutil şi de prost-gust, o târfă cu respect care se pretinde imaculată ca foaia albă de hârtie. La nivelul cel mai de jos, e vorba despre o contrafacere a realităţii menită să lovească perfid în neprietenii respectivului scriitor, ajunşi personaje „reale”, deformate după necesităţi, sub acoperirea subiectivităţii declarate a speciei jurnal. La niveluri mai înalte avem de-a face cu o autoglorificare a autorului. Scriu din ce în ce mai prost, zice autorul în jurnal. Sau : nu mai pot să scriu deloc. Asta nu va să zică altceva decât : sunt un geniu, căci numai un geniu îşi poate permite să scrie prost şi să şi „recunoască” asta după ce, evident, a scris capodopere, numai un geniu îşi poate descrie cu

minuţie impotenţa literară, pe principiul nu se mai scoală, dar ce distins atârnă. Un profesionist corect cu sine şi cu cititorii, în cazul în care constată că nu poate să scrie sau scrie prost, atunci *nu publică*. În nici un caz nu se fandoseşte pe sute de pagini de „jurnal", la preţul de lei 169.000.

Trecând peste acest prim nivel de respingere, găsesc în *Jurnalul* lui Cărtărescu tot felul de vise povestite nouă de către autor cu o insistenţă care frizează kitsch-ul. Să-şi povestească visele, asta face şi coana Gheorghiţa, la coadă la lapte, şi coana Gheorghiţa nu e scriitoare. Pentru mine, a relata în public un vis – secreţie mentală proprie şi personală, cu tot atâta relevanţă pentru auditoriu cât culoarea fecalelor naratorului în dimineaţa respectivă – e semnul sigur al ţopeniei. În literatură, visul e o formă „slabă", o inutilă ficţiune în ficţiune, un trandafir vopsit. Nu degeaba atâtea povestiri proaste se termină cu trezirea naratorului din vis.

Bun, i-am citit şi visele lui Cărtărescu, să văd până unde merge. Şi ce-am văzut m-a pus definitiv pe gânduri. Nu mai e vorba despre amănunte. În cauză este atitudinea faţă de literatură a autorului splendidului *Levant* şi al superbei *Nostalgii*. Obsesia lui Mircea Cărtărescu, eventrată monstruos în acest jurnal, este *literatura ca performanţă*. Să scrii măcinat de gândul premiilor literare, al topurilor, al rivalităţilor, al promovării textelor tale pe toate căile! Spre

deosebire de Mircea Cărtărescu, eu am făcut ceva mai mult sport în viaţă, chiar de performanţă. De asemenea, sunt un adept al concurenţei ca motor al dezvoltării în economia de piaţă. Dar în literatură aşa ceva mi se pare de neconceput. Pentru mine, a face literatură e totuna cu a iubi. Iar *iubirea nu poate fi gândită nicicum ca performanţă*. Iubirea, nu sexul, iubirea în sensul apostolului Pavel nu poate fi premiată, nu e pe locul unu, doi sau trei, nu are grade de comparaţie. Nu iubeşti mai bine sau mai prost. Nu eşti mai valoros în iubire decât altul – toţi adevăraţii îndrăgostiţi din lume sunt egali. În iubire nu te poţi antrena ca să obţii rezultate mai bune. Iubirea nu se naşte în urma unei pregătiri complexe, a unei alimentaţii ştiinţifice, a unui efort de voinţă îndelung educată. Ea vine sau nu vine când dă Dumnezeu. Tot aşa, mii de cărţi citite, rumegarea vieţii marilor scriitori, cenaclurile, călătoriile la simpozioane internaţionale nu garantează cu de-afurisenie naşterea literaturii. Cum şi atitudinile căutate în viaţă, asceza în chilia proprie contemplându-ţi buricul sau viciul public şi zgomotos al beţiei, sexului sau drogului pot să te facă nu un mare scriitor, ci, adesea, un rahat în ploaie.

Ca şi iubirea, literatura înseamnă să atingi sufletul celuilalt. Mircea Cărtărescu a văzut cu siguranţă *Oglinda*, dar văd că n-a reţinut fraza fundamentală a gândirii artistice tarkovskiene :

„Arta e făcută nu să creeze idoli, ci să mişte suflete”. În literatură şi în iubire, trăieşti cu un singur adversar în faţă: propriul tău creier, alunecos şi plin de pete de întuneric. Tendinţa continuă a acestui chil şi ceva de materie cenuşie e să distrugă ce a creat. Să falsifice forţa pură a emoţiei. Să maimuţărească adevărul uman. Să-ţi bareze drumul spre ceilalţi. În literatură şi în iubire trebuie să lupţi cu propriile tale angoase, cu resemnarea, cu automistificarea, cu suspiciunea, cu lehamitea, cu abandonul…

Văd că pe Mircea Cărtărescu îl obsedează „Femina”, „Goncourt”, premiul Uniunii Latine şi, bineînţeles, Nobelul. Pe mine nu mă obsedează, întrucât de multe ori se întâmplă să iau Nobelul fără să mă duc la Stockholm. Eu nu sunt un scriitor internaţional şi nici nu mă pasionează să fiu. Nu scriu pentru americani, portughezi, nemţi sau filipinezi. Dacă vor ajunge vreodată să mă citească, să fie sănătoşi. Dar acum, cât mai pot să simt stiloul în mână, scriu pentru mine şi pentru nenorociţii ăştia de români, coada cozilor, ciuca bătăilor, ultimele găini din gostat pe harta Europei. Când o garderobieră, un pensionar, un student, un medic, un şofer, un român de pe stradă, pe care nu l-ai văzut în viaţa ta, îţi spune sau îţi scrie că nu vrea să-ţi ceară nimic, că nu vrea să-ţi dea nimic, vrea doar să ştii că *i-a mers la suflet* ce-ai scris sau ce-ai spus, ăsta e Nobelul. Transcriu ultimul

premiu Nobel, care nici nu ştiu dacă e pentru literatură, aşa cum l-am primit de pe e-mail :

From : „Eugen Balteş” <exg@personal.ro>
To : <conduce@adevarul.kappa.ro>
Sent : Saturday, July 14, 2001, 1 : 08 AM

„Domnule Cristian Tudor tocmai urmăresc pe tvr emisiunea aia de erai îmbrăcat într-o cămaşă albastră nici nu ştiu cum se numeşte. E vineri spre sâmbătă perioada aia în care băieţaşul de cartier îşi traslatează metafizicul de care e în stare spre o lenevire mocirloasă şi transpirată de căldura de afară. Eu un tânăr dominat de frică şi laşitate ce dă în complicitate cu mizeria nu ştiu de ce iubesc un „nebun” în cămaşe albastră o chelie ce exprima o structură osoasă şi răspicată.

Pentru mine nebunul ăla reprezintă singura realitate într-o lume putredă de moli şi lipitori.

Do you want a free e-mail for life ? Get it at http : // www.personal.ro/

O statuie pentru Puiu Paşcu

De 1 Decembrie vom vedea floarea Armatei române defilând cu mâna pe armă. Elicoptere, tancuri, tunuri, plutoane conduse de ofiţeri destoinici, gata să intre de mâine în NATO sub semnul amintirilor de glorie ale neamului : Rovine, Călugăreni, Plevna, Mărăşeşti, Tatra… Soldaţii români nu au armele supertehnologizate ale alianţei atlantice, dar au curaj, credinţă şi dragoste de ţară. Ei vor şti să răspundă, în faţa tribunei oficiale, cu toată forţa plămânilor tineri : „N-o să credem, să trăiţi ! ” când domnul Ioan Mircea Paşcu, ministrul Apărării Naţionale, va rosti cu glas ferm şi vibrant : „Să nu credeţi că mă lupt eu cu Becali ! ”.

Marii bărbaţi militari ai românilor au fiecare câte o vorbă, fie reală, fie literară, spusă într-un moment crucial, care le-a rămas lipită pe frunţile de eroi : „Eu îmi apăr sărăcia, şi nevoile, şi neamul”, „Pohta ce-am pohtit”, „Că Moldova nu-i a mea, nici a voastră…” „Ostaşi, vă ordon, treceţi Prutul ! ”. Dl Paşcu, capul Armatei în zilele noastre, intră în istorie cu acest avertisment

memorabil, rostit miercuri 21 noemvrie, anul 2001 după Hristos, pe aeroportul Otopeni, ca răspuns la o întrebare a *Evenimentului zilei* privind afacerile cu terenuri din proprietatea MApN ale rechinului mitocan Gigi Becali : „Să nu credeţi că mă lupt eu cu Becali ! ”.

Dl ministru transmite astfel un mesaj important pentru naţiune. Fiecare om în uniformă ia aminte la spusele ministrului Apărării Naţionale : „Păi, dacă dom’ ministru nu se luptă, noi ce-am înnebunit, să ne încăierăm cu toţi becalii ăştia ? Mai luăm şi vreo sancţiune dacă ne dăm la ei ! ”. Soldatul român înţelege că poate primi oricând ordin să meargă în Afghanistan să-l caute pe bin Laden prin peşteri, să-i înfrunte pe talibani, dar ca să lupte cu becalii, asta e prea mult. Simplul cetăţean, cel pe care becalii îl fură zilnic, îl strivesc în tribunale cu judecători cumpăraţi, îl stropesc cu noroi din goana Mercedesului, când nu-l calcă, şi tot ei îl înjură de mamă, auzindu-l ce zice pe dl ministru nu al Tineretului şi Sportului, ci al Armatei, în care, dintre toate instituţiile statului, are cea mai mare încredere, va fi renunţat să-şi mai caute dreptatea pe la diverse uşi şi va lua o hotărâre înţeleaptă : se va duce să se spânzure.

Dincolo de greşelile lui politice, dincolo de înfrângerea alături de Hitler, militarul Antonescu câştigase, cât a fost la putere, lupta cu corupţia, băgând spaima în escroci. Ca să dea măsura

exactă a campaniei anticorupţie pe care tocmai a declarat-o deschisă, precum şi a vremurilor pe care le trăim, premierul Năstase nu are decât să înlocuiască, dacă tot le dă jos, statuile lui Antonescu cu cele ale ministrului de Război Puiu Paşcu.

Cool – *marfă rece*

N-am găsit un cuvânt românesc mai potrivit decât acest „cool” englezesc ca să răspund la întrebarea „Cum a fost ? ” *Filantropica* lui Nae Caranfil. În argoul puştimii, „cool” e de foarte bine, înseamnă „marfă”, adică ceva valabil, ca lumea, meserie. Aşa e şi filmul lui Nae. Dar *cool* înseamnă în primul rând, în engleza curentă, *rece*. Şi filmul lui Nae e şi aşa. Marfă rece.

Nae Caranfil este un regizor putred de deştept. Spre deosebire de figurile tenebroase, monosilabice, afişând primitivismul genialoid, ale regizorilor români cu ştaif, ochelarii încă tânărului Nae sclipesc de cultură şi isteţime. El vine spre cinema dinspre cinema, ca Truffaut, face film ca un om care a văzut multe filme. În extraordinarul său început, *E pericoloso sporgersi*, Nae reuşea miracolul : din substanţa şi structurile pe care le-aş numi *peliculare* (echivalentul în cinema al atributului *livresc* pentru literatură) ale filmului ţâşnesc la răstimpuri emoţia, adevărul, viaţa. Jocurile mecanice ale grotescului, burlescului, funambulescului, pe care Nae le cunoaşte foarte

bine, năşteau acolo un cinema viu, cald, de neuitat. În *Asfalt tango*, momentele fertile sunt mai puţine, mecaniqul făta mai puţin vivant. *Filantropica* începe prin a reproduce, în primele 20 de minute, aerul şi structura din *American Beauty* : profesorul sărit de 40 care face o fixaţie erotică pentru liceeana blondă, prostiile pe care le declanşează din această cauză. Până şi faciesul lui Mircea Diaconu aduce izbitor cu cel al lui Kevin Spacey. Figura cu cuplul care scoate un ban păcălind lumea dintr-un restaurant de lux cu o scenetă melodramatică pare inspirată din *Idioţii* lui Lars von Trier, care începe exact aşa. Ca să nu mai vorbesc despre simpaticul citat cinematografic cu puştiul din reclamă aruncând racheta ruptă aidoma antropoidului din *2001 – o odisee spaţială* osul de vită. Din nou, Nae cel *pelicular*. Numai că, de data aceasta, viaţa nu mai sare de nicăieri. Scenariul curge bine articulat, umor este, de răsturnări de situaţie aproape bulevardiere nu ducem lipsă – dar personajele nu trăiesc. Ele sunt doar proiecţii încărcate cu inteligenţa lui Nae : escrocul Pavel Puiuţ, scriitorul clasic român răcnind în bodegă, poetul Gării de Nord, partenera de înscenări a „profesorului Popescu” – prea deştepţi pentru a exista. Cu fiecare imagine, cu fiecare replică, Nae pare că vrea *să demonstreze* ceva, nu atât nouă, celor din Sala Palatului, cât unui public virtual. Şi acesta e un lucru grav, care-i ia cinemaul lui Nae – în

E pericoloso… el e mare şi pentru că *nu vrea să demonstreze nimic*. Când bietul belfer „Popescu” îşi ia seama deraierilor sale financiare şi existenţiale, când cuvintele sale „Sunt doar un profesor de liceu care trebuie să predea clasicii literaturii române” ar trebui să construiască un puternic contrapunct emoţionant, am rămas rece, aproape înţelegându-i pe mâncătorii de popcorn din sală care continuau să râdă din inerţie.

Tot ce-am scris până acum poate fi cu uşurinţă minat de ridicol : când un film românesc apare din an în paşti şi când mai e şi *un film bun*, mai are rost să analizezi ? Zi mersi că-l vezi ! Totuşi, ţin prea mult la regizorul Nae Caranfil ca să nu-i spun că drumul pe care o poate apuca de la *Filantropica* încolo e frumos, lesnicios şi sterp. Încă puţin şi dă în aşa-zisul postmodernism, pseudonimul făcăturii neînsufleţite a zilelor noastre. L-aş ruga deci pe Nae, cu toată dragostea, să-şi mai taie din creier şi să-şi mai scociorască prin suflet. Să vadă mai puţin filmele şi mai mult oamenii. Pe scurt, să fie mai filantrop.

Revoluţia – un Caritas al sângelui

„Revoluţia română nu a avut loc pentru ca unii – o pătură minoritară – să se îmbogăţească pe căi obscure” – a spus vineri dl Ion Iliescu. Ce n-a spus preşedintele este motivul pentru care a avut loc, totuşi, revoluţia respectivă. Nici nu era nevoie, întrucât răspunsul a venit foarte repede : pentru ca dl preşedinte Ion Iliescu să poată breveta revoluţionari. Aseară, la Cotroceni, s-a pus la cale validarea a optsprezece mii de bucăţi, eroii neamului românesc, care va să zică. Drept e că ei au fost certificaţi de fostul preşedinte Constantinescu, dl Iliescu doar o să le dea patalamaua la mână.

Întrucât atâtea mii de inşi nu încap la Cotroceni, au fost chemaţi la întâlnirea directă cu preşedintele, pentru a fi brevetaţi, 143 de eroi, primii între egali, crema cremelor în materie de activităţi revoluţionare. La o primă privire asupra listei oficiale, sare în ochi, la poziţia 66, numele strălucitor al senatorului PSD Ilie Plătică Vidovici, reprezentantul asociaţiei Ecoforum Club Tineri Eroi. După ce a luptat puternic în ’89, dl Vidovici, spre deosebire de alţii care s-au

lăsat pe tânjală, a continuat să revoluţioneze România de la Galaţi. Poliţia, Parchetul şi presa i-au consemnat cu sfinţenie isprăvile: „Zeci de miliarde din rambursări ilegale de TVA coordonate de senatorul PSD Plătică Vidovici”, „Mafia alcoolului din Galaţi, ocrotită de Plătică Vidovici”, „Dosarul Sidex – presiunile politice ale senatorului de tablă Plătică Vidovici”, „Senatorul Plătică vinde şi deşeurile de inox din Sidex”, „Familia lui Plătică Vidovici controlează comerţul cu benzen din Sidex” etc. etc.

O altă personalitate revoluţionară figurează cu nr. 134: Chiuzbaian Gavril Iosif. Este chiar fostul ministru al Justiţiei în cabinetul Văcăroiu, umflatul vopsit care a rămas celebru printr-un sperjur ordinar, „uitând” să menţioneze la depunerea jurământului de ministru că este membru PUNR. Mai presus de ministrul Minciunii, adică la poziţia 133, apare fostul primar al comunei Voluntari, actualmente viceprimar, traseistul politic PDSR-PD-ApR Manole Ştefan. Amic al celui care a născut din pântecul său generos nenumăraţi revoluţionari cu certificat, marele Bebe Ivanovici, dl Manole s-a împroprietărit cu 1ha de teren în zona Voluntari, a prosperat ca primar – două limuzine, o vilă cu trei etaje, diverse proprietăţi – fără să se împiedice de acuzaţiile de abuz în serviciu şi deturnare de fonduri. El a pus în posesie diverşi particulari cu terenuri aflate în administrarea Armatei, fiind la originea scandalului MApN-Becali.

La poziţia 99 avem şi un atlet al artelor, cântăreţul Gheorghe Gheorghiu, supranumit „Bivolul”. Acesta îşi foloseşte titlul de revoluţionar şi experienţa câştigată în bătălia cu opresorii din ’89 într-o încleştare pe viaţă şi pe moarte pentru stăpânirea unui garaj de 13 mp din str. Grigore Ţăranu nr. 6, Bucureşti. Însuşi Secretarul de stat pentru problemele revoluţionarilor, Iordan Rădulescu, călcând în picioare, cum îi stă bine unui revoluţionar, separaţia puterilor în stat, încearcă să sperie Judecătoria sectorului 5 printr-o scrisoare cu antetul Guvernului României în care cere ca Gheorghiu să fie lăsat netulburat în posesia garajului.

Cum spuneam, toţi aceştia sunt vizibili la prima vedere. La o a doua, cine ştie câte alte personaje remarcabile mai ascunde lista lui Iliescu. Ca să nu mai vorbim despre toţi cei optsprezece mii…

Miza acestor liste nu este doar gloria. Spre deosebire de cei ucişi în decembrie ’89, revoluţionarii cu brevet trebuie şi ei să trăiască. Şi să trăiască bine. Scutirea de impozite şi facilităţile conducând la terenuri, spaţii comerciale, magazine etc., din care s-au înfruptat ani de zile aceşti martiri vii, au fost suspendate sub fostul ministru de Finanţe Remeş. Acum, se fac presiuni năpraznice pentru ca ele să fie reintroduse. Consfinţind şi asta, dl Iliescu va pecetlui, după 12 ani, transformarea Revoluţiei într-un Caritas, SAFI sau FNI, în care unii au băgat sânge şi alţii au scos bani.

Întâlnirea de la Cotroceni s-a desfăşurat cu interzicerea totală a accesului presei. Poate că dl Iliescu i-a lăsat pe ziarişti să le crape buza de ger pe la porţi ca să nu-i crape domniei sale obrazul de ruşine. Slabă speranţă însă, devreme ce, după 12 ani de mocirlă legală şi morală în România, dl preşedinte are tupeul să afirme : „pledez împotriva celor avizi de îmbogăţire pe orice căi, lipsiţi de scrupule, de respect faţă de criterii legale sau morale”. Avizii ăştia au prosperat sub dl preşedinte, care, în numele unui înşelător „consens”, nu s-a delimitat public niciodată de nici un corupt, de nici un intrigant, de nici una dintre jigodiile care-i foiesc tot timpul prin preajmă. Singurul tip de consens pe care a reuşit să-l realizeze dl Iliescu a fost cârdăşia…

O ultimă şi inutilă întrebare, dle preşedinte : mai ştiţi cine a fost Liviu Babeş ? Îmi îngădui să vă reamintesc : românul care purta acest nume şi-a dat foc pe pârtie, la Braşov, în primăvara lui ’89, protestând împotriva regimului ceauşist. Dumneavoastră v-aţi ars carnetul PCR în noaptea de 21 decembrie ’89, Liviu Babeş şi-a ars propriul trup. Rugămintea sussemnatului ar fi să vă gândiţi o clipă la Liviu Babeş atunci când veţi pune stiloul pe hârtie ca să-l faceţi pe Plătică Vidovici revoluţionar pe vecie.

Puzzle România

Până pe la vârsta de 25 de ani îmi era jenă să rostesc fraze având ca subiect România. Tăceam uluit, chiar speriat, când alţii de vârsta mea ziceau cu nonşalanţă : România este… România face… România nu face… România trebuie…

Şi astăzi cred că e o dovadă de nesimţire să pronunţi sau să scrii astfel de fraze înainte de a împlini o anumită vârstă şi a avea în spate ceva ani de muncă în această ţară. Despre subiectul România am scris şi eu. Uneori cu durere, alteori cu furie. Dar nu mi-am imaginat vreodată că aş putea lansa public iniţiative de redesenare a hărţii politico-administrative a ţării, pe motiv că e cam veche. Şi pentru un guvern e necesară o lungă perioadă de reflecţie, consultări, testări, fie şi doar pentru a ajunge să formuleze aşa ceva, darmite pentru un muncitor cu pixul – m-aş simţi ca şi cum i-aş cere mamei mele să-şi facă nişte operaţii estetice, întrucât e cam bătrână. Or, în anii din urmă, tot aud, cu uluiala de odinioară, feluriţi surtucari, de prin Ardeal şi nu numai, cum visează să tranşeze România cu drujba,

urmând să coasă pe urmă bucăţile după o schemă care le place lor mult. S-o facă semilunară, toroidală, pătrată, mozaic, puzzle, cubul Rubik. Cu o Românie aşa cum este le e ruşine. Că persoane de soiul lui Gusztáv Molnár sau Bakk Miklós articulează repetat şi cu dicţie autonomizare, regionalizare, federalizare, nu mă miră : e vorba probabil despre nostalgia după Regiunea Mureş Autonomă Maghiară de pe vremea lui Gheorghiu-Dej. Ce-o fi însă în ţeasta unui critic de poezie remarcabil, cum e Al. Cistelecan, sau a unor prozatori inteligenţi, ca Daniel Vighi şi Caius Dobrescu, atunci când o fac pe memorandiştii pentru regionalizarea României ? Probabil că jena pe care aştept s-o descopăr la ei mă încearcă doar pe mine, întrucât nu sunt un intelectual subţire.

Şi, pentru că nu sunt un intelectual subţire, nu pot să închei decât cu un banc ţărănesc din vremea colectivizării. Tot aşa cum umblă acum ceata lui Gusztáv Molnár să ne convingă ce bună-i regionalizarea, activiştii PCR se sforţau să ducă muncă de lămurire cu ţăranii nehotărâţi să intre în colectivă. Bade Vasile, pământul nu ţi-l luăm, el intră la colectivă, adică rămâne tot al matale, dar sub altă formă. La care badea Vasile îngusta ochii şi îl întreba pe tovarăşul de la raion : adică, cum ar veni, dacă îmi tai dumneata mie sula şi mi-o pui pe piept rămâne tot a mea, dar sub altă formă ?

Caranfili şi filantropi

După ce am mai văzut o dată *Filantropica* lui Nae Caranfil, mi se întâmplă un lucru extrem de rar în viaţa mea din cinema : simt nevoia să mai scriu o dată despre acest film. În finalul primei scrieri, îl rugam pe Nae Caranfil să aibă mai multă priză directă la uman, să fie mai filantrop. Greşeam. E lipsit de sens să rogi caranfilul să fie filantrop.

Numesc caranfil tipul de ecranom pe care îl desenează Nae în *Filantropica*. Fireşte, ecranoamenii nu sunt oameni, sunt făpturi bidimensionale de lumină, ceea ce nu înseamnă că nu se nasc, îmbătrânesc şi mor, fiind şi ei împărţiţi în rase, după distanţa faţă de om. Filantropul calcă mereu pe realitatea omului, încearcă să se confunde cu el, se străduieşte să recreeze pe pânză trăiri şi emoţii „autentice" ; când reuşeşte, rezultatul poate fi şi suprauman : ecranomul de pe pânză îţi comunică o vibraţie sufletească de o intensitate pe care n-o poţi găsi în nici o fiinţă omenească. Când eşuează, senzaţia de falsitate, de superficiu, e insuportabilă.

Caranfilul e prudent – se ţine mereu la un pas-doi în faţa omului real, uneori se poate lăsa să ajungă la microni distanţă de el, dar nu îl atinge niciodată. Toate sentimentele lui sunt dublu jucate : pe acest ecranom, petele de sânge nu transmit durere, lacrima nu naşte lacrimă, râsul nu e râsul lui, e împreună cu noi, spectatorii. Lui nu i se întâmplă cu adevărat ceva, el nu e niciodată în primejdie, nu e umilit, nu e iubit, el trăieşte şi vorbeşte pe ecran ca şi cum ar povesti despre ce i s-ar putea întâmpla, poate nu chiar aşa, unui om care seamănă cu el. Nu ne e scârbă, nici milă, nici teamă de caranfil. Cu el *ne râdem* : toată gama sentimentelor e suplinită prin forme ale râsului. În loc de te iubesc, te râd. În locul urii – rânjetul. În locul tragediei, surâsul trist, în locul râsului – hohotul.

Caranfilul populează tot ce-am văzut eu din Nae : *E pericoloso sporgersi*, *Asfalt Tango*, *Filantropica*. În *E pericoloso…* se întâmplă un lucru rar şi preţios : de câteva ori, caranfilul calcă omul. Impresia de o clipă că sângele nu e bulion, că râsul e oglinda durerii poate fi mai atingătoare decât sângele şi durerea înseşi. În *Filantropica*, Nae ţine caranfilul din scurt în modul cel mai premeditat cu putinţă. Iată de ce n-avea rost să-l rog pe Nae să se apropie de om. El face în acest film un pas calculat şi hotărât în direcţia îndepărtării de ecranomul filantrop, tipic pentru perioada de creaţie sub comunism a

cinematografiei noastre. Filantropia, sforţarea de a recrea realitatea umanului pe ecran, a dat şi eşecurile, şi capodoperele acelei vremi. Cu riscul de a nu atinge altitudinea *Pădurii spânzuraţilor*, a *Reconstituirii* sau a lui *Iacob*, Nae mizează pe caranfil.

Ce rezultă e un film care reformulează din temelii atitudinea publicului românesc faţă de cinematograful românesc. Lăsând la o parte stupizeniile gen Sergiu Nicolaescu, vandabile cât va fi omul un pic maimuţă, la filmele româneşti bune de dinainte de ’89 şi chiar câţiva ani după, românii intrau ca să evadeze din realitatea contrafăcută a României. Ficţiunea grotescă era afară, românii căutau adevărul vieţii pe ecran. De aceea era la mare preţ filantropul. De la un film mare al lui Daneliuc, să zicem *Această lehamite*, ieşeai ori hotărât să faci încă o revoluţie, ori cu gândul sinuciderii. La *Filantropica* nu evadezi în iluzie, nu rupi contactul cu lumea de-afară : mergi *la film*, şi filmul e bun, dar rămâne film. Mai mult, filmul lui Nae Caranfil dă senzaţia unei cinematografii româneşti normale, cu filme multe şi de toate felurile, istorice, proaste, sexy, comedii, capodopere, din care ar face parte. O cinematografie care nu există. Când cineva sculptează o statuie în deşert o face într-un fel, când statuia va sta în mijlocul Parisului o face altfel. Nae lucrează în deşert ca

şi cum s-ar afla în mijlocul Parisului. Şi parcă aş vrea să cred că filmul lui poate forţa naşterea acestei cinematografii.

Şi mai mult : caranfilul în locul filantropului (refuzul naturelului simţitor care a înnămolit această ţară, ecartul continuu faţă de real) dă senzaţia unei ţări normale în jurul sălii de cinema. Deşi imaginea Bucureştiului în *Filantropica* e lipsită de menajamente, posedând toate ingredientele României atroce – câini, cerşetori, bandiţi, aurolaci, killeri –, totuşi, felul cum se uită Nae la toate acestea te face să crezi, pe tine, spectator român, că răul şi grotescul sunt adunate de Nae pe ecran, *ca să ne râdem*, noi pe noi, şi România de afară e cât de cât mai curată.

Oricât ar părea de ciudat, nu discursurile politicienilor, ci faptul că a apărut un film ca *Filantropica* mă face să sper şi să cred că vom intra la toamnă în NATO. Chiar dacă eu voi rămâne pe dinafară, cu gândul că în filmele lui Nae n-a murit până acum nimeni şi că aş vrea să văd un caranfil în faţa semnului absolut al realului : moartea.

Baltazar Constantinescu

– Eşti prost.

Membrul Uniunii Scriitorilor din România clatină din cap cu milă.

– Vrei să-ţi spun eu ce înseamnă să fii scriitor ?

Membrul are un chip sec, de găină de pradă, din astfel de inşi ţâşneşte uneori adevărul ca puroiul.

– Să zicem că scrii un roman. Cum îţi alegi numele personajului principal ?

– Ştiu eu ? Depinde de cum vrei să-l construieşti. Numele trebuie să fie un soi de petic cald, să se lipească intim de personaj…

– Eşti prost. Ion Rus, de pildă, e un nume bun ?

– Nu ştiu. Nu pot să-mi dau seama aşa, în abstract…

Membrul râde.

– E un nume prost. În literatură trebuie să ai nume bun. Nume bun e Baltazar Constantinescu. De câte ori vine vorba despre personajul ăsta nu spui *el*, nu laşi fraza fără subiect, *a făcut*,

a dres. Repeţi sistematic Baltazar Constantinescu a făcut, Baltazar Constantinescu a dres…

– Bine, şi ce-i cu asta ?

– La o carte de trei sute de pagini, punând cap la cap toţi Baltazar Constantineştii, câştigi în medie o coală editorială în plus faţă de cazul în care l-ar fi chemat Ion Rus.

Zile în şir după această discuţie n-am mai fost în stare să citesc nici din Borges ; mă opream după câteva pagini cuprins de greaţa fărărostului.

Parchetarul General combate dispreţul prin ridicol

Dispreţ faţă de însemnele României. Aşa califică procurorul general Joiţa Tănase intonarea imnului Ungariei de către conducătorii UDMR la Târgu-Mureş. Până la dispreţul udemerist însă, însemnele susamintitei Românii ar putea să fie înecate în ridicol de către chiar dl Joiţa Tănase. Înainte de a-l apuca autosesizarea, dl parchetar general ar fi trebuit să-şi sune mobilizarea generală pentru neuronii săi, în vederea unui atac cerebral asupra problemei. Potrivit art. 236 din C.P., care face vorbire cât se poate de imprecis despre dispreţul pentru însemnele României, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani. Adică ce face dl parchetar general, bagă toată conducerea UDMR, tot Consiliul Reprezentanţilor Uniunii la puşcărie? Pentru că au cântat un cântec care se întâmplă să fie şi imn de stat al Ungariei? Şi dacă-l cântau pe-al Americii, atunci se mai autosesiza Parchetul? Sâmbătă dimineaţă, celebrul tenisman croat Goran Ivanisevici a depus jurământul militar.

Transmiţând imagini de la eveniment, CNN a pus ca fundal sonor imnul României, „Deşteaptă-te, române ! ”. Ce-ar trebui să facă acum Croaţia ? Să dea în judecată CNN-ul, cerând întemniţarea conducerii postului de televiziune pentru dispreţ faţă de imnul croat ?

Evident, în cazul de la Târgu-Mureş nu e vorba despre o greşeală, cum s-a întâmplat la CNN. Un minim impuls raţional i-ar fi putut spune dlui parchetar general că are de-a face cu o *provocare* elementară. Udemeriştii au gândit aşa : dacă organele române vor sări cu Codul Penal pe noi după ce cântăm imnul Ungariei, imaginea în întreaga lume va fi aceea a unei Românii intolerante, crispate naţionalist, năpustindu-se asupra unor bieţi maghiari care au cântat de sărbătorile de iarnă un vechi cântec religios. În plus, UDMR mai poate aduce oricând şi argumentul că, în cazul banderolei negre cerute de şogorul Csaba de Ziua Naţională a României, care chiar a fost o lezare a simbolurilor româneşti, s-a delimitat cu claritate de infractor. Şi dl Joiţa n-a dezamăgit, s-a năpustit eroic ca un berbece asupra unei uşi larg deschise, pentru a se propti cu cornul în peretele opus.

Întâmplarea de la Târgu-Mureş ar avea un caracter contravenţional, mai degrabă decât penal, definit limpede de Legea 75/1994, care prevede amenzi de la 25 la 50 de milioane lei pentru intonarea imnului altui stat în afara situaţiilor

oficiale prevăzute. Lege limpidă, dar stupidă. Dacă nişte unguri din Ardeal, la o nuntă, cântă ţinându-se de pahar imnul Ungariei, ce faci, umbli cu amenda după ei?

Mai trist e că însuşi premierul Năstase s-a declarat „bucuros” că fapta maghiarilor „se măsoară cu legea”. Pentru dânsul o prostie pare să fie un prilej de bucurie. Îmi îngădui să-i atrag atenţia dlui prim-ministru că dispreţul faţă de însemnele României se manifestă sistematic în această ţară, şi nu ungurii sunt campioni. Toate brutele şi beţivii care se înfăşoară în tricolor ca să poată înjura, scuipa şi lovi mai cu spor sub pretextul vreunui meci al Naţionalei de fotbal, toţi urangutanii politici de felul lui C.V. Tudor, care a insultat şi calomniat din nou, chiar la Parchetul General, pe preşedintele şi premierul ţării, toţi demagogii hămesiţi de capital politic care au compromis an de an Sărbătoarea Naţională încăierându-se la Alba-Iulia sau Bucureşti, toţi escrocii îmbogăţiţi peste noapte din Parlamentul României, fie români, fie unguri, care poartă insigna tricoloră sub ghemul de potlogării adunate în guşă, ce fac cu însemnele României, domnule prim-ministru? Pe ăştia n-aveţi de gând să-i băgaţi într-o zi la puşcărie?

Banii au miros

Când scriu aceste rânduri, Sorin Ovidiu Vântu va fi apărut la Marius Tucă Show. Numeroşii telespectatori vor vedea că e brunet, costeliv, cu mustaţă, poate chiar cu barbă nerasă de câteva zile, şi că vorbeşte repede şi precis. Nu ştiu dacă la televizor se va sesiza formidabila mobilitate, de nevăstuică, a privirii. Nu ştiu dacă îşi va aprinde o ţigară de foi în timpul emisiunii. Oricum, apariţia lui în carne şi oase nu va aduce nici o iluminare cutremurătoare în minţile noastre de telespectatori. Ar fi fost mai sugestiv dacă pe ecran ar fi apărut, ondulând uşor, o siluetă plasmatică, fumurie şi lunguiaţă, cu un trabuc înfipt în ceea ce ar trebui să fie chipul. Pentru că domnul SOV nu există. El este doar una dintre nenumăratele feţe pe care le poate lua creatura mimetică închegată din fumul armelor care au tras foc automat pe 25 decembrie 1989 într-o cazarmă din Târgovişte.

Nu ştiu, de asemenea, ce va spune astă seară domnul SOV. Ştiu însă ce nu va spune.

Creatura mimetică s-a multiplicat fulgerător în zeci de exemplare. În câţiva ani, a invadat

prim-planul vieţii publice din România: *magnaţii fumului*. Zeci de trabuce au prins să se agite prin aerul patriei – din ceaţa adunată astfel a început să plouă cu miliarde. Bani din fum, căci trabucul era singura legătură cu capitalismul a acestor felurite soiuri de hoţi. Istoria economică a României ultimului deceniu va trebui să aducă în lumină acest aspect original: în capitalism, la noi s-a pus accentul pe agricultură, în socialism – pe industrie, iar în tranziţie – pe furt. *Principalul mijloc de producţie în aceşti ani a fost furtul*, diversificat prin zeci de metode.

Cum s-a născut domnul SOV? Cei mai mulţi nu pot vedea astăzi dincolo de FNI. De fapt, părinţii lui SOV sunt Petre Roman, Adrian Severin şi Nicolae Văcăroiu. În 1991, a fost lansată legea privatizării în prima ei formă. Ea comitea, în mod deliberat, o gravă eroare economică: proprietatea socialistă, colectivă, asupra mijloacelor de producţie era trecută pe bucăţi (de hârtie) în mod „echitabil" în proprietatea particulară, individuală, a cetăţenilor. Nu era nimic echitabil şi nici logic în asta: cine a avut proprietate în comun neseparabilă nu poate primi proprietate individuală. Fabricile trebuiau fie restituite proprietarilor, cu compensările corespunzătoare pentru investiţiile statului, fie vândute pe bani adevăraţi, rapid, prin licitaţie. Veniturile adunate astfel la bugetul statului, cheltuite apoi în folosul public, ar fi fost *singura formă corectă de redistribuire a*

proprietăţii comune de dinainte de 1989. Aşa-numitele certificate de acţionar n-au făcut decât să-i zăpăcească pe oameni de cap. Nu şi pe Vântu, care s-a mişcat în mare viteză, achiziţionând angro certificate la preţuri de nimic şi speculându-le apoi la sume fantastice. Cupoanele lui Văcăroiu n-au făcut decât să accentueze haosul, din care a profitat cine trebuie. *Nici un cetăţean cinstit din ţara asta nu a câştigat de pe urma certificatelor şi cupoanelor*, în schimb s-au umplut de bani SIF-urile, Vântu, funcţionarii FPS.

În întreaga lui activitate ulterioară, Vântu nu a acţionat de unul singur, ci sub egida „Vântu & Vârfuri politice”. Sigla CEC, cea care a permis anvergura înspăimântătoare a înşelătoriei FNI, a fost vândută escrocilor de ţărănistul fruntaş Camenco Petrovici. Prin trustul lui Vântu s-au perindat, plătiţi cu bani grei, Vlad Soare, fost viceguvernator BNR, Daniel Dăianu, fost ministru de Finanţe, Florin Georgescu, fost ministru de Finanţe. Povestea cu Nicolae Văcăroiu şi BID e cât se poate de cunoscută. BRS a fost înfiinţată de membri şi simpatizanţi PDSR. Teodor Mihăescu, cel care voia să cumpere 20% din „rentabila” BID cu banii SIF Muntenia şi care a „rătăcit” 600.000 $ din banii SIF-ului depuşi la BRS, era până mai ieri vicepreşedinte PSD, sector 5 Capitală. Iar la BRS a fost vicepreşedinte până anul trecut în vară dl Mucibabici, înalt funcţionar

al Băncii Naţionale ! De altfel, în tradiţionala impotenţă a supravegherii efectuate de BNR, a apărut cu ocazia scandalului BRS un element novator : dacă până acum BNR venea să constate că la banca X s-a furat tot ce era de furat, că depunătorii pot să-şi ia adio de la bani şi că BNR n-a ştiut nimic, acum *majoritatea potlogăriilor de la BRS s-au petrecut în regimul de supraveghere specială instituit de BNR la 1 iulie 2001* ! Ca şi cum n-ar fi fost de-ajuns, aceeaşi Bancă Naţională, în loc să-l dea pe mâna poliţiei pe supraveghetorul-şef numit de ea, care n-a făcut decât să asigure buna desfăşurare a delapidărilor, îl numeşte acum pe acest Ioan Hidan administrator special la BRS. Dl guvernator Mugur Isărescu o mai fi prin ţară ?

Metoda lui Vântu a fost simplă şi puternică : cum a pus ochii pe un personaj public de care avea nevoie, l-a îmbrăcat în purcoaie de bani şi în ditirambi cu privire la valoarea lui mondială. Mulţi dintre cei care au primit bani de la Vântu, inşi de notorietate, nu vor putea fi acuzaţi de vreo ilegalitate. Li s-a dat, au luat. Dl Ion Iliescu zice că nu are importanţă de unde au intrat 300 milioane la Fundaţia PDSR-ului. Nicolae Văcăroiu, de câte ori a fost întrebat în legătură cu contractul semnat pe 700.000 $ cu Vântu, n-a făcut decât să rânjească destins şi să afirme social-democrat că o maimuţă contabilă ca el valorează mai mult de 700.000 $. Toţi cei mânjiţi de Vântu, cică economişti, finanţişti, social-democraţi, declară

că li se pare firesc să primească sume enorme, conforme cu valoarea lor. Nici unul – economiști, finanțiști, social-democrați… – nu crede că ar fi trebuit să-și pună întrebarea : de unde are ăsta atâția bani, într-o economie care abia își trage sufletul, într-o țară mâncată pe jumătate de sărăcie, ca să mă plătească pe mine regește ? Nici unul – economiști, finanțiști, social-democrați… – nu-și pune întrebarea crucială pentru orice factor public de decizie și influență, într-o țară cu economie și politică sănătoase : *de unde vin banii* ?

Nu fabricile energofage, ci Vântu și nerușinații lui clienți politici reprezintă cea mai grea moștenire pe care ne-a lăsat-o Ceaușescu. Pentru ei, banii nu au miros. Pentru noi, ceilalți, banii miros a durere și disperare, a foame și boală, a moarte și umilință…

Vânătorul Năstase și vulturul Ciuvică

Aşa cum cititorii au putut constata, ziarul *Adevărul* nu a publicat aşa-zisul „raport" Armagedon II. Şi am şi explicat în ziar de ce : textul era o înşăilare de articole de presă, multe din *Adevărul*, plus o serie de afirmaţii neargumentate în vreun fel, totul conceput ca un atac la persoana Adrian Năstase sub semnul anonimatului. Prin urmare, prima reacţie publică a premierului ni s-a părut cea corectă : „Nu intenţionez să intru în dialog cu cineva care se ascunde sub anonimat şi, ca atare, nu poate fi tras la răspundere. [...] Consider că este important să evităm aceste capcane care ni se întind şi să ne vedem de drum". Asta se întâmpla miercuri. 48 de ore mai târziu, vineri, se declanşează o operaţiune care ar părea rutină zilnică într-o dictatură bananieră sud-americană sau africană, dar care în România candidată la NATO şi UE ţine încă de domeniul coşmarului şi al funambulescului. Un anume Ciuvică, băiat de prăvălie al lui Emil Constantinescu, este ridicat de miliţie de pe stradă

şi anchetat în legătură cu scrierea şi difuzarea „raportului” Armagedon II. În prealabil, poliţaii dăduseră năvală peste mama lui Ciuvică. E dibuit şi un răspândac al textului pe internet, e umflat şi ăsta. Un comunicat important pentru ţară al Parchetului General apreciază că această răspândire de „date false” reprezintă o ameninţare la adresa siguranţei naţionale şi a relaţiilor internaţionale ale României. Încă puţin şi se declară stare de asediu…

Ciuvica e o cioară mică, cu coadă de rândunică. Regimul Năstase (căci e tot mai limpede că asta ne e dieta de la o vreme încoace) a declanşat, prin intermediul doctorilor de la Interne, o operaţie de chirurgie genetică vizând transformarea acestei ciorele într-un vultur. Astfel, marele vânător Năstase poate să pună la ochi un uriaş puşcoci cu lunetă. În cine va trage, rămâne de văzut.

Prima explicaţie pentru această genială operaţiune este, fireşte, prostia în stadiu terminal. Ce-a făcut numitul Ciuvică, admiţând că el este autorul textului? *A făcut ceea ce fac sute de milioane de oameni de pe întreaga planetă: a scris şi expediat un text pe internet*. Netul e tărâmul libertăţii neîngrădite de expresie. Fiecare zice pe Net ce-i trece prin cap, de la înjurături, obsesii sexuale, preferinţe culinare, până la teorii ştiinţifice în premieră. Cine vrea să le ia de bune, le ia, cine nu, nu. Şefi de state sunt

bălăcăriţi înspăimântător pe reţea şi nu vine nici o poliţie să-i aresteze pe făptuitori. Gestul lui Ciuvică e mai puţin decât a scrie cu spray-ul pe un gard sau un zid „Năstase e hoţ ! ” şi a o lua la fugă – pe Net nu se murdăreşte domeniul public. Dacă tot vorbeşte Parchetul General de afectarea relaţiilor internaţionale ale României, îi pot asigura pe domnii procurori că imaginea creată în Occident de acţiunea Parchetului şi Internelor este aceea a miliţiei năpustindu-se pe cineva aşezat în faţa computerului personal şi dând cu bulanul şi în ins, şi în computer. În „Armagedon II” este transcris faptul că şcolarizarea copiilor familiei Năstase la Şcoala Americană Internaţională din Bucureşti costă 20.000 dolari pe an. Ăsta nu e un fals şi nu-i aparţine lui Ciuvică : informaţia respectivă a apărut în premieră şi exclusivitate în ziarul *Adevărul*, dl Năstase rămânând fără replică. Are de gând dl Năstase să pună bulanul şi pe *Adevărul* ?

Vorbeam despre prostie întrucât dl Năstase îşi dă cu respectivul bulan în genunchi cu o frenezie de necrezut. Potrivit propriei declaraţii publice, premierul „nu intră în dialog cu anonimii care nici măcar nu pot fi daţi în judecată pentru calomnie”. *Nu intră în dialog, da-i urmăreşte şi-i arestează* ! Curat anonim, da’ umflaţi-l ! Şi când – vinerea ! „Nu mai cred în arestările făcute vineri”, declara premierul şi preşedintele PSD

Adrian Năstase pe 23 aprilie 2001, în scandalul arestării fiului prefectului de Bihor…

Primii care încearcă să profite de această ocazie nesperată sunt ciuvicii, caţavencii şi ciumeţii lui Constantinescu, în cap cu însuşi Ciocul Mic. Produsul cel mai de seamă al *Alianţei Ciuvice* nu va pierde cu siguranţă prilejul să iasă din anonimatul unde trebuia lăsat să putrezească şi s-o facă pe apărătorul libertăţii şi democraţiei.

Care chiar sunt atacate. Ca gazetar bătrân, nu pot să nu observ o diferenţă. În 11 ani de când meseria m-a intersectat cu dl Ion Iliescu, am contabilizat nenumărate atacuri, injurii, calomnii, adevăruri şi neadevăruri teribile despre viaţa, familia şi faptele lui. Eu însumi am scris crunt despre preşedinte nu o dată. Suma articolelor apărute în presă, sub semnătură în clar, la adresa dlui Iliescu depăşeşte astronomic în gravitate molcomul şi anonimul Armagedon II. Şi totuşi, din înălţimea funcţiei prezidenţiale, Ion Iliescu se enerva, se răstea la gazetari, îi mai lua şi de guler, pe unul l-a şi făcut animal, *dar niciodată n-a pus miliţia pe cei care au zis ce nu-i convenea*. După abia un an de mandat ca premier, dl Năstase arestează anonimi care-l deranjează. Presupunând că nu e vorba despre prostie, ci despre o acţiune paranoică, dar atent premeditată, rezultă că în bătaia lungii carabine a dlui Năstase nu se află *lifuroii* opoziţiei, necredibili şi dacă încearcă să convingă o gloată de flămânzi să meargă la masă.

Cazul „Ciuvică la computer” devine un precedent ameninţător, expediat de camarila Năstase pe adresa celor care încă scriu cu pixul şi semnează, şi care îl incomodează cu adevărat pe noul mare cârmaci…

Dracula Gang

„Cred că trebuie să-ţi faci un concediu în România." Această replică, menită să stârnească râsul, e plasată în dialogurile dintr-un super-succes cinematografic vrăjitoresc : *Harry Potter şi piatra filozofală*. După *Balul vampirilor*, al lui Roman Polanski, sau *Twin Peaks*, al lui David Lynch, România apare din nou ca un tărâm emblematic pentru ironia negru-absurdă în ficţiunea occidentală contemporană – *weird* este cuvântul englezesc cel mai potrivit, intersecţie între fantomatic şi caraghios. Există deci, ca potenţial turistic, un orizont de aşteptare al străinului cu bani de cheltuit pentru ciudăţeniile dătătoare de fiori, de râs şi groază, pe care le-ar putea întâlni în România – în cap, fireşte, cu Dracula. Problema e că turistul vine aici *nu cu o imagine românească a lui Dracula* – aşa ceva nici nu există, Vlad Ţepeş (*the Impaler*) neoferind nici pe departe spectaculozitatea necesară –, ci cu una desenată de o filmografie occidentală abundentă, mai mult, mai puţin sau deloc bazată pe romanul lui Bram Stoker. Prin

urmare, principalul său punct de interes va fi să întâlnească în România *originarul* şi *originalul* acestui mit. *Genuine, true, real* reprezintă o marfă din ce în ce mai căutată într-un Occident plin de artefacte supertehnologizate. E evident că sloganul publicitar cel mai potrivit pentru aşa ceva ar fi : „Duceţi-vă să vedeţi *adevăratul* ţinut al lui Dracula”.

Deci nu mă deranjează neapărat, aşa cum crede dl ministru Agathon, promovarea în forţă a mitului Dracula pe aceste meleaguri. Mi se pare însă din start şi fundamental greşită direcţia de acţiune : construirea unui imens superkitsch Dracula de plastic în inima Transilvaniei. Ceea ce îl poate interesa pe străin este *Transilvania medievală autentică* ; vata de zahăr roşie ca sângele, tricourile cu Dracula, colţii de plastic şi creierul servit la masă fiind suveniruri pe care le poate găsi şi pe lângă un „castel Dracula” construit în Japonia sau Honolulu. În vreme ce dl ministru Agathon şi primul-ministru Năstase încearcă să ne convingă cu orice preţ să ne băgăm banii într-o gigantică butaforie, zeci de palate şi conace din Transilvania zac în paragină. Pentru refacerea totală a superbului castel renascentist-baroc din Bonţida mai sunt necesare zeci de miliarde. Conacul renascentist Dejardine din Aghireşu, datând din 1572, e groapa de gunoi a satului. Castelul din Moldoveneşti sau cel din Răscruci, construit de principele Banffy, sunt

ziduri oarbe năpădite de buruieni. Ca şi cel de la Cisteriul de Mureş. Castelul de la Săvădisla e spital TBC. Dl Agathon vrea camere de tortură prin jupuire, fierbere, prăjire, făcute proaspăt din polistiren şi gips, în vreme ce Casa Călăului din Cluj zace nerenovată. Oricare dintre aceste edificii istorice poate fi reparat, decretat Castelul lui Dracula şi înconjurat cu industria de gablonţuri corespunzătoare, dacă se ţine cu tot dinadinsul. *Eu cred însă că ţinta atractivă pentru turistul străin ar fi Dracula Land, şi nu Dracula Parc*. Este suficient ca Transilvania istorică să fie cât de cât îngrijită, să se creeze o reţea de drumuri şi comunicaţii ca lumea, hoteluri de calitate, *entertainment* profesionist, totul sub marca „Ţara lui Dracula", şi turiştii chiar vor veni. Asta e valabil, şi fără Dracula, pentru toată România, al cărei potenţial turistic uriaş faţă de monotona Ungarie ne face ridicoli prin comparaţie cu vecinii noştri maghiari, care scot din turismul promovat cu cap mult mai mult decât noi. Mi se pare evident că profitabilă nu poate fi decât *o reţea turistică*, fie şi sub semnul lui Dracula, nu o uriaşă şi izolată gogoaşă sintetică, crescută într-o ţară altfel la pământ.

Nu ţin cu tot dinadinsul să-l acuz pe dl ministru Agathon de intenţii frauduloase. Doar că, pentru a ne scoate banii din buzunar în sprijinul unei idei greşite, utilă doar în vederea obţinerii unei ipotetice glorii aducătoare de capital politic pentru sine

şi pentru premierul Năstase, recurge la falsificarea frauduloasă a realităţii. După ce *Adevărul* a publicat amarul şi logicul articol despre utopia Dracula Parc al distinsei ziariste britanice Jessica Douglas Home, dlui ministru parcă i s-a dat cu terebentină. A lăsat-o mai uşor cu SIF-urile, de unde spera să stoarcă nişte bani, dar a anunţat triumfător că celebra companie austriacă Explore Erlebnis Produktionen va finanţa, construi şi administra castelul contelui Dracula în Dracula Parc. Condiţiile contractului nu poate să ni le spună, *că e secrete*. Cert era că la aceşti minunaţi austrieci *keine* parale, pe româneşte *canci*, urmează să adune şi ei niscai euro cu căciula de pe unde s-o putea, cică în şase luni. Acest contract, preciza dl ministru, „reprezintă răspunsul adresat contestatarilor proiectului Dracula”. Nici că se putea zicere mai prostească. Păi, asta e misiunea unui ministru, să încheie contracte ca să dea cu sâc contestatarilor? Ce treabă are un om din Executiv cu contestatarii de orice fel? În fişa postului dlui Agathon figurează promovarea turismului românesc, nu darea peste nas sau închiderea gurii nu ştiu cui.

Cât de celebră este aşa-zisa Explore s-a văzut în ziarul nostru de ieri, unde reporterii *Adevărului* au dat jos prompt pantalonii sereleului de gang vienez, dotat cu „specialişti în emoţii”, inexistent pe *site*-ul oficial al Camerei Economice din Austria şi în *Pagini Aurii*. Capital social cică vreo 30.000

de dolari, două copiatoare, trei calculatoare şi o bucătărie la care se urcă pe scări, căci imobilul din Mariahilfestrasse, *Eingang* chiar printr-un gang, n-are lift. Aşa ceva găseşti din belşug prin blocurile din Bucureşti, nu era nevoie să se deranjeze dl Agathon până la Viena. După ce dl premier Năstase s-a mai potolit, dl Agathon consideră că e rândul său să ia presa românească şi populaţia adultă a acestei ţări drept adunături de pitecantropi…

Proiectul Dracula Parc reprezintă totuşi o premieră : plătim ca să ne batem joc de noi înşine în propria noastră ţară. Mulţi români ne-am revoltat când, într-un manual de istorie pentru liceu, Vlad Ţepeş a fost redus la stupiditatea roşie a occidentalului Dracula ; proiectul guvernului Năstase nu face decât să mute această batjocură din manual pe pământul României, în modul cel mai păgubos şi fără ca nimeni din Occidentul globalizant şi strivitor de tradiţii naţionale să ne-o ceară.

Eminescu şi nituitoarea

Am primit de la dl Ion Cristoiu un plic cu documente din Justiţie privind procesul său cu dna Gabriela Adameşteanu, precum şi un text semnat de d-sa în care constată slaba solidaritate jurnalistică în cazul său. Luându-l ca pe un reproş legat de faptul că nu am exprimat încă vreo opinie cu privire la scoaterea casei d-sale la mezat, o fac în rândurile ce urmează.

Condamnarea dlui Cristoiu la plata a 400 milioane lei pentru suferinţele morale pe care i le-a provocat d-nei Adameşteanu prin textul său „O doamnă căreia i-aş putea spune : fă ! ” este excesivă. În ce mă priveşte, consider că reacţia unei persoane publice faţă de *insultă* trebuie să fie diferenţiată de cea pe care o reclamă *calomnia*. Dacă cineva afirmă despre subsemnatul că a împins o bătrână în faţa tramvaiului, că a luat şpagă sau că a furat dintr-un magazin, atunci ne judecăm până în pânzele albe la tribunal. Inventării de *fapte*, cu subiect şi predicat, care, dacă ar fi adevărate, ar trezi oprobriul public, trebuie să i se răspundă cu sancţiuni oricât de dure. Dl Cristoiu nu a făcut aşa ceva în articolul

său. Acolo apar fraze care pot fi calificate drept insulte, dar nu calomnii. Dacă despre mine s-ar spune că nu aş trezi interes sexual nici măcar unei nimfomane care a stat doi ani în puşcărie, n-aş avea nimic de comentat. La fel, dacă cineva mă califică public drept chelios, hidos, cretin, jigodie. Atâta vreme cât accepţi statutul de persoană publică, trebuie să-ţi asumi riscul insultelor. Şi-apoi, oamenii pot decide, pentru că te au în faţa ochilor, ca material probatoriu viu, dacă sunt sau nu de acord cu invectivele respective. Deci dna Adameşteanu cred că putea trece peste exprimări ca „Distinsa doamnă, ajunsă la o înfăţişare când nu mai interesează, ca femeie, nici măcar pe marinarii stătuţi câteva luni departe de ţărm…” sau „… o neica nimeni în plan cultural, merită s-o tratez ca pe o doamnă căreia i-aş putea spune : fă ! ”. Dacă totuşi s-a adresat Justiţiei, cred că pedeapsa de luat în considerare pentru Ion Cristoiu – o spun ca jurnalist condamnat penal pentru insultarea unui ministru de Interne – era amenda penală, care poate merge până la 15 milioane lei, şi obligarea la publicarea sentinţei în câteva cotidiene de mare tiraj. 400 milioane lei daune morale, în civil, e ceva ce aruncă Justiţia în zona relei-voinţe şi pe scriitoarea Gabriela Adameşteanu în indecenţă şi penibil. Cât priveşte transformarea dlui Cristoiu într-un Rafo Oneşti al gazetăriei româneşti, prin cererea sa de eşalonare a plăţii sumei în cauză, plonjăm de-acum în grotesc.

Acestea fiind zise, nu pot să nu spun şi că dl Cristoiu se face, totuşi, vinovat de calomnie. Când afirmă, în mod repetat, în apărarea sa, că textul în cauză e un pamflet, că e literatură, şi pronunţă numele lui Eminescu, Caragiale, Arghezi, dl Cristoiu calomniază grav pamfletul, literatura şi pe numiţii Eminescu M., Caragiale I.L. şi Arghezi T. Ca să-i spui unei femei : fă ! şi că n-o vor nici marinarii stătuţi, nu e nevoie de un gazetar, cu atât mai puţin de un scriitor – e suficient un client de bodegă. Metaforele aşa-zis pamfletare ale dlui Cristoiu sunt căznite, ilogice, lipsite de orice valenţă literară şi, prin aceasta, triviale. De pildă : „Directoare de revistă pe care o citeşte doar şunca în care o împachetează producătorii din piaţă”, scrie dl Cristoiu despre dna Adameşteanu. Un raţionament simplu, pe care gazetarul Cristoiu îl poate verifica ducându-se la piaţă, arată că produsele alimentare se împachetează în cotidienele de mare tiraj, tipărite în zeci şi sute de mii de exemplare, care, o dată citite, furnizează hârtia necesară producătorilor din piaţă. Nu în revista *22*, cu tirajul ei sub 10.000 exemplare, pe care o poţi întâlni învelind şunca doar, eventual, la pacheţelul de dimineaţă cu care se duc membrii GDS la serviciu. Şi care – altă „metaforă” aiurea – nu e „citită” doar de şuncă, ci de un grup de cititori minuscul, dar fidel.

Mai la vale, „pamfletarul” Ion Cristoiu i-o mai zice el o dată, „tare”, dnei Adameşteanu :

„…n-atinge în planul talentului publicistic nici nivelul unei nituitoare”. Numai că în acest fel ofensează în primul rând nituitoarea, nu scriitoarea. Şi eu cred că gazetăria practicată de dna G.A. este nulă. Dar a fi nituitoare înseamnă a munci cinstit, bătând nituri. Este absurd şi jignitor să iei ca referinţă dispreţuitoare pentru talentul publicistic o nituitoare (sau o bobinatoare, sau o filatoare, sau o sudoriţă), care poate fi foarte pricepută la bătut nituri şi nu e nici o ruşine că nu ştie să scrie „literar”, ca dl Cristoiu. În plus, posibilitatea ca respectiva nituitoare să aibă un talent gazetăresc încă nedescoperit nu poate fi exclusă din start – cunosc un fost buldozerist care se numără printre cei mai buni gazetari din presa română de azi. Deci, încă o dată, oiştea dlui Cristoiu nu nimereşte nici măcar gardul.

Şi mai e ceva, destul de jalnic : dl Cristoiu e foarte vioi la mitocănii adresate, totuşi, unei femei, mai în vârstă decât el, care se exprimă fără talent, dar urban – despre mine, de pildă, dna Adameşteanu a scris că trebuie să fiu de îndată „asanat”. Dl Cristoiu nu insultă un mafiot, o gorilă politică, un potentat. Insultă, curajos, o femeie de la o gazetă. Care femeie cică l-ar fi „atacat”. Cum lesne se poate constata, Ion Cristoiu a fost insultat, batjocorit, făcut în toate felurile de C.V. Tudor de-a lungul vremii în *România mare*. Drept răspuns, giganticul pamfletar Cristoiu nu-l atinge nici cu o floare pe patronul său spiritual

C.V. Tudor, dimpotrivă, îi închină nişte compuneri de încurajare scrise foarte curăţel…

P.S. Dacă dl Cristoiu ajunge în stradă, sunt gata să-l găzduiesc în vila pe care C.V. Tudor scrie de ani de zile că o am la Breaza.

Somodiva

Mehedinţeancă de lângă Dunăre, felul de a vorbi al bunicii mele era împănat cu sârbisme. Am venit la Bucureşti, să cresc *boracu* lu' fie-mea. Boracul eram eu – mult mai târziu aveam să aflu că „borac" înseamnă războinic, dar şi bandit în sârbă. *Ibenti* mamii tăle sau *răzdania* ta, aşa înjura bunica şi orice sârb recunoaşte aceste invective.

Poţi să sapi în cuvinte ca într-un sit arheologic. Prin nordul Ardealului, la ceas se zice *cheleretă*. Aşa cum ruşii, ajunşi la Paris după înfrângerea împăratului, au lăsat în urmă cuvântul bistro, de la bâstre : repede, adică să le dea repede ceva de băut, soldaţii lui Napoleon, trecând spre Rusia, lăsaseră românilor din nord chelereta, amintirea lui „Quel heure est-il ? ". Uneori, nici nu e nevoie să mergi atât de adânc în timp : *geamblac* – aşa numesc petroliştii balconul circular cu parmalâc situat la circa o treime de vârf şi două treimi de bază pe o sondă. Acolo poate să stea un om. Între cele două războaie, omul se va fi numit Jim Black, vreunul din yankeii de la societatea Româno-Americană ajunşi pe Valea Prahovei.

Dar nimeni, niciodată, n-a putut să-mi identifice originea numelui pe care îl folosea bunica mea pentru moarte. Ea spunea *somodiva*. Umblă pe la poartă *somodiva* după mine, Cristinele. Bunica mea, Ioana, era o ţărancă sănătoasă, care n-a ieşit niciodată din România cât a trăit – după aceea nu ştiu, mai există ţară după moarte, sau Chicago e totuna cu Bucureştiul ? – şi n-ar fi scornit niciodată nimic. Cine i-a pus în minte cândva cuvântul acesta cu rezonanţă himalaică, indo-tibetană, cel mai greu de uitat dintre toate numele morţii pe care le-am auzit vreodată – *somodiva* ?

Fântâna Sufletului Stins

În templul operei lui Kurosawa se aud şi chicoteli. Neaşteptate pentru cei care nu văzuseră decât sfâşietorul *Ikiru* (*A trăi*) sau crepuscularul, sensibil până la durere, *Dodes Kaden*. Adevărate hohote de râs se umflă în *Sanjuro*, înăbuşite cu mâna la gură, mute, nu înregistrate pe banda sonoră, şi declanşate cu o încăpăţânare deprimantă, cum se face în sitcomurile de azi. Sanjuro, samuraiul şleampăt şi isteţ ca dracul, îi ridiculizează constant şi pedagogic pe cei 9 samurăiaşi agitaţi, le taie mereu avântul spre prostie. Dar vine şi rândul lui să fie pus la punct de bătrâna şi delicata doamnă : „Eşti o sabie goală, fără teacă, scânteind în lumină, dar cele mai bune săbii sunt cele care rămân în teacă". În final însă, Muroto şi Sanjuro, cele două „săbii goale", obişnuite să se scalde în sânge, trebuie să se înfrunte şi atunci piere orice umbră de surâs. Una dintre cele mai încărcate tăceri din istoria cinematografului – nici un pic de aroganţă sau fanfaronadă, fiecare dintre cei doi e conştient de forţa celuilalt, ştie că poate ucide şi

poate fi ucis pe loc, luptă cu liniştea morţii întipărită pe chip. Sanjuro şi Muroto sunt la un metru distanţă unul de celălalt. Nu se mai depărtează pentru ritualul luptei complete. Va fi doar o singură lovitură, mai iute şi mai fină decât aripa libelulei despicând aerul. Când am văzut prima dată filmul, în copilărie, la cinema Moşilor, nu mi-a rămas pe retină decât o străfulgerare urmată de arteziana de sânge ţâşnind din pieptul lui Muroto şi mutrele îngrozite ale samurăiaşilor. Nici acum n-aş putea vedea mai mult dacă n-ar fi tehnologia. Digitalizată şi derulată fotogramă cu fotogramă pe computer, bătrâna secvenţă pe celuloid dezvăluie o adevărată capodoperă de artă cinetică.

Muroto este cel care vrea cu tot dinadinsul lupta pe viaţă şi pe moarte. Sanjuro îi propune mai întâi s-o lase baltă. Nu ţine neapărat să moară, nici să ucidă. Acest cadru psihologic face previzibil faptul că Muroto va mişca el cel dintâi. Ambii luptători sunt dreptaci şi poartă săbiile pe şoldul stâng. Muroto alege soluţia cea mai la îndemână : va trage sabia cu dreapta, prelungind mişcarea de smucire din teacă într-o lovitură despicantă longitudinală, întărită de apucarea mânerului şi cu cealaltă mână. Este o lovitură celebră în tehnica samurailor, care spintecă adversarul de la claviculă până la sex. Dacă încearcă să răspundă la fel, Sanjuro nu poate spera decât să-l rănească sau, recuperând printr-o viteză

de execuţie fenomenală fracţiunea de secundă pierdută la început, să-l ucidă simetric pe Muroto. El însuşi însă n-are nici o şansă să scape cu viaţă. Şi atunci Sanjuro cedează deliberat primul tempo. Când degetele dreptei lui Muroto ating mânerul, Sanjuro se apleacă înspre stânga. Trage sabia din teacă nu cu dreapta – de aici începe geniul – *ci cu mâna stângă* ; fireşte, nu poate s-o apuce decât aşa cum se ţine cuţitul în pumn cu vârful în jos. Mişcarea mâinii sale stângi este înainte şi spre stânga, mai directă şi mai scurtă decât dacă ar fi folosit dreapta ; acum Sanjuro recâştigă tempoul cedat. La capătul acestei mişcări, partea terminală a lamei ajunge la o palmă-două de subţioara descoperită de Muroto prin tragerea sabiei cu dreapta. De aici încolo, stânga lui Sanjuro nu mai poate face mare lucru, nemaiavând nici pârghie şi nici cursă ca să continue mişcarea cu destulă forţă. Intervine însă mâna dreaptă – arma samuraiului, Katana, e sabie, nu spadă, adică e ascuţită numai pe o parte. Dreapta lui Sanjuro se înfige în lamă, pe partea neascuţită, cam la 30 cm de vârf, din cei 70 cm câţi măsoară Katana. Mişcarea continuă cu o fandare adâncă ; ţinută cu stânga de mâner şi împinsă cu dreapta în lamă, sabia lui Sanjuro despică jumătatea dreaptă a pieptului lui Muroto, înainte ca sabia acestuia să coboare îndeajuns. Artera pulmonară şi vena cavă superioară, secţionate, aruncă sângele la mai mult de un metru –

Fântâna Sufletului Stins. Chipul lui Sanjuro, supravieţuitorul, e tot atât de departe de clocotul vieţii ca şi masca împietrită a celui ucis.

Computerul mai poate face ceva : poate să-l şteargă pe Muroto, să-l şteargă şi pe Sanjuro şi să lase doar cele două săbii goale plutind deasupra ierbii mângâiate de vânt, într-un balet letal fără oameni, atât de potrivit zilei de azi.

Aurul copiilor dresaţi

În vreme ce lotul naţional de politicieni se plimbă în disperare prin Europa, încercând să dea impresia că iau şi ţara cu ei, România iese din Europa. Mai rău, nu mai vrea şi nu mai poate să intre. O Românie copil, incapabilă de făţărnicie, ţipă refuzând să fie dusă în cuşcă pentru a fi arătată Europei ca un animal de circ. Cu 27 de ani în urmă, la Campionatele Europene de la Skien (Norvegia), România începea în gimnastica feminină ameţitoarea cruciadă a copiilor care vor cuceri planeta. O fetişoară de 13 ani şi ceva, Nadia, câştiga 4 medalii de aur şi una de argint, lăsând cu gura căscată lumea adulţilor. De atunci n-a fost campionat european, mondial sau Olimpiadă de la care copilele României să nu plece cu aur şi argint, dând politicienilor aflaţi la putere prilejul să pozeze în mamoşi de medalii. Până când, în acest martie secetos al lui 2002, echipa României, în frunte cu superstarul Andreea Răducan, a ajuns să nu se înscrie la Europenele de la Patras (Grecia), pentru că sportivele nu

mai vor şi nu mai pot să se supună programului de pregătire. Cu o lună în urmă, Andreea se întorsese pur şi simplu din uşa sălii de antrenament…

Marele antrenor Octavian Belu spune că „aceşti copii nu au discernământul necesar pentru gestionarea problemei performanţei”. Aşa o fi, dar alta mi se pare problema, pe care mă mir că nu o formulează dl Belu : *e normal, e firesc, e omenesc să le ceri unor copii să aibă discernământ în materie de mare performanţă* ?

De atâţia ani suntem ultimii în clasamentul cursei spre Europa – cu victoriile unor copii chinuiţi ne răzbunăm frustrarea. Occidentului, care ne spune mereu că suntem slabi, necompetitivi economic, îi trimitem material uman fabricat în eprubeta infernală de la Deva ca să-i facem în ciudă. Dar cu ce preţ se face o campioană-fetiţă ?

În majoritatea cazurilor, e vorba despre copii de oameni săraci şi fără multă carte. Mama Nadiei Comăneci, femeie de serviciu, a rămas o emblemă perpetuată până azi. Când vine antrenorul şi ia în grijă o gură de hrănit, oferind şi perspectiva câştigării unor sume la care bieţii oameni nici nu visează, fireşte că părinţii sunt fericiţi. Nişte părinţi mai înstăriţi şi mai instruiţi nu şi-ar arunca fata în malaxor. 11 luni pe an, o gimnastă-copil trăieşte ca într-un lagăr : nici o mişcare nesupravegheată, mâncare calculată la gram, antrenamente şi iar antrenamente, de multe ori în frig,

pe aparate rablagite, care o solicită până la refuz. În aceşti ani, copilul suferă deformări fizice şi psihice de care nu va mai scăpa tot restul vieţii : încetinirea, chiar stoparea creşterii, tulburări de ciclu menstrual, tasări de vertebre, leziuni ireversibile ale coloanei şi membrelor, grave carenţe în pregătirea şcolară, gândire nedezvoltată, o mentalitate de executant docil, dacă nu de sclav. Toată „cariera" sportivă i se consumă până la 18-19 ani, vârstă la care, în alte sporturi, ea abia începe. Acest program diabolic lasă societăţii un soi de handicapate, de „monştri" la 20 de ani, care ce vor face de-acum încolo cu viaţa lor ?

Eu, unul, nu mai pot de multă vreme să mă bucur deplin sau să admir performanţele gimnasticii *copiline* româneşti, că feminine nu se poate numi. Gimnastică feminină făceau pe vremuri Vera Ceaslavska sau Ludmila Turişceva : acelea n-au luat niciodată 10.00, nu erau capabile de performanţe extraterestre, dar erau femei în toată puterea cuvântului, când făceau un exerciţiu frumos sau când cădeau, le citeai pe chip bucuria sau amarul deplin conştiente ; mature emoţional, îmi transmiteau şi mie, spectator, vibraţia extraordinară a trăirii sportive. Şi, de fapt, ultima raţiune a sportului nu este spectatorul ? Dincolo de note, zecimale, metri, sutimi de secundă, puncte, ceea ce rămâne nu sunt chipurile, gesturile sportivilor,

trăirile lor imprimate în creierul spectatorilor? Are sens sportul de performanţă numai cu arbitri şi computere, fără spectatori? Nu cred. Iar eu, spectator, mă uit acum la chipurile crude, nelăsate să se coacă, să îşi închege expresivitatea, la jumătăţile de zâmbet mecanic pentru public ale piticuţelor noastre dresate, funcţionând ca nişte periferice vii ale tabelelor electronice de punctaj, şi sentimentul care mă năpădeşte este mila…

Genul ăsta de sport, cu comandă politică de a câştiga cu orice preţ, întemeiat pe chin şi mizerie omenească, este apanajul Rusiei, României şi Chinei, marile puteri în gimnastica feminină şi foste dictaturi comuniste dintre cele mai atroce. Acestui „sport" i-a spus „Ajunge!" Andreea Răducan. În lungul şir de performere cu care ne mândrim din 1975 şi până azi, Andreea face o figură aparte. Această fată are o maturitate, limpezime de gândire şi prezenţă de spirit extraordinare, pe care le-a probat cu brio începând cu teribilul meci cu Comitetul Olimpic Internaţional pe care i l-a aranjat felcerul imbecil Oană. Ea nu mai vrea să fie o roboţică producătoare de medalii, vrea să trăiască altfel, ca o fată frumoasă şi deşteaptă ce este…

Eu aş zice s-o lăsaţi în pace, domnule Belu. Nouă, adulţilor, ne lipseşte discernământul pe care Andreea îl are din plin. Dacă vrem să intrăm cu adevărat în Europa şi în lume, nu cred că mai

avem nevoie de medalii de aur obţinute schilodindu-ne fetele cum fac ţiganii cu copiii, ca să-i pună la cerşit, şi trimiţându-le să ne aducă recunoaşterea pe care noi, românii maturi, o cerşim din poartă în poartă…

Ora învăţământului politic

Cu prilejul instalării unei linii de computere la „Sf. Sava”, fostul elev al liceului, Adrian Năstase, a vorbit cu mult elan despre necesitatea introducerii tehnologiei informatice în şcoli. Mi-am îngăduit să-i atrag atenţia dlui prim-ministru că, dincolo de utilitatea sa deosebită în asimilarea de cunoştinţe şi antrenarea gândirii, computerul influenţează intim structura umană : e greu de crezut că elevul care îl foloseşte, dialogând prin internet cu oameni din toate colţurile lumii, familiarizându-se cu alte limbi şi limbaje, necunoscând frontiere în calea minţii şi a sufletului, va ajunge vreodată xenofob, rasist sau naţionalist şovin. Ura se naşte de cele mai multe ori din izolare şi ignoranţă. Am mai zis şi că mintea utilizatorului de computer este îndreptată de la bun început pe calea rigorii, a raţionalismului, a gândirii bazate pe principii, ceea ce dă speranţe cu privire la împuţinarea demagogilor buimaci printre politicienii români ai viitorului. Dl premier a aprobat fără rezerve şi a întărit toate acestea.

Pentru ca miercuri dimineaţă sute de elevi români de la liceul româno-maghiar „Bolyai Farkas” din Târgu-Mureş să fie nevoiţi să recurgă la manifestaţii cu steaguri naţionale, ca să nu fie strămutaţi cu forţa la liceele „Papiu Ilarian” şi „Unirea”, în locul elevilor maghiari aduşi la „Bolyai Farkaş”. Nu există nici o justificare şcolară pentru această acţiune segregaţionistă : unicul motiv este, la dorinţa UDMR, crearea de licee „pure etnic”, să nu se mai amestece adolescenţii unguri cu cei români şi viceversa. Cine a dat acest ordin de tip „bosniac” ? Partidul de guvernământ, condus de progresistul, liber-schimbistul, computeristul, futuristul domn Năstase, care spunea că „trebuie să deschidem ferestrele calculatoarelor pentru toţi elevii” – şi să le închidem în nas uşile şcolii lor, domnule prim-ministru ? Nici un responsabil pesedist nu a catadicsit să-i întrebe pe elevii români şi maghiari de la liceele în cauză dacă vor sau nu să se mute. Marele partid i-a tratat pe tineri ca pe o adunătură de deportaţi. Unde e grija faţă de copii şi tineri, pe care o afişează pesediştii în tot momentul ? N-a contat decât trocul politic PSD-UDMR, semnat la Bucureşti la începutul anului de dnii Năstase şi Markó Béla şi consfinţit la nivel local. Din bezna nătângiei sale, Natea, prefectul Târgu-Mureşului, anunţă că el aplică „legea” (adică protocolul PD-UDMR). Şi dacă, ferească Dumnezeu, mai avem un Târgu-Mureş ’90, unde se ascunde dl Natea ?

Şi care „lege”? Potrivit Legii învăţământului, art. 11-(1), *„Învăţământul nu se subordonează scopurilor şi doctrinelor promovate de partide*”. Cine dă dreptul PSD şi UDMR să-şi bage aranjamentele de partid în şcoli?

Dl prefect Ovidiu Natea nu este singurul demagog buimac care, şi dacă doarme cu capul pe computer, nu va ajunge vreodată la raţiunea bazată pe principii. Însuşi ministrul Educaţiei Naţionale, dna Ecaterina Andronescu, o scaldă în modul cel mai didactic: mai întâi declară că a fost de acord cu operaţiunea de strămutare dictată de PSD, fapt confirmat şi de dl Markó Béla, apoi, câteva ore mai târziu, spune: „Nu este în interesul învăţământului românesc această măsură”. Probabil auzise vântul cum bate dinspre Cotroceni: joi, la Miercurea-Ciuc, preşedintele Iliescu a declarat că nu înţelege „de ce trebuie să se treacă la epurare etnică”. Strivită între Iliescu şi Năstase, ieri, la prânz, dna ministru se refugia în penibil, bântuită probabil de dorinţa să-şi poată retrage complet capul între umeri, ca broasca ţestoasă: „E o problemă a comunităţii locale. MEC încurajează descentralizarea învăţământului preuniversitar”. În loc să procedeze ca o profesoară şi să bage în ochii partidului art. 11-(1) al Legii învăţământului, dna ministru se leapădă şi de prevederile aceleiaşi legi potrivit cărora numai MEC are dreptul să decidă în legătură cu profilul, specializările şi

cifrele de şcolarizare din învăţământul liceal. Să se descurce comunitatea locală cum o şti.

La Slobozia în schimb, oraş situat tot în România, dna Andronescu îşi înalţă ochelarii şi redevine ministreasă. D-sa hotărăşte, pe baza indicaţiei preţioase a şefului de partid, dl Năstase, cu privire la înfiinţarea câte unei universităţi în fiecare capitală de judeţ, să se facă cel puţin un colegiu, o filială de Universitate la Slobozia, „pentru a mai ridica puţin nivelul oraşului". Adică are Slobozia de toate, apă caldă, curent ieftin, drumuri ca-n palmă, spitale, şcoli primare, şi obsesia slobozenilor e să nu „rămână fără coledzi", când în România sunt 56 de universităţi de stat legale, 8 particulare acreditate şi 50 autorizate provizoriu. Din nou, partidul strânge legea de gât : ce dacă înfiinţarea unei universităţi e permisă doar prin proiect de lege, nu prin decizie ministerială, ce dacă o filială de universitate poate lua naştere doar prin decizia Senatului respectivei Universităţi ? Dna ministru a prevăzut şi numărul de locuri la Universitatea Slobozia, nu mai mult de 25, încălcând cu picioare vesele şi autonomia universitară cu privire la cifrele de şcolarizare. Ce păcat că dna profesoară Andronescu nu are unde să predea nişte învăţământ politic…

Căci asta face acum partidul de guvernământ, bazându-se pe experienţa înaintaşilor : dacă nu mai poate să bage ore de învăţământ politic, bagă politica în şcoală.

Le Pen – un semnal mai grav decât 11 septembrie

Răsturnarea şi împrăştierea regimului taliban de către americani i-a făcut pe o seamă de politologi occidentali să afirme că teoria ciocnirii civilizaţiilor e un fâs. Adică i-a venit rândul şi lui Samuel Huntington să fie aruncat la coş. Solidarizarea cu Osama bin Laden şi mollahul Omar sub lozinca : „Musulmani din toate ţările, uniţi-vă ! ” nu s-a produs. Statele islamice au preferat să-şi conserve relaţiile economice şi financiare cu SUA, lăsându-i pe fraţii talibani în plata lui Alah. Modelul de societate occidental (de fapt american) şi-a demonstrat din nou superioritatea asupra întregii lumi, au spus, cu vie satisfacţie şi justificată mândrie, aceiaşi politologi, aşa cum spuseseră şi după „victoria” NATO din Kosovo.

Cât de fals şi costisitor este acest triumfalism a demonstrat-o rezultatul năucitor al extremistului Jean Marie Le Pen în turul întâi al prezidenţialelor din Franţa. După Austria şi Italia, însuşi liderul simbolic al Uniunii Europene, marea

Franţă, intră în convulsii radicale de dreapta. Peste 4 milioane de francezi au votat un program simplu şi dărâmător : refuzul de a accepta „noua ordine mondială” impusă de SUA, ieşirea Franţei din UE şi din zona euro, sfârşitul toleranţei faţă de minorităţile rasiale, respingerea mondializării, primatul Naţiunii. Fireşte că absenteismul sau nemulţumirea francezilor faţă de creşterea criminalităţii, cauzată în special de imigranţi, au o contribuţie la acest rezultat şoc. *Dar a nu vedea că, în esenţă, este vorba despre un protest împotriva noii „bolşevizări” a lumii în stil american ar fi o gravă dovadă de orbire a Westului*. Cercurile conducătoare ale Occidentului s-au obişnuit să impună prin forţă unor ţări amărâte, ca Iugoslavia, codul eticii şi echităţii capitaliste – *political correctness*. În Israel nu se mai duce nici măcar muncă de lămurire, palestinienii sunt raşi de pe faţa pământului sub privirea blajin-neputincioasă a New York-ului – capitala Israelului, după Golda Meir. *Westicii nu s-au aşteptat însă ca o linie Huntington să treacă nu prin Kosovo sau Orientul Apropiat, ci chiar prin inima Occidentului*. În România, care zgreapţănă la poarta NATO, e posibil ca Washington-ul să determine înlăturarea statuilor lui Ion Antonescu, dar ce mai poate să facă atunci când milioane de francezi votează pentru un „frate” politic al mareşalului, căci asta este Jean Marie Le Pen ? La Seattle, la Praga sau la Genova, marile puteri au pus soldaţii

pe demonstranţii antiglobalism, acum însă nu le-ar rămâne decât să ia la bastoane democraţia…

Unul dintre punctele forte ale *corectitudinii politice* este vânarea antisemitismului şi acolo unde nu există. Acum, ies în stradă francezi ca să strige că le e ruşine că sunt francezi după ce a ieşit din urne Le Pen, dar când, cu 10 ani în urmă, în parlamentul Franţei s-a aprobat o lege care îi condamnă penal pe cei ce pun la îndoială cel mai mic detaliu în legătură cu Holocaustul, exterminarea evreilor în al doilea război mondial, nu ştiu să fi ieşit cineva în stradă. Deci un întreg segment de istorie a fost scos de sub semnul investigaţiei raţionale, specific acestei ştiinţe, mai ales în ţara lui Descartes, şi pus, în pragul mileniului III, sub cel al lozincii : „Crede şi nu cerceta" ; un bătrân eseist, Roger Garandy, a fost condamnat pentru că se încăpăţâna să nu accepte lozinca de mai sus, şi acum se miră Franţa raţională cât a putut să urce antisemitul Le Pen…

Nu altul e mecanismul în cazul arabo-africanilor care umplu Franţa. Grija enervantă faţă de statutul minorităţilor a dus la o tiranie a acestora asupra unei majorităţi albe exasperate.

Nu cred că prea mulţi dintre cei care l-au votat pe Le Pen sunt cu adevărat antisemiţi, xenofobi, antiamericani, anti-UE. Nu sunt încă. La fel ca în cazul Vadim – România 2000, este vorba despre *un vot de protest* al europenilor

care ţin cel mai mult la ideile de Naţiune şi identitate culturală – francezii. Ei au simţit un adevăr pervers şi dureros : ştergerea barierelor, dizolvarea naţiunilor, uniformizarea umană nu se fac sub semnul Europei unite, independente şi mai puternice, ci sub ghidajul şi beneficiul viitor al Statelor Unite ale Americii. Pur şi simplu, *americanii au nevoie de o Europă unită ca s-o poată controla mai uşor*. Iată însă că reacţia cea mai de temut împotriva noii dogme vine din interiorul Occidentului, nu din nisipurile Orientului. După 11 septembrie, americanilor nu le-a fost prea greu să găsească o ţintă în teritoriul altei civilizaţii şi s-o distrugă. Acum însă, ce să facă, să asedieze Parisul ? Şi s-o fi gândind careva la Washington că un alb american rasist, anarhist, antiglobalist, extremist, un nou Timothy McVeigh, în loc să omoare sute de oameni cu explozibil în Oklahoma, ar putea candida, cu rezultate la fel de „surprinzătoare" ca ale lui Le Pen, la preşedinţia unei Americi obosite de atâta *corectitudine politică* şi mondializare ?

Trigrama Shakespeare

„Though this be madness, yet there is method in't." Bătrânul Polonius suspectează nebunia cu socoteală a lui Hamlet nu numai pentru că-l priveşte personal – fiica lui, Ofelia, e pomenită întruna în vorbirea „fără şir" a prinţului -, ci şi dintr-un principiu general : „How pregnant sometimes his replies are! a happiness that often madness hits on, which reason and sanity could not so prosperously be delivered of". Accesul la cunoaştere şi adevăr pe calea iraţionalului e o temă care obsedează Europa de când iudeo-creştinismul a reuşit să marginalizeze gândirea greacă. Polonius spune însă „hits on", adică nebunia *o plesneşte, o nimereşte, o brodeşte* acolo unde raţiunea şi bunul-simţ sunt destul de rezervate. Shakespeare, aşa cum îmi apare din întinderile nesfârşite ale Textului său, e un raţionalist, sceptic, ba chiar cinic adesea. *Brodeala* pe care el o alătură nebuniei prin gura lui Polonius dă măsura preţuirii faţă de nespectaculoasa, dar solida raţiune. Imprecaţia lui Macbeth adresată vieţii „it is a tale/ Told by an idiot, full of sound and fury/ Signifying nothing" înseamnă tocmai

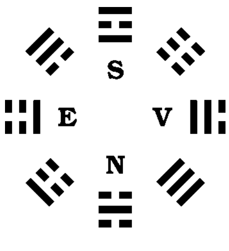
revolta minţii împotriva nonsensului, împotriva hazardului, împotriva iraţionalului.

Întreaga operă a lui Shakespeare poate fi privită şi ca un uriaş efort de a da sensuri vânzolelii oarbe din afara şi dinlăuntrul fiinţei omeneşti.

Gândind aşa, se pot găsi uluitoare noime ascunse în „nebunia” textului shakespearean. „You are welcome”, le spune Hamlet actorilor ajunşi la curte, „but my uncle-father and aunt-mother are deceived”. Guildenstern e curios să ştie în care anume privinţă s-au înşelat unchiul-tată, regele Claudius, şi mătuşa-mamă, regina Gertrude. „I am but mad north-north-vest ; when the wind is southerly I know a hawk from a handsaw”, răspunde Hamlet. De sute de ani, aceste fraze sunt considerate nonsensuri, alăturări arbitrare de cuvinte prin care Hamlet ilustrează pentru cei din jur nebunia sa regizată. Şi dacă nu-i aşa ? Dacă ele încifrează un sens adânc, premeditat de Will, marele combinator ?

Hawk înseamnă *uliu*, dar şi persoană hrăpăreaţă, rapace. *Handsaw* înseamnă fierăstrău de mână, dar, printr-un joc de cuvinte, poate însemna şi ins care taie aerul cu braţele în timp ce vorbeşte. „Nor do not *saw* the air too much with your *hand*”, le recomandă Hamlet actorilor. El identifică, iată, prin *hand* şi *saw* tipul uman gesticulant şi gălăgios fără substanţă, tăiatul aerului cu mâinile fiind tocmai semnul golului lăuntric, al fracturii între a spune şi a simţi şi înţelege. Un

papagal, am numi scurt un asemenea ins. Hamlet spune deci că ştie să deosebească un uliu (personaj hrăpăreţ şi periculos) de un papagal (personaj guraliv şi de nimic, dar nepericulos). Când ştie asta? Când vântul bate dinspre sud. Una dintre marile cărţi ale culturii lumii este *Yi Jing – Cartea schimbărilor*. O Biblie a Chinei străvechi, izvor al confucianismului, taoismului şi buddhismului chinez. Nu numai o carte de divinaţie, pe baza căreia poţi încerca să-ţi prevezi viitorul, şi azi, ca şi acum mii de ani, ci şi o carte a gândirii iniţiatice, a principiilor politice şi morale, a unei *Weltanschauung* chinezeşti. Un concept fundamental în *Yi Jing* este acela de trigramă, simbol format din trei linii, cu opt combinaţii între linia continuă (Yang) şi linia întreruptă (Yin). Cea mai răspândită schemă de ordonare a trigramelor în corespondenţă cu punctele cardinale, cea a regelui Wen, arată aşa:

Trigrama sudică, o linie întreruptă între două linii continue, se numeşte *li*. Liniile „tari” yang închid deci o linie „moale” yin – imaginea pe care *Yi Jing* o atribuie trigramei *li*, trigrama

focului, este cea a unui *soldat în armură*. Când vântul bate dinspre sud, spune Hamlet, adică atunci când se arată duhul în armură, eu ştiu să deosebesc uliul de papagal, în pofida a ceea ce cred unchiul şi mama. Este un mesaj de ameninţare pe care Hamlet îl aruncă lui Claudius – toată purtarea ta unsuroasă faţă de mine e inutilă, ştiu cine-mi eşti. Înainte de asta, Hamlet spune că e nebun, dar numai nord-nord-vest. Trigrama nordică din schema Wen este *Kan*, o linie continuă între două linii întrerupte, yin-yang-yin. Kan, trigrama apei, semnifică, spune *Yi Jing*, *ceva ascuns*, un afund care cuprinde *pericole*. Sentimentul fundamental atribuit de vechii chinezi acestei trigrame este cel de *nelinişte*, de anxietate continuă. Numeroase boli îi sunt asociate. Ce se află la nord-vest în schema Wen ? Până aici am raţionat cu calm şi luciditate, aici recunosc că mi se taie încă o dată respiraţia : la nord-vest este trigrama primă, trigrama cerului, *qian*, trei linii continue, yang-yang-yang, masculinul în toată splendoarea lui : simbolul asociat este *tatăl* ! Potrivit lucrărilor antice de geomancie, qian înseamnă nici mai mult nici mai puţin decât *rege* !

Iată deci lectura de profunzime a „nebunelii" lui Hamlet : unchiul şi mama s-au înşelat. Nu-mi ies din minţi decât atunci când e vorba despre lucrul ascuns, malefic, periculos, neliniştitor în legătură cu tatăl meu, regele. După ce fantoma în armură a tatălui meu mi s-a arătat şi m-a luminat,

mintea mea cât se poate de sănătoasă ştie să desluşească pe regicidul flămând de glorie şi avere.

Cui îi adresează Hamlet această comunicare cifrată ? Fireşte, nu lui Claudius. Nu rezultă nici un moment din textul piesei că regele uzurpator cunoaşte *Yi Jing*. Hamlet – Shakespeare ne adresează acest mesaj *nouă*, celor care trăim la sute de ani după el şi într-o zi îl vom descifra. El ne comunică astfel un lucru extraordinar : că William Shakespeare cunoştea cartea chinezească a schimbărilor. Şi prin asta ne spune : opera mea nu este rezultatul unei revelaţii de natură divină, al unei inspiraţii căzute în capul meu cu hârzobul din cer, genialitatea mea nu e rezultatul alcoolului, nici al nebuniei, nici al hazardului. Nici o maimuţă din Univers, cât va exista el, nu va reuşi să rescrie *Hamlet* apăsând un timp infinit pe clapele unei maşini de scris sau ale unui computer. Am acumulat în kilogramul şi ceva de materie cenuşie pe care l-am avut la dispoziţie practic toată cultura lumii timpului meu. De aici, din acest ocean primordial aflat în mintea mea străbătută de fulgere, a luat naştere viaţa cuvintelor mele, de câte ori mai adevărată decât viaţa însăşi…

Cum altfel aş putea încheia acest text care mă uluieşte şi pe mine, decât cu fărâma din Shakespeare care mi-e cea mai dragă ? Nu ştiu dacă există pentru ea o trigramă :

„I could be bounded in a nutshell, and count my self a king of infinite space…”.

Cuprins

Colecţia *E*GO

- romane
- jurnale
- memorii
- proză scurtă

au apărut:

Mariana Codruţ – *Casa cu storuri galbene*
Doina Jela – *Telejurnalul de noapte*
Iosif Sava – *Poli(tico)fonii*
Gabriel Andreescu – *Solidaritatea alergătorilor de cursă lungă*
Anamaria Beligan – *Încă un minut cu Monica Vitti*
F.M. Dostoievski – *Idiotul*
Cornel Ungureanu – *A muri în Tibet*
Dan Stanca – *Muntele viu*
C.T. Popescu – *Copiii fiarei*
Bulat Okudjava – *L'amour toujours*
F.M. Dostoievski – *Jurnal de scriitor* (vol. I, II, III)
Ion Vianu, Matei Călinescu – *Amintiri în dialog*
Grigore Ilisei – *Oleacă de taifas*
C.T. Popescu – *Vremea Mînzului Sec*

Alexandru Călinescu – *Interstiţii*
Stelian Tănase – *LA* vs. *NY. Jurnal american*
C.T. Popescu – *Timp mort*
Iosif Sava – *Claviaturile timpului. Jurnal pe portative*
Dorin Spineanu – *Nataşa blues*
F.M. Dostoievski – *Scrieri politice. Evenimente internaţionale*
Daniel Vighi – *Insula de vară*
Dan Stanca – *Ultimul om*
Serge Moscovici – *Cronica anilor risipiţi*
Miguel de Unamuno – *Jurnal intim*
Henri Troyat – *Sfîrşit de vacanţă*
Anamaria Beligan – *Scrisori către Monalisa*
Carlo Masoni – *Interior cu fereastră deschisă şi alte nuvele*
Dima Bicleanu – *Buimatic prin lume*
Cătălin Mihuleac – *Titlu neprecizat*
Françoise Giroud – *Arthur sau fericirea de a trăi*
Val Gheorghiu – *Pretenţiile barcagiului Caron*
Cristian Bădiliţă – *Tentaţia mizantropiei. Stromate*
C.T. Popescu – *Omohom. Ficţiuni speculative*
C.T. Popescu – *România abţibild*
Ion Simuţ – *Arena actualităţii. Confidenţe*
Mircea Mihăieş – *Masca de fiere. Pamflete*
Ileana Mălăncioiu – *Călătorie spre mine însămi*
Z. Ornea – *Polifonii. Cronică literară*
Grigore Ilisei – *Divanuri duminicale. 16 + 2 interviuri mărturisitoare*
C.T. Popescu – *Un cadavru umplut cu ziare*

Ileana Mălăncioiu – *Vina tragică*
Livius Ciocârlie – *De la Sancho Panza*
la Cavalerul Tristei Figuri
Leonard Oprea – *Cartea lui Theophil Magus*
sau 40 de Poveşti despre Om
Tatiana Slama-Cazacu – *Meşterii. Romanteatru*
William Totok – *Constrîngerea memoriei*
Gabriel Andreescu – *Ruleta. Jurnal tematic*
Dorin Spineanu – *Iulia*
Lucian Dan Teodorovici – *Circul nostru vă prezintă :*
Andrei Cornea – *Cuvintelnic fără frontiere*
Nicolae Filipescu – *Occidentalizarea postcomunistă*
Dan Petrescu – *Deconstrucţii populare*
Ileana Mălăncioiu – *A vorbi într-un pustiu*
C.T. Popescu – *Nobelul românesc*

în pregătire :

Leonard Oprea – *Meditaţiile lui Theophil Magus*
sau simple cugetări creştine la
începutul mileniului III
Ion Pop – *Ore franceze, II*
Mihai Zamfir – *Fetiţa*
Gabriela Melinescu – *Jurnal suedez. 1984-1989*

www.polirom.ro

Redactor: Mariana Codruț
Coperta: Manuela Oboroceanu
Tehnoredactor: Lucian Pavel

Bun de tipar: mai 2002. Apărut: 2002
Editura Polirom, B-dul Copou nr. 4 • P.O. Box 266
6600, Iași, Tel. & Fax (032) 21.41.00; (032) 21.41.11;
(032)21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7 • P.O. Box 1-728, 70700
Tel.: (01) 313.89.78; E-mail: polirom@dnt.ro

Tiparul executat la S.C. Polirom Co S.A.
6600, Iași, Calea Chișinăului nr. 32
Tel.: (032)230323; Fax: (032)230485

Valoarea timbrului literar este de 2% din prețul de vânzare
și se adaugă acestuia. Sumele se virează la Uniunea Scriitorilor
din România, cont nr. 2511.1-171.1/ROL